

Η Νεολαία

ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 12 (63)
23 ΔΕΚΕΜΒ. 1939 - Δ'

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΝΙΚΑ

Οἱ ἄνθρωποι εἴμαστε παιδιὰ τῆς ἐποχῆς μας. Εἶναι τοῦτο μιὰ ἀλήθεια σκληρή. Ἠμπορεῖ νὰ τὴν λατρεύῃ κανεὶς τὴν ἐποχή του. Ἠμπορεῖ πάλι καὶ νὰ τὴν ἀρνῆται. Ἠμπορεῖ νὰ τὴν θαυμάζῃ ὅπως μπορεῖ καὶ νὰ τὴν καταφρονῇ. Κι' αὐτοὶ ποὺ τὴν λατρεύουν ὅμως, ὅπως κι' ἐκεῖνοι ποὺ τὴν ἀρνοῦνται κι' ἐκεῖνοι ποὺ τὴν μισοῦν, ζοῦν τὸ ἴδιο στὴν ἀτμόσφαιρά της, ἀναπνέουν τὸν ἀέρα της, στοχάζονται μὲ τὸ πνεῦμά της, βλέπουν τὰ πράγματα μὲ τὸ φῶς τὸ δικό της.

Ὁ μέσος ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας ζῇ μὲ τὴν ἐντύπωσι πὼς ἐγεννήθηκε σ' ἕναν Κόσμο φτωχό, γεμᾶτον ἀγωνίες καὶ ὀδύνες. Αὐτὸ τὸ βλέπουμε καθαρὰ κάθε ὥρα καὶ κάθε στιγμή, παντοῦ. Σ' ὅλην τὴν κλίμακα τῶν προβλημάτων καὶ σ' ὅλους τοὺς τόνους τῶν αἰσθημάτων τῆς ἐποχῆς.

Τί εἶναι τὸ αἴτημα τῶν Κρατῶν, αὐτὸ ποὺ προκαλεῖ τὶς αἱματοχυσίες καὶ τοὺς πολέμους; Τί ἄλλο παρὰ ἡ διεκδίκησις μεγαλυτέρου χώρου. Τί εἶναι τὰ αἰτήματα τῶν ὁμάδων καὶ τῶν ἀτόμων ποὺ ἡ σύγκρουσίς τους προκαλεῖ τὶς ἐμφύλιες ἀναστατώσεις; Τί ἄλλο παρὰ ἡ διεκδίκησις περισσοτέρων ἀγαθῶν.

Ὡς τόσο, ὅσο εἶναι εὔκολο τὸ ν' ἀρνῆται κανεὶς καὶ ὅσο εὐκολώτερο εἶναι τὸ νὰ φιλονικῇ μὲ τὰ Ἔθνη ποὺ θέλουν γιὰ τὸν ἑαυτό τους μεγαλύτερη ἔκτασι καὶ μὲ τὶς ὁμάδες καὶ τὰ ἄτομα ποὺ ζητοῦν περισσότερα ἀγαθά, ἕνα πρᾶγμα δὲν μπορεῖ ν' ἀρνηθῇ, γιατὶ εἶναι αὐταπόδειχτο καὶ ἀτράνταχτο. Ὅτι ποτὲ ἄλλοτε, ἀπὸ τότε ποὺ κυριαρχεῖ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἐπάνω στὸν πλανήτη, ὁ ὄγκος τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, ποὺ ἔχει στὴ διάθεσί του ὁ ἄνθρωπος, δὲν ἦτο τόσο μέγας. Ἀλήθεια, ποτὲ ἄλλοτε ἡ γῆς δὲν ἔδινε τόσους καρποὺς ὅσους δίνει σήμερα. Ποτὲ ἄλλοτε τὰ μέσα ποὺ ἔχει στὴ διάθεσί του ὁ ἄνθρωπος ν' ἀποσπᾷ καὶ νὰ καρποῦται τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐπιφανείας καὶ τοὺς θησαυροὺς τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς καὶ τοῦ βυθοῦ τῶν θαλασσῶν δὲν ἦσαν τόσον ἄφθονα καὶ τόσον τέλεια. Ποτὲ ἄλλοτε ὁ μόχθος τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἦταν ἐλαφρότερος καὶ πιὸ ἀσφαλής. Ποτὲ ἄλλοτε ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶχε στὴ διάθεσι καὶ στὴ χρῆσί του τόσα πράγματα, ὅσα ἔχει σήμερα. Οἱ βιβλικοὶ πατριάρχαι καὶ οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς οὔτε ὠνειρεύθησαν τὴν ἄνεσι καὶ τὴν εὐκολία τῆς ζωῆς ἑνὸς συγχρόνου χωρικοῦ. Ἀλλ' οὔτε οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ περασμένου αἰῶνος, μὲ ὅλη τὴν μεγαλοπρέπεια τῆς ζωῆς των, ἔζοῦσαν ἀνετώτερα ἀπὸ ἕναν σύγχρονο εὔπορον ἀστὸ μεγάλης πολιτείας.

Ὅμως ἐνῷ ὅλα αὐτὰ εἶναι τόσον ἀδιαφιλονίκητα, ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴν ἀπόκτησι ἀγαθῶν ἔγινε τυραννικὰ ὠμὸς καὶ σκληρὸς καὶ μετέδωσε τὴν σκληρότητα καὶ τὴν ὠμότητά του στὰ ἤθη, στὶς σχέσεις καὶ στὸν τρόπο τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων. Στὴν ἐποχὴ τῆς πιὸ μεγάλης ὑλικῆς ἀκμῆς τῆς ἀνθρωπότητος τὰ Κράτη, τὰ Ἔθνη, οἱ Κοινωνίες, τὰ ἄτομα ξαναγύρισαν πίσω στὴν ἠθικὴ καὶ στὸ νόμο τοῦ πεινασμένου λύκου. Γιατί;

Ἐκεῖνοι, ποὺ ἐφαντάσθησαν ὅτι εὑρῆκαν τὴν ἐξήγησι αὐτῆς τῆς τραγικῆς ἀντιφάσεως στὴν ἄνισο κατανομὴ τῶν ἀγαθῶν μεταξὺ τῶν λαῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, μὲ τὰ ἴδια τους τὰ ἔργα διαψεύδουν μπροστὰ στὰ μάτια τῆς ξαφνισμένης ἀνθρωπότητος τὴν ἴδια τους τὴ διάγνωσι. Τὴν φοβερὴ αὐτὴν ὥρα ἀποκαλύπτεται καὶ καταπίπτει μὲ πάταγο τὸ μέγα ψέμα, ποὺ παραπλάνησε τὶς νεώτερες γενεὲς τῶν ἀνθρώπων. Τὸ ψέμα, ποὺ οἱ ἐπινοητές του τὸ παράστησαν σὰν καινούργια ἀλήθεια, σὰν καινούργια πηγὴ πανανθρωπίνης λυτρώσεως — ἡ ὑλιστικὴ ἑρμηνεία τῶν φαινομένων τῆς ζωῆς. Σήμερα μὲ ἀσάλευτη βεβαιότητα καὶ μὲ τὴ δυνατώτερη φωνή μας ἠμποροῦμε νὰ τὸ φωνάξουμε μπροστὰ στὸν Κόσμο πὼς ἡ ἀνθρωπότης δὲν ἐφτώχυνε οὔτε γιατὶ ἐλαττώθηκε ὁ ὑλικός της πλοῦτος, οὔτε γιατὶ δὲν ὑπῆρχε τρόπος νὰ μοιραστοῦν τ' ἀγαθὰ δικαιότερα ἀνάμεσα στοὺς λαοὺς καὶ στὰ ἄτομα. Ἡ ἀνθρωπότης δὲν ἐφτώχυνε ὑλικά, ἀφοῦ ὁ πλοῦτός της περίσσευε μέρα μὲ τὴν ἡμέρα. Ἐφτώχυναν ὅμως τὸ πνεῦμα καὶ οἱ καρδιὲς τῶν ἀνθρώπων. Ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς ἐμέθυσεν ἀπὸ γνῶσιν καὶ ἀπέμαθε τὴν μέθοδον τῆς νοήσεως. Ἐξαφνίσθη ἀπὸ τὰς δυνάμεις ποὺ ἀνεκάλυψεν ὁ ἴδιος εἰς τὴν γῆν καὶ ἔχασε τὸ ὅραμα τοῦ οὐρανοῦ. Ἐνεπιστεύθη πολὺ εἰς τὴν ἰδική του δύναμι καὶ ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον ἀπὸ τὸν Θεό. Τοῦ εἶπε ὁ δαίμων νὰ προστάξῃ τὶς πέτρες τῆς ἐρήμου νὰ γίνουν ψωμὶ καὶ δὲν ἐθυμήθηκε νὰ τοῦ ἀποκριθῇ: «Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ ζήσεται ἄνθρωπος».

Ἔτσι ἐμπῆκεν εἰς τὴν κοιλάδα τῶν θλίψεων, ὅπου ὁ δρόμος εἶναι μακρὸς καὶ ὁ ζόφος πυκνός. Θὰ ἔλθῃ ὅμως εἰς τὸ τέλος τῶν θλίψεων ἡ χαρὰ ἡ μεγάλη. Ἡ πορεία πρὸς τὸ φῶς τῆς νέας αὐγῆς πάντοτε ὁδηγεῖ ἀνάμεσα ἀπὸ νυκτερινοὺς ζόφους. Τὸ βεβαιώνουν οἱ καμπάνες τοῦ χριστουγεννιάτικου ὄρθρου. Τὸ βεβαιώνει ἡ ἀγρυπνία τῶν ψυχῶν μπροστὰ στὸ ὑπέργειον μυστήριον τῆς θείας ἐνανθρωπίσεως. Ὁ Χριστὸς θὰ νικήσῃ τὸν Κόσμον.

Κδς

Γράμματα ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

Ἀγαπητοί μου φίλοι,

Κάποιος σοφὸς εἶπε κάποτε: «καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχε Θεός, θὰ ἔπρεπε νὰ τὸν δημιουργήσουμε». Ὁ σοφὸς αὐτὸς δὲν ἔκαμε ἁπλῶς ἕνα σχῆμα λόγου. Εἶπε μιὰν ἀλήθεια. Ἐξέφρασε μιὰν ἀνάγκη τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς: τὴ βαθειὰ κι' αἰώνια ἀνάγκη τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, μιὰν ἀνάγκη ποὺ ὑπῆρξε πάντα, σ' ὅλες τὶς ἐποχὲς καὶ σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, σ' ὁποιαδήποτε φυλὴ καὶ θρησκεία κι' ἂν ἀνῆκαν, ἕνα ἀπαραίτητο καὶ βασικὸ στοιχεῖο ζωῆς κι' ἀναπτύξεως. Μὲ μιὰ μονάχα διαφορά: ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ δημιουργήσουμε τὸν Θεό· δὲν εἶναι κἂν ἀνάγκη νὰ Τὸν ἀναζητήσουμε. Εἶναι τόσο κοντά μας! Ἀρκεῖ νὰ Τὸν καλέσουμε. Θὰ Τὸν αἰσθανθοῦμε ἀμέσως μέσα στὴ συνείδησί μας, μέσα στὴν καρδιά μας, μέσα στὴν ψυχή μας, νὰ μᾶς χαρίζῃ τὴν εὐτυχία τῆς παρουσίας Του.

Ἕνα μονάχα πρᾶγμα ζητεῖ ἀπὸ μᾶς: πίστιν. Δὲν ἐνδιαφέρει ἂν λέγεται θρησκευτικὴ πίστις, ἂν λέγεται ἠθικὴ συνείδησις, συναίσθησις καθήκοντος ἢ ἐπιδίωξις ἑνὸς ἀνωτέρου ἰδανικοῦ. Ὅλα εἶναι διάφορες μορφὲς τῆς Πίστεως κι' ὅλα πηγάζουν ἀπὸ τὴν ἴδια πηγή, τὴν ἀστείρευτη καὶ ζωογόνο πηγὴ τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος.

Σ' αὐτὴ τὴ θεία πηγὴ καταφεύγει ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ τὶς ὡραῖες καὶ πολύτιμες στιγμὲς τῶν μεγάλων θρησκευτικῶν ἑορτῶν, γιὰ νὰ πάρῃ δροσιά, ἀνακούφισι, χαρά, δύναμι. Οἱ μικρὲς καὶ ταπεινὲς σκέψεις, οἱ συμφεροντολογικὲς βλέψεις, οἱ ἐγωϊστικοὶ πόθοι πέφτουν, ὅπως ἡ σκουριὰ τοῦ μετάλλου ποὺ περνᾷ ἀπὸ τὴν καθαρτήρια φωτιά. Κι' ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἁγνὴ κι' ὡραία, ὑψώνεται, ὑψώνεται. Κι' ἡ σκληρὴ ὑλιστικὴ ζωή, ἀλλάζοντας μὲ μιᾶς μορφὴ καὶ νόημα, γεμίζει ἀπὸ καλωσύνη κι' ἀγάπη, κι' ὀμορφαίνει καὶ πλαταίνει κι' ἐκτείνεται ὣς τὸ βάθος τῶν ὁριζόντων, ὣς τὸ ὕψος τῶν οὐρανῶν, γιὰ νὰ νοιώσῃ τὴν πνοὴ τοῦ Θεοῦ.

Αὐτὸ τὸ πηγαῖο, τὸ βαθὺ κι' ἀκατανίκητο θρησκευτικὸ αἴσθημα εἶναι ἐκεῖνο ποὺ κινεῖ τὸ ἁβρὸ χέρι τοῦ παιδιοῦ, ὅταν τὴν νύχτα, τὴν ὥρα τοῦ ὕπνου, χαράζῃ στὸ λευκὸ τοῦ προσκέφαλο τὸ σχῆμα τοῦ σταυροῦ, μουρμουρίζοντας μὲ τὰ ἁγνά του χείλη τὸ «Πάτερ ἡμῶν». Αὐτὸ ὁδηγεῖ τὸν στρατοκόπο ἄνθρωπο, τὸν κουρασμένο ἀπὸ τὸν δύσκολο δρόμο τῆς ζωῆς, νὰ καταφεύγῃ στὴ μικρὴ ἀπόμακρη ἐκκλησούλα, γιὰ νὰ ἀνάψῃ τὸ κερί του καὶ νὰ ἀναζητήσῃ καὶ νὰ βρῇ τὴ θεία χάρι, τὴν παρηγοριά, τὸ κουράγιο καὶ τὴ δύναμι ποὺ τοῦ χρειάζεται.

Θυμοῦμαι, ὅταν εἶχα ἀνεβῆ στὰ Μετέωρα, τὴν ἐπίσκεψί μου στὴ μικρὴ ἐκκλησία ἑνὸς μοναστηριοῦ. Ἕνας σεβάσμιος καλόγηρος, μὲ μεγάλα ἄσπρα γένεια καὶ ἀγαθὰ μάτια, μὲ εἶχε ὁδηγήσει. Ἄναψα τὸ κερί μου, προσκύνησα καὶ περιεργάσθηκα τὶς εἰκόνες καὶ στάθηκα μπροστὰ στὸ ἀναλόγιο, ρίχνοντας μιὰ ματιὰ στὸ ἀνοιγμένο μεγάλο βιβλίο μὲ τὰ χοντρὰ γράμματα καὶ τὰ κόκκινα ἀρχικὰ κεφαλαῖα. Κι' ἐνῶ ὁ σεβάσμιος καλόγηρος ἄναβε τὰ καντήλια, ἐγὼ διάβαζα τοὺς ἱεροὺς ὕμνους στὴν ἀρχὴ ἀπὸ μέσα μου, σὲ λίγο μουρμουριστά, ἔπειτα πιὸ δυνατά. Ὁ καλόγηρος μὲ κύτταξε μὲ ἔκπληξι. Μὰ μὲ τὴν ἴδια ἔκπληξι ἄκουσα κι' ἐγὼ τὸν ἑαυτό μου. Ἤμουν λοιπὸν ἐγὼ ὁ ἴδιος ποὺ διάβαζα μὲ τόση κατάνυξι, μὲ τόση συγκίνησι τὰ ἱερὰ λόγια;

Ἦταν ἡ φωνὴ τῆς ψυχῆς μου, ἀγαπητοί μου φίλοι, ἡ φωνὴ τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, ποὺ ἀδέσμευτη ἀπὸ τὸν ψυχρὸ καὶ στεγνὸ ὀρθολογισμό, ἀπηλλαγμένη ἀπὸ τὴν πίεσι τῆς ὑλιστικῆς ζωῆς, ξαναβρίσκει κατὰ τὶς ὡραῖες καὶ πολύτιμες αὐτὲς στιγμὲς τὸν ἑαυτό της καὶ ξαναπαίρνει τὴν ἐπιβολή της καὶ τὴν κυριαρχία της πάνω στὸν ἄνθρωπο καὶ στὴ ζωή του. Ἂς φροντίζουμε, ἀγαπητοί μου, νὰ πληθαίνουμε ὁλοένα τὶς ἐξαγνιστικές, τὶς ἐξυψωτικὲς καὶ ζωογόνες αὐτὲς στιγμές, νὰ τὶς μεγαλώνουμε καὶ νὰ τὶς πλαταίνουμε ὁλοένα, ὅσο ποὺ νὰ γεμίσουν ὁλόκληρη τὴ ζωή μας, ὁλόκληρη τὴν ψυχή μας, χαρίζοντάς μας τὴν τελειότερη καὶ βαθύτερη εὐτυχία.

Μὲ ὅλη μου τὴν ἀγάπη
ΜΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Ἄρθρα συναγωνιστῶν

Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΚΙ' Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ Ε.Ο.Ν.

Ὅλες οἱ γιορτὲς δίνουν ἀφορμὴ γιὰ συγκέντρωσι καὶ αὐτοέλεγχο καὶ ἀποτελοῦν μιὰ ἀφετηρία γιὰ καινούργιους ἀγῶνες. Οἱ χριστιανικὲς γιορτὲς ἰδιαιτέρως κλείνουν μέσα τους μιὰ ξέχωρη δύναμι, ποὺ μᾶς ἀναγκάζει νὰ συγκεντρωθοῦμε περισσότερο στὸν ἑαυτό μας, νὰ ἀναλογισθοῦμε τὸ τί ἐκάμαμε, νὰ ἀναθεωρήσουμε τὰ σφάλματά μας καὶ μὲ καλὴ θέλησι νὰ ἀναβαπτισθοῦμε στὴ κολυμβήθρα τοῦ Σιλωάμ, ὥστε ὡραιότεροι πιὰ στὴν ψυχὴ καὶ στὸ πνεῦμα νὰ τραβήξουμε τὸ χριστιανικό μας δρόμο. Ἡ γιορτὴ τῶν Χριστουγέννων κλείνει περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη τέτοια δύναμι. Τοποθετημένη στὴν ἀρχὴ τοῦ χειμῶνα, μᾶς ἀναγκάζει νὰ μαζευτοῦμε στὸ σπίτι μας, στὴν ἑστία, γύρω ἀπὸ τὴν φωτιά, μακριὰ ἀπὸ κάθε θέλησι, νὰ ξεχυθοῦμε ἔξω καὶ νὰ μεθύσουμε ἀπὸ τὸ ἄρωμα τῆς φύσης ἢ τὸ πλάνεμα τῆς θάλασσας. Τὴ γιορτὴ αὐτὴ δὲν θὰ ξεφύγουμε ἀπὸ τὸν ἑαυτό μας καὶ δὲν θὰ ξεχαστοῦμε σὲ πρόσκαιρες χαρές. Ἡ ὠμορφιὰ τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ καμπου, τὸ χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς θάλασσας δὲν θὰ μᾶς τραβήξουν ἔξω, ἀλλὰ θὰ μᾶς ἀναγκάσουν νὰ συγκεντρωθοῦμε στὸ σπίτι μας, νὰ πλησιάσουμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο.

Σήμερα γεννᾶται ὁ Χριστός, ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης. Μὲ τὴ γέννησί του ἕνας καινούργιος κόσμος ξεπήδησε. Οἱ ταπεινοὶ καὶ οἱ καταφρονημένοι εἶναι οἱ πρῶτοι ὀπαδοί του. Ὁ Χριστός, ὁ ἀνεκτικός, ὁ ἀνεξίκανος, ὁ καρτερικός, ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης, εἶναι κι' ἀγωνιστής, συνεπὴς στὸν ἴδιο τὸν Ἑαυτό του καὶ στοὺς ἄλλους, νομοταγὴς καὶ πειθήνιος. «Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους» εἶναι ἡ ἠθικὴ ἐντολή του. «Ὁ ἐλεῶν πτωχὸν ἐλεεῖ Θεῷ» εἶναι ἡ κοινωνικὴ παρακαταθήκη του. Μὰ δὲν σταματᾷ ἐδῶ. Ἀπαιτεῖ ἀπόλυτη συνέπεια εἰς τοὺς ὀπαδούς του. Δὲν κάνει συμβιβασμὸ μὲ τὸ ὀρθὸ καὶ τὸ δίκαιο, μὲ τὴν ἀγάπη καὶ τὸ μῖσος. Θέλει ἔργα κι' ὄχι λόγια. Τὴν ὑποκρισία, τὸ ψεῦδος, τὴν κατεργαριὰ τὰ χτυπᾷ.

Κι' ὄχι μονάχα αὐτό. Κηρύσσει τὴν ἐπανάστασι καὶ φωνάζει: «Οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν». Μάχαιραν ἐναντίον τῆς ἀδικίας, τῆς κατωτερότητος, τῆς παλιανθρωπιᾶς, τοῦ ψεύδους, τῆς ἀνηθικότητος, τῆς ὑποκρισίας, τῆς σαπίλας τοῦ παρελθόντος. Μάχαιραν δικαίαν καὶ πάντοτε μέσα στὰ πλαίσια τοῦ Κράτους, γιατὶ τὸ ἀντίθετο θὰ ἀποτελοῦσε ἀναρχία κι' ὁ Χριστὸς δὲν τὸ θέλει. «Τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ καὶ τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι» μᾶς διδάσκει. Νά λοιπὸν τί ξεπήδησε μὲ τὴ γέννησι τοῦ Χριστοῦ. Νά ποιά εἶναι ἡ σημασία τῆς γιορτῆς τῶν Χριστουγέννων. Ἀλλὰ μαζὶ μ' αὐτά, μαζὶ μὲ τὴ γέννησι τοῦ Χριστοῦ, γεννήθηκε στὴν ἀνθρωπότητα ἡ πίστι, ἡ πίστι ἡ δημιουργικὴ καὶ συνάμα λυτρωτική, ἡ χαρά, ἡ αἰσιοδοξία, ὁ ἀγῶνας γιὰ κάτι καλλίτερο κι' ὡραιότερο.

Τὴ γιορτὴ αὐτὴ μᾶς δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ ἀναθεωρήσουμε τὸν κακὸ ἑαυτό μας καὶ νὰ καταβάλουμε προσπάθεια νὰ φανοῦμε καλύτεροι, ἀνώτεροι κι' ἁγνότεροι, πραγματικοὶ Χριστιανοί. Μέσα στὸ σπίτι μας, ποὺ θὰ μαζευτοῦμε σὰν σὲ θεία μυσταγωγία, πρέπει νὰ σκορπίσουμε τὴ χαρὰ καὶ τὸ γέλιο, τὴν αὐτοπεποίθησι καὶ τὴν αἰσιοδοξία, νὰ μεταδώσουμε τὴν πίστι γιὰ κάτι καλύτερο καὶ νὰ καλλιεργήσουμε σὲ σημεῖο τελειότητας τὴ Χριστιανικὴ πίστι, τὴν πίστι στὸ Θεὸ τῆς Ἀγάπης καὶ τῆς Προνοίας. Τὴν ἡμέρα αὐτὴ πρέπει νὰ ὑποσχεθοῦμε — ἀλλὰ καὶ νὰ ἐκτελέσουμε — νὰ φτάσουμε ὅσο εἶναι δυνατὸν τὴ θεϊκὴ τελειότητα. Ἀλλὰ κι' ἂν δὲν τὸ κατορθώσουμε ἀπόλυτα, μιὰ καὶ τὰ ἀνθρώπινα εἶναι μικρά, φτάνει νὰ τὸ ποθήσουμε μ' ὅλη τὴ δύναμι τῆς ψυχῆς μας καὶ νὰ κάνουμε γιὰ τὴν πραγματοποίησι τοῦ πόθου μας ὅ,τι μᾶς εἶναι δυνατὸν καὶ θὰ εἴμαστε ἐν τάξει ἀπέναντι τῆς Χριστιανικῆς μας συνειδήσεως, γιατὶ ὁ Θεός, ὅπως εἶπε ὁ Σίλλερ, καὶ τὸ θερμὸ τὸν πόθο τὸν ἔχει ἰσάξιο μὲ τὴν πρᾶξι.

Σὰν νοιώσουμε τὴ μεγάλη σημασία τῆς γιορτῆς τῶν Χριστουγέννων, θὰ ὑποσχεθοῦμε ὅτι θὰ καταβάλουμε κάθε προσπάθεια νὰ ὁλοκληρωθοῦμε Χριστιανικά, νὰ γιγαντώσουμε τὴ Χριστιανικὴ πίστι μέσα μας, τὴ θερμογόνο αὐτὴ δύναμι, καὶ νὰ παραδειγματιστοῦμε ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὥστε πιὸ δυναμωμένοι νὰ συνεχίσουμε τὸ δικό μας ἀγῶνα, κάτω ἀπὸ τὴν καθοδήγησι καὶ πατρικὴ φροντίδα τοῦ Ἀρχηγοῦ μας, τοῦ Ἰωάννη Μεταξᾶ, γιὰ τὴ γέννησι στὴν Ἑλλάδα τῶν προϋποθέσεων τῆς δημιουργίας τοῦ Τρίτου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ.

Πρέπει νὰ ξέρουμε ὅλοι ἐμεῖς, τὰ μέλη τῆς Ε.Ο.Ν., ὅτι μόνο σὰν ἀκολουθήσουμε ἀπόλυτα τὶς Χριστιανικὲς ἐντολὲς καὶ μόνον σὰν ἀγωνιστοῦμε ὅμοια μὲ τὸ Δημιουργὸ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, εἶναι δυνατὸν νὰ δημιουργήσουμε μιὰ Ἑλλάδα Νέα. Χωρὶς συμβιβασμοὺς καὶ ὑποχρεώσεις, ἀδιάλλακτοι κι' ἀποφασιστικοί, ἕτοιμοι καὶ ἱκανοὶ γιὰ κάθε θυσία, μὲ ἔργα κι' ὄχι μὲ λόγια. Στὴν Ε.Ο.Ν. δὲν θἄχουν θέσι ὅσοι δὲν θὰ ἀποδείξουν μὲ πράξεις τὴν πίστι τους πρὸς τὶς Ἀρχές της. Οἱ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι θὰ ἐκδιωχθοῦν ἀπὸ τὸν Οἶκον τῆς Ε.Ο.Ν., τὸν Οἶκον τῆς Ἑλλάδος. Καὶ οἱ ἄλλοι, οἱ πιστοί, θὰ ἀδελφωθοῦμε, θὰ συνδεθοῦμε ἀλληλέγγυα καὶ θὰ ἀποτελέσουμε ἀδιάσπαστη ἁλυσίδα, ποὺ στὸ πέρασμά της θὰ σαρώσῃ ὅ,τι στραβὸ καὶ σάπιο, καὶ θὰ δημιουργήσῃ ἀκολουθῶντας τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀρχηγοῦ μας μιὰ Ἑλλάδα Νέα, ἕνα Νέο Ἑλληνικὸ Πολιτισμό.

Ὁ ἀγῶνας, θὰ εἶναι ἀγῶνας ἔργων καὶ ὄχι λόγων. Ἀπὸ τὰ φετεινὰ Χριστούγεννα παίρνουμε **τὸ σύνθημα: «Ἐμός ἐστιν ὃς ἂν διδάξῃ καὶ ποιήσῃ».**

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΜΥΛΩΝΑΣ

Χριστούγεννα

Τὸν ὄρθρο μιὰ καμπάνα
χαρμόσυνη χτυπᾷ,
τὰ ὀνείρατα τὰ πλάνα
στὸν ἄνεμο σκορπᾷ.

Μαζεύει ἡ νύχτα ἀγάλι
τ' ἀστέρια ὡς τὸ στερνὸ
κι' ἡ χαραυγὴ προβάλλει
ψηλὰ στὸν οὐρανό.

Ξυπνῶ. Ἡ χαρὰ τοῦ κόσμου
μὲ τριγυρνᾷ. Θαρρῶ
πὼς μιὰν εἰκόνα μπρός μου
χρυσόφωτη θωρῶ.

Μιὰ εἰκόνα ὡραία, μεγάλη,
μὲ χρώματα παληὰ
ποὺ ἀνάμεσα προβάλλει
μιὰ φάτνη σὲ σπηλιά.

Δὲν εἶν' ἡ φάτνη μόνη :
ἔχει ἕνα βρέφος, φῶς
ποὺ βλέποντας θαμπώνει
κι' ὁ νοῦς ὁ πιὸ σοφός.

Στὸ οὐράνιο βρέφος γέρνει
μὲ μιὰ χαρὰ κρυφὴ
κι' ἄσβεστη λάμψι παίρνει
ἀπὸ τὴ θεία μορφὴ

Ἡ Παναγιὰ ἡ Παρθένα
κι' ὁ Ἰωσὴφ σκυφτὸς
μὲ μάτια θολωμένα
προσεύχεται κι' αὐτός.

Ψηλὰ ἕν' ἀστέρι λάμπει
κι' ἀγγέλων ὕμνοι ἐκεῖ
καὶ πίσω ἀγροὶ καὶ κάμποι
καὶ μάγοι καὶ βοσκοί.

«Χαῖρε, Παρθένα ! Χαῖρε
ἁγνοῦ φωτὸς πηγή,
ἀνάβλυσε καὶ φέρε
τὴ λάμψι του στὴ γῆ !

»Νὰ σκορπιστοῦν τὰ σκότη
στὰ μάτια τὰ στεγνά,
κι' ὅ,τι μᾶς δένει, κι' ὅ,τι
τὸ νοῦ μας τυραγνᾷ !»

Τὸν ὄρθρο μιὰ καμπάνα
χαρμόσυνη χτυπᾷ,
τὰ ὀνείρατα τὰ πλάνα
στὸν ἄνεμο σκορπᾷ...

Ι. ΠΟΛΕΜΗΣ

ΤΟ ΦΕΓΓΟΒΟΛΗΜΑ ΤΗΣ ΦΑΤΝΗΣ

Ενα ψυχρὸ σπήλαιο ἐφιλοξένησε στὴ γέννησί του τὸν Υἱὸν τῆς Παρθένου, λίγα φτωχικὰ ροῦχα ἐσπαργάνωσαν τὸ πανάχραντο βρεφικό του σῶμα, ἄκακα ζῶα ἤκουσαν γιὰ πρώτη φορὰ τοὺς γλυκοὺς κλαυθμηρισμούς του, φτωχοὶ κι᾿ ἀσήμαντοι τσοπάνηδες ἦσαν οἱ πρῶτοι προσκυνηταί του. Δὲν ἀντήχησαν βασιλικὲς σάλπιγγες στὴ γέννησί του, δὲν ἐπανηγύρισαν οὔτε ὁ Ἡρώδης οὔτε τῆς Ρώμης τὰ ἀνάκτορα, οὔτε λαοὶ καὶ στρατοί, μὲ κρότους καὶ ζητωκραυγὲς τὸν ἐρχομό του.

Μὰ ἂν τὰ μέγαρα καὶ τ᾿ ἀνάκτορα τῆς γῆς ἔμειναν κλειστὰ στὸ βρέφος τῆς φάτνης, οἱ οὐρανοὶ ἄνοιξαν διάπλατα τὶς αἰθέριες πύλες τους, κι᾿ ἄφηκαν νὰ περάσουν καὶ νὰ πετάξουν πρὸς αὐτὸ οἱ στρατιὲς τῶν ἀγγέλων, κι᾿ ἐκεῖ ποὺ δὲν ἀντήχησαν σάλπιγγες φθαρτές, ἅρπες χερουβικὲς ὑμνολόγησαν, κι᾿ ἀγγελικὲς χορεῖες ἔψαλαν τὸ «Δόξα ἐν ὑψίστοις». Κι᾿ ἐκεῖ ποὺ κανένας αὐλικὸς δὲν ἐκήρυξεν εἰς τὰ πλήθη τὴ γέννησι τοῦ πρίγκηπος, ἀπεσταλμένος τῶν οὐρανῶν πετᾶ νὰ φέρῃ τὸ χαρμόσυνο μήνυμα: «Ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτήρ».

Ὢ, τί θησαυροὺς ἀγάπης θείας πρὸς τὸν ἄνθρωπο κλείνει μέσα του τοῦτο τὸ μήνυμα τοῦ ἀγγέλου! Τί εὐτυχία γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τί χαρᾶς πηγὴ φέρνει στὸν κόσμο τὸ νήπιο ποὺ ἐσπαργανώθηκε μέσα στὴ φάτνη! Στὸ οὐράνιο χαμόγελό του ἡ γῆ ὑψώνεται πρὸς τὸν οὐρανό, ἡ θεότης κατεβαίνει πρὸς τὸν κόσμο. Τὰ ἄνω καὶ τὰ κάτω ἀνταλλάσσουν τρυφερὸν ἀσπασμόν. Ἡ γῆ ἀνατριχιάζει νοιώθοντας ἐπάνω της, ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους, τὸν Θεὸ μὲ τὴν ἀνθρώπινη μορφή.

Ἐκύλησαν ἀπὸ τότε εἴκοσι αἰῶνες. Γενεὲς γενεῶν ἐπέρασαν, λαοὶ ἄνθισαν καὶ μαράθηκαν, πολιτισμοὶ μεγάλωσαν κι᾿ ἔσβησαν, στέμματα καὶ σκῆπτρα κατακτητῶν κι᾿ αὐτοκρατόρων ἄστραψαν κι᾿ ὕστερα χάθηκαν, χίλιες μεταβολὲς καὶ μετατροπὲς ἔγιναν στὴν ἱστορία. Καὶ μόνον ἕνας μένει ἀμετάβλητος, καὶ μόνον ἕνας μένει ἀκατάβλητος κι᾿ ἀγέραστος, καὶ πάντα νέος καὶ καινούργιος, καὶ πάντα γεμᾶτος δύναμι καὶ σφρῖγος. Εἶναι τὸ βρέφος τῆς Βηθλεέμ, τὸ νήπιο τῆς φάτνης. Οἱ καιροὶ ποὺ περνοῦν ὅλο καὶ τὸ δείχνουν πιὸ λαμπρό. Οἱ φίλοι του τὸ προσκυνοῦν, οἱ ἐχθροί του, ἀφοῦ τὸ πολεμήσουν ἄκαρπα, ὑποκλίνονται στὸ τέλος μπροστά του.

Κάθε ἐποχὴ καὶ κάθε φυλὴ ἔχει νὰ τοῦ δώσῃ τοὺς πιστούς του. Κάθε γλῶσσα καὶ κάθε λαὸς ἔχει νὰ παρουσιάσῃ ὑμνητὰς τοῦ μεγαλείου του καὶ τῆς θείας του δόξης. Ποιὸς θὰ μετρήσῃ τὶς μυριάδες ποὺ ἀφωσιώθηκαν σ᾿ αὐτό, ποὺ ἔχυσαν τὸ αἷμα τους γι᾿ αὐτό; Ἔγινεν ὁ κυβερνήτης κι᾿ ὁ βασιλιᾶς ἀνυπολογίστων μυριάδων ψυχῶν. Τὸ βρέφος τὸ ἀδύνατο καὶ τὸ φτωχὸ ὑψώθηκε πιὸ πάνω ἀπ᾿ τὰ στέμματα τῶν αὐτοκρατόρων, πιὸ πάνω ἀπ᾿ τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς σοφοὺς τοῦ κόσμου. Τοὺς ταπεινοὺς βοσκοὺς τοὺς Βηθλεεμῖτες, ποὺ τὸ προσκύνησαν πρῶτοι, διαδέχτηκαν κατόπιν ἑκατομμύρια λατρευταί, μικροὶ καὶ τρανοί, ἄσημοι καὶ δοξασμένοι. Μπροστὰ στὴ φωνή του καταθέτει τὸ σκῆπτρο τὸ κοσμοκρατορικὸ ὁ Μέγ. Κωνσταντῖνος. Ἀκολουθοῦν οἱ εὐσεβεῖς αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου, ἀπ᾿ τὸν Ἰουστινιανὸ καὶ τὸν Ἡράκλειο ὣς τὸν τελευταῖον αὐτοκράτορα, τὸν Κωνσταντῖνο τὸν Παλαιολόγο. Τὸ βρέφος τῆς Βηθλεὲμ τὸ προσκυνοῦν καὶ σοφοὶ καὶ φιλόσοφοι καὶ ἐπιστήμονες καὶ καλλιτέχνες, ἕτοιμοι σὲ κάθε στιγμὴ νὰ διακηρύξουν τὶς ἀνυπολόγιστες εὐεργεσίες ποὺ ἐχάρισε στὸν κόσμο ὁ Χριστός.

Κι᾿ ἀλήθεια, εἶν᾿ ἀνυπολόγιστο τὸ καλὸ ποὺ ἔκαμε στὴν ἀνθρωπότητα ὁ Ἰησοῦς. Εὑρῆκεν ἕναν κόσμο εἰδωλολάτρη κι᾿ ἄπιστο σὰν ἦρθε, ἕναν κόσμο νεκρὸ καὶ φθαρμένο, κι᾿ ἐφύσηξε στὶς φλέβες του καινούργια ζωή. Ὡδήγησε τὸν ἄνθρωπο πρὸς τὸ φῶς τῆς ἀληθινῆς θεογνωσίας. Ἔδωκε στοιχεῖα δυναμικοῦ πολιτισμοῦ. Κατήργησε τὴ δουλεία. Ὕψωσε τὴ θέσι τῆς γυναίκας. Ἐστόλισε μὲ ἀκτινωτὸ φωτοστέφανο τὸ παιδί. Ἀγκάλιασε τὸ ὀρφανό. Ἐστέγασε τὸν ἄρρωστο. Ἐσκούπισε δάκρυα. Ἐβαλσάμωσε βαθειὲς πληγές. Ἐδρόσισε τὸν κόσμο μὲ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀδελφοσύνης τὸ πρωτάκουστο κήρυγμα. Ἔδειξε τὴν αἴγλη τῆς ἀρετῆς, τὴν ἀκτινοβολία τῆς ἠθικῆς, τὸ κάλλος τῆς ἁγνότητος.

Ἔδειξε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ δείχνῃ στὴν παραπαίουσα ἀνθρωπότητα τὸ δρόμο τὸ μοναδικὸ τῆς ἀλήθειας, τὸ δρόμο ποὺ θὰ ἀκολουθήσῃ ὁ ἄνθρωπος μιὰ μέρα ἀφοῦ ξεπεράσῃ τὴν ἀναπόφευκτη περιπέτεια τῶν πειραματισμῶν, τῶν ἀγωνιῶν καὶ τοῦ σκοταδιοῦ του. Γιατὶ δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος στὴ γῆ ἱκανὸς νὰ σκεφθῇ ἔστω καὶ ἐλάχιστον ἐπὶ τοῦ μυστηρίου τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, καὶ νὰ μὴν παραδέχεται ἐνδομύχως ὅτι ἡ μοναδικὴ διέξοδος μᾶς παρέχεται ἀπὸ τὴν πύλη ποὺ ἄνοιξε ὁ Ἰησοῦς. Γιατὶ μέσα στὴν ψυχή μας ὅταν δὲν τὴν τρικυμίζουν τὰ ἐφήμερα πάθη ὑψώνεται ὡραῖο καὶ πολυδύναμο τὸ φῶς ποὺ πρωτόλαμψε στὴ φάτνη τῆς Βηθλεέμ. Κι᾿ ὅταν μέσα στῆς ζωῆς τὸ σάλο καὶ τὸν κατατρεγμὸ τὰ γόνατα λυγίζουν δὲν ἔχουμε παρὰ νὰ ὑψώσουμε τὰ βλέμματα στὸ ὅραμα Ἐκείνου ποὺ γιὰ ὅλους ἔχει τὸ θεῖο βάλσαμο τῆς ἐγκαρδιώσεως.

Εὐτυχισμένοι ὅσοι τὸν δέχτηκαν γιὰ λυτρωτή τους. Εὐτυχισμένοι ὅσοι σκύβουν εὐλαβικὰ μπρὸς στὸ μυστήριο ποὺ κρύβει μέσα του τὸ θεῖο βρέφος καὶ παίρνουν τὸν νόμο καὶ τὴ διδασκαλία του γιὰ ὁδηγὸ στὴ ζωή τους. Γι᾿ αὐτοὺς δὲν ὑπάρχει κακία καὶ δὲν ὑπάρχει σκοτάδι. Ὁ Ἰησοῦς τοὺς κάμνει μετόχους τῆς θεότητός του καὶ μεταδίδει στὸ νοῦ καὶ στὶς ψυχές τους φῶς ἀπὸ τὸ φεγγοβόλημα τῆς φάτνης.

Α. Ι. Γκιάλας

ΤΟ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΔΕΝΤΡΟ

Οι μέρες αὐτὲς τῶν Χριστουγέννων δὲν εἶναι ἁπλῶς μιὰ μεγάλη θρησκευτικὴ γιορτή. Τὰ ἔθιμα, οἱ θρῦλοι καὶ οἱ δοξασίες ποὺ μὲ τὸ πέρασμα τῶν καιρῶν δημιουργήθηκαν ἀνάμεσα στοὺς Χριστιανικοὺς λαούς, δίνουν μιὰ τέτοια ἐπισημότητα καὶ μιὰ τόση μυστικοπάθεια στὶς μέρες καὶ στὶς νύχτες αὐτές, ποὺ ἀδίσταχτα μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ πὼς εἶναι οἱ πιὸ ποιητικὲς ὅλου τοῦ χρόνου.

Ἕνα ἀπ' τὰ ἔθιμα αὐτά, ποὺ τόση ποίησι χαρίζουν στὴ νύχτα τῶν Χριστουγέννων, εἶναι καὶ τὸ στόλισμα τοῦ μικροῦ ἐλατιοῦ μὲ τὶς χρυσίζουσες κλωστές, τ' ἀστράκια καὶ τ' ἀναμμένα κεριά, τὸ στόλισμα τοῦ Χριστουγεννιάτικου δέντρου. Ἐκεῖ μπροστὰ στὶς τρέμουσες φλόγες τῶν μικρῶν κεριῶν, μπροστὰ στὶς ἀνταύγειες τῶν ἄστρων καὶ τῶν χρυσῶν ἀθυρμάτων τὰ πρόσωπα τῶν μικρῶν καὶ τῶν μεγάλων ζωηρεύουν κι' ἡ ψυχὴ ἀφίνει τὴν πραγματικότητα κι' ἀνέρχεται σὲ σφαῖρες πιὸ ἐπίσημες κι' ἄϋλες, ποὺ τόσο ταιριάζουν στὴ μεγάλη γιορτή.

Κι' ὅμως τὸ ποιητικὸ αὐτὸ ἔθιμο τοῦ στολισμοῦ τοῦ δέντρου τῶν Χριστουγέννων ὄχι μόνο δὲν εἶναι ἑλληνικὸ ἀλλὰ κατὰ τὰ φαινόμενα δὲν εἶναι οὔτε κἂν Χριστιανικό.

Πολλοὶ ἀρχαιολόγοι καὶ ἱστορικοὶ ὑποστηρίζουν ὅτι τὴν προέλευσί του τὸ ἔθιμο αὐτὸ τὴν ἔχει στὴν ἀρχαιότητα καὶ συγκεκριμένα στὴν ἀρχαία Ρώμη.

Πραγματικὰ σ' ἀρκετὰ λατινικὰ κείμενα, μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων καὶ στὰ ἔργα τοῦ Βεργιλίου, συναντᾶμε ἕνα περίεργο ἔθιμο ποὺ μοιάζει κάπως μὲ τὸ σημερινὸ ἔθιμο τοῦ στολισμοῦ τοῦ Χριστουγεννιάτικου δέντρου.

Οἱ ἀρχαῖοι Λατῖνοι συνήθιζαν, ὅταν ἔφτανε ἡ ἐποχὴ τῆς συγκομιδῆς τῶν σταφυλιῶν, νὰ κάνουν διάφορες γιορτὲς — τὰ Κρόνια καὶ τὰ Βάκχια — πρὸς τιμὴν τοῦ Κρόνου, ποὺ, ὅπως εἶναι γνωστό, τὸν θεωροῦσαν πρῶτο ἀπ' ὅλους τοὺς θεοὺς ποὺ λάτρευαν τότε, καὶ τοῦ Βάκχου ποὺ νομιζόταν ὁ προστάτης τῶν ἀμπελιῶν καὶ τοῦ κρασιοῦ. Οἱ γιορτὲς αὐτὲς ἀρκετὰ διαδεδομένες τόσο στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα ὅσο καὶ στὴν Αἴγυπτο, παῖρναν ἐξαιρετικὴ μεγαλοπρέπεια στὴν ἀρχαία Ρώμη. Ὁ Βεργίλιος λοιπὸν ἀναφέρει πὼς κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ἑορτῶν αὐτῶν οἱ ἀρχαῖοι Ρωμαῖοι κρεμοῦσαν στὰ δέντρα τοῦ κήπου τῶν σπιτιῶν τους μικρὲς προτομὲς τοῦ Βάκχου ἀπὸ πηλὸ ἢ μάρμαρο. Κρεμοῦσαν τὶς προτομὲς αὐτὲς καὶ καθὼς τὶς φυσοῦσε ὁ ἄνεμος προσέχαν νὰ δοῦν τὴν κατεύθυνσι ποὺ θὰ πάρουν, ἀπ' ὅπου δὲ γύριζαν οἱ προτομές, οἱ Ρωμαῖοι πίστευαν πὼς τ' ἀμπέλια τῆς περιοχῆς αὐτῆς θὰ κάνουν τὰ περισσότερα σταφύλια καὶ τὸ καλλίτερο κρασί, ποὺ τόσο πολὺ ἀγαποῦσαν. Ὕστερα κατέβαζαν τὶς προτομὲς καὶ τὶς ἔδιναν δῶρα στὰ παιδιά.

Ἔτσι σήμερα οἱ Γερμανοὶ ἱστορικοὶ ὑποστηρίζουν ὅτι τὸ ἔθιμο τοῦ Χριστουγεννιάτικου δέντρου εἶναι λείψανο τῶν Βακχικῶν γιορτῶν ποὺ προανάφεραμε καὶ πὼς στὴ Γερμανία μεταφέρθηκε ἀπ' τὶς λεγεῶνες διαφόρων κατακτητῶν στὶς ἀρχὲς τῆς Χριστιανικῆς ἐποχῆς.

Ἀλλὰ στὴ Γερμανία ὑπάρχει καὶ μιὰ ἄλλη παράδοσι ποὺ μιλάει γιὰ τὸ πῶς πρωτοδημιουργήθηκε τὸ Χριστουγεννιάτικο αὐτὸ ἔθιμο τοῦ στολισμοῦ ἑνὸς ἐλατιοῦ.

Κατὰ τὸν ὄγδοο αἰῶνα μετὰ Χριστόν, λέει ἡ σχετικὴ γερμανικὴ παράδοσι, εἶχε ἐπισκεφθῆ τὴ Γερμανία ὁ περίφημος Ἱεραπόστολος Οὐΐνεφερτ κι' εἶχε κατορθώσει νὰ κάμη Χριστιανοὺς ἀρκετοὺς ἀπ' τοὺς κατοίκους τοῦ τότε πληθυσμοῦ ποὺ κατοικοῦσε τὸ γερμανικὸ κράτος. Μιὰ μέρα ὅμως ποὺ ὁ Οὐΐνεφερτ προσπαθοῦσε νὰ κόψη τὴν ἱερὴ δρῦ, τὴν ὁποία εἶχαν ὡς σύμβολο λατρείας οἱ εἰδωλολάτρες, ξέσπασε ξαφνικὴ καταιγίδα κι' ἕνας κεραυνὸς τὴν ἔκαμε κομμάτια χωρὶς καθόλου νὰ πειράξη ἕνα χαμηλὸ καὶ τουφωτὸ ἐλάτι, ποὺ βρισκόταν πίσω ἀπ' τὸ μεγάλο δέντρο κι' ἀρκετὰ κοντὰ σ' αὐτό. Τότε ὁ Οὐΐνεφερτ γύρισε στοὺς ἔκπληκτους γιὰ τὸ θαῦμα ὀπαδούς του καὶ τοὺς εἶπε:

«Βλέπετε πῶς ξέρει ὁ Θεός μας νὰ ἀποδεικνύη τὴν ὕπαρξί του; Σύντριψε τὸ σύμβολο τῶν εἰδωλολατρῶν χωρὶς νὰ πειράξη καθόλου τὸ μικρὸ κι' ἄκακο ἔλατο ποὺ βρισκόταν τόσο κοντά. Τὸ μικρὸ λοιπὸν δέντρο, τὸ τρυφερὸ αὐτὸ βλαστάρι τοῦ δάσους θὰ εἶναι τὸ δέντρο σας ἀπόψε. Θὰ εἶναι τὸ δέντρο τῆς εἰρήνης, γιατὶ τὰ σπίτια σας εἶναι χτισμένα μὲ αὐτὸ ποὺ ἀποτελεῖ τὸ σύμβολο ζωῆς αἰώνιας, γιατὶ τὰ φύλλα του εἶναι πάντα πράσινα καὶ γιατὶ ἡ σουβλερὴ κορφή του δείχνει πρὸς τὸν οὐρανὸ καὶ πρὸς τ' ἄστρα. Ἂς τὸ ὀνομάσουμε «Δέντρο τοῦ γεννηθέντος Χριστοῦ». Συγκεντρωθῆτε γύρω του. Φροντίστε νὰ τὸ μεταφέρετε στὰ σπίτια σας, ἀφῆστε τ' ἄγρια δάση, καὶ προσπαθῆστε ὥστε τὸ τίμιο τοῦτο δέντρο νὰ μὴ γίνεται μάρτυρας πράξεων ἐκδικήσεως καὶ αἵματος, ἀλλὰ πράξεων καλωσύνης καὶ ἀγάπης».

Ἀπὸ τότε — κατὰ τὴν παράδοσι — ἐξηκολούθησαν ὅλοι οἱ Εὐρωπαῖοι νὰ στολίζουν κάθε χρόνο τὸ Χριστουγεννιάτικο δένδρο τους μὲ διάφορα μικροαντικείμενα καὶ παιγνιδάκια καὶ νὰ συγκεντρώνωνται γύρω ἀπ' αὐτὸ κάθε νύχτα ποὺ πανηγυρικά, μ' εὐθυμία, γλέντια καὶ χοροὺς γιορτάζουν ὅλοι μαζὶ συγγενεῖς καὶ φίλοι τὴν θεία τοῦ Σωτῆρος τῆς ἀνθρωπότητος Γέννησι. Πολὺ γρήγορα ὕστερα, μεταδόθηκε σ' ὅλες τὶς ἄλλες Εὐρωπαϊκὲς χῶρες καὶ σήμερα ἀποτελεῖ τὸ ἀπαραίτητο στολίδι κάθε σπιτιοῦ τὶς μέρες αὐτὲς τῶν Χριστουγέννων. Στολίδι ποὺ συμβολίζει τὴν χαρὰ καὶ τοῦ ὁποίου τὰ μικρὰ κεριὰ μὲ τὸ ὠχρὸ κι' ἀδύναμο φῶς χαρίζουν στὰ πρόσωπα ποὺ βρίσκονται γύρω του τὴ γαλήνη τὴν ψυχική, στὸ δὲ περιβάλλον τὴ μεγάλη ποίησι τῆς ἑορτῆς.

Σ.

ΠΩΣ ΓΙΟΡΤΑΖΟΥΝ ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Τὰ Χριστούγεννα, ἡ μεγάλη αὐτὴ ἡμέρα τῆς χριστιανωσύνης, ἡ ἐπέτειος τῆς νύχτας κατὰ τὴν ὁποίαν ἐνανθρωπίστηκε ὁ Σωτῆρας τοῦ Κόσμου, ἡ γιορτὴ ποὺ συνδέεται τόσο ἄμεσα μὲ τὸ Θεῖο βρέφος καὶ τὴν ταπεινὴ φάτνη, ἐκείνη ποὺ μᾶς ξαναφέρνει περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο κοντὰ στὸ ἥμερο πρόσωπο τοῦ μικροῦ Ἰησοῦ, γιορτάζεται μὲ λαμπρότητα, αἰῶνες τώρα, ἀπ' ὅλον τὸν χριστιανικὸ κόσμο. Στὴν πατρίδα μας ὅμως τὴν ἡμέρα αὐτὴ τὴν καρτεροῦν μὲ ἰδιαίτερη λαχτάρα οἱ πιστοί, καὶ σὲ κάθε μέρος ὑπάρχουν ξεχωριστὰ ἔθιμα σχετικὰ μὲ αὐτή. Πολλὲς παρόμοιες παραδόσεις ἔχουν μεταδοθῆ ἀπὸ τὴ μιὰ γενιὰ στὴν ἄλλη, καὶ ἀκολουθοῦν ταιμὲ θρησκευτικὴ προσήλωσι, πρὸ πάντων ἀπὸ τοὺς γεροντοτέρους. Πρὶν ὅμως προχωρήσωμε στὴν περιγραφὴ τῶν χριστουγεννιάτικων ἐθίμων, προλήψεων καὶ θρύλων, ἂς ποῦμε λίγα γενικὰ γιὰ τὴν ἀρχὴ τῆς μεγάλης αὐτῆς γιορτῆς.

* * *

Τοὺς τέσσερις πρώτους αἰῶνες περίπου τὰ Χριστούγεννα δὲ γιορτάζονταν ξέχωρα, ὅπως σήμερα, ἀλλὰ μαζὶ μὲ τὴν ἐπέτειο τῆς Βαπτίσεως τοῦ Θεανθρώπου καὶ εἶχαν τὸ κοινὸ ὄνομα Θεοφάνεια. Στὰ Ἱεροσόλυμα μάλιστα ὁ συνεορτασμὸς αὐτὸς ἐξακολουθοῦσε μέχρι τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ.

Ἡ ἡμέρα τῆς γιορτῆς δὲν ἦταν κι' αὐτὴ στὴν ἀρχὴ σταθερὰ καθωρισμένη. Ἐκεῖνος ποὺ καθώρισε τὴν 25η Δεκεμβρίου ὡς ἐπίσημη ἐπέτειο τῆς Γεννήσεως, ἀπὸ τὸν 4ο αἰῶνα μ. Χ., ἦταν ὁ πάπας Ἰούλιος.

Στὴν ἀρχὴ οὔτε ἡ νηστεία τῶν σαράντα ἡμερῶν, ποὺ ἀκολουθοῦμε σήμερα, εἶχε καθιερωθῆ. Τότε νήστευαν τρεῖς, πέντε, ἑφτὰ ἡμέρες, ὅσο ἤθελε καθένας. Πέρασαν πολλὰ χρόνια ὥσπου νὰ ἐπιβληθῆ ἡ τεσσαρακονθήμερη νηστεία.

Τὴν ἡμέρα αὐτή, τέλος, εἶναι ποὺ γιὰ μεγαλύτερη ἐπισημότητα τελεῖται ἡ λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

* * *

Προκειμένου τώρα γιὰ τὰ χριστουγεννιάτικα ἔθιμα, ἂς ἀρχίσουμε ἀπὸ τὰ Ἑπτάνησα.

Στὴ ΛΕΥΚΑΔΑ, τὰ «χριστοψώματα» τὰ ἑτοιμάζουν ἀπὸ τὴν προπαραμονὴ τῶν Χριστουγέννων. Γιὰ τὸ ζύμωμά τους μεταχειρίζονται ἀλεύρι, σταφίδες, λάδι, καρύδια καὶ μυρωδικά. Συγχρόνως κάνουν κι' ἄλλα ψωμάκια ποὺ προορίζονται κυριώτερα γιὰ τὰ παιδιά, κι' εἶναι γνωστὰ μὲ τὸ ὄνομα «βλάχες» καὶ «σταυροί». Τὰ πρῶτα γιὰ τὰ κορίτσια, τὰ δεύτερα γιὰ τ' ἀγόρια. Παίρνουν πρῶτα-πρῶτα ἕνα κομμάτι ζύμης καὶ τοῦ δίνουν τὸ σχῆμα κεφαλῆς, ὅπου γιὰ μάτια βάζουν δυὸ σταφίδες καὶ γιὰ στόμα χαράζουν ἕνα μικρὸ ἄνοιγμα. Μὲ τὸν ἴδιο τρόπο γίνεται ὁ κορμός, τὰ χέρια, τὰ πόδια, ὥστε τὸ ὁμοίωμα νὰ θυμίζη κάπως βλάχισσα.

Ἀπὸ τὴν ἴδια ζύμη κατασκευάζουν κι' ἕνα μεγαλύτερο ψωμὶ σὲ σχῆμα σταυροῦ, μέσα στὸ ὁποῖο κρύβουν ἕνα νόμισμα. Τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων ὁ σταυρός, ἀφοῦ τὸν χαράξουν σὲ τόσα κομμάτια ὅσα εἶναι τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας, τοποθετεῖται στὸ στόμιο μιᾶς κανάτας γεμάτης καλὸ κρασί. Συγκεντρώνονται τότε ὅλοι γύρω ἀπὸ τὸ στρωμένο τραπέζι καὶ ὁ οἰκοδεσπότης χωρίζει, ἀπάνου στὸ κανάτι, τὴν κουλούρα σὲ ἰσάριθμα μὲ τοὺς οἰκείους τεμάχια. Καθένας παίρνει τὸ δικό του καὶ κοιτᾶν νὰ ἰδοῦν ποιὸς εἶναι ὁ τυχερός, σὲ ποιὸν δηλαδὴ ἔπεσε τὸ νόμισμα.

* * *

Στὴν ΚΕΦΑΛΛΩΝΙΑ οἱ κάτοικοι παλαιότερα κρατοῦσαν αὐστηρὴ νηστεία ὅλο τὸ «σαρανταήμερο», γιὰ νὰ μεταλάβουν τὰ Χριστούγεννα. Τὴν παραμονὴ ζύμωναν τὰ λεγόμενα «χριστοψώματα», ποὺ ἦταν μακρουλὰ ψωμιὰ καμωμένα ἀπὸ σιμιγδάλι καὶ διάφορα μπαχαρικά, ὅπως «κορίανο», «κούλιαντρο» κλπ. Τὸ χριστόψωμο στὴ μέση εἶχε μεγαλύτερο πάχος καὶ ἐκεῖ ἔβαζαν τὴν «ἁγία σφράγισι». Ἀφοῦ τὸ ζύμωναν, τοῦ πρόσθεταν ἔπειτα ἀπέξω σουσάμι, σταφίδες, μύγδαλα, καρύδια.

Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὰ οἱ γυναῖκες ἔκαναν καὶ ἄλλα χριστόψωμα μικρότερα, ποὺ τὰ ἔστελναν δῶρα σὲ συγγενικά τους σπίτια, καθὼς καὶ σταφιδοκουλοῦρες γιὰ τὰ παιδιὰ τῆς οἰκογενείας. Τὴν ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων κρεμοῦσαν μπρὸς στὰ εἰκονίσματά τους κι' ἀπὸ ἕνα εἰδικὸ χριστόψωμο, καμωμένο ἐπίτηδες γι' αὐτά.

Οἱ νοικοκυρὲς ἔκαναν ἀκόμα τὸ «χριστόψωμο τοῦ τραπεζιοῦ», ποὺ ἦταν πολὺ μεγάλων διαστάσεων καὶ ποὺ ἀπ' αὐτὸ ἔπρεπε νὰ φάη ἡ οἰκογένεια ὅλο τὸ «δωδεκάημερο», δηλαδὴ ἴσαμε τὰ Φῶτα. Τέλος ἔπλαθαν καὶ τὴ λεγόμενη «κουλούρα τῆς γωνιᾶς». Μὲ αὐτὴ τὴν τελευταία συνδεόταν καὶ ὁλόκληρη τελετή, ποὺ γινόταν τὴ νύχτα τῆς παραμονῆς.

Τὴ βραδυὰ ἐκείνη μαζεύονταν ὅλο τὸ συγγενολόϊ στὸ σπίτι τοῦ πιὸ ἡλικιωμένου καὶ περισσότερο σεβάσμιου ἀπ' αὐτούς. Στὸ πάτωμα τοποθετοῦσαν τρία ἀναμμένα δαυλιά, σὲ τρόπο ποὺ νὰ σχηματίζουν τρίγωνο, κι' ἀπὸ πάνω τους τοποθετοῦσαν τὴν κουλούρα, γύρω ἀπὸ τὴν ὁποία ἔστεκαν ὅλοι οἱ προσκαλεσμένοι ἀκουμπῶντας σ' αὐτὴν τὸ δεξί τους χέρι. Ὁ νοικοκύρης ἔπαιρνε κι' ἔχυνε λάδι στὰ δαυλιὰ σιγοψάλλοντας τό: «Ἡ γέννησίς σου, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν...». Ἔπειτα ἔκοβαν τὴν κουλούρα, ἔπαιρναν καθένας τὸ κομμάτι του καὶ δειπνοῦσαν, ἀλλὰ μὲ νηστήσιμα φαγητά.

Ὅποιος Κεφαλλωνίτης τύχαινε νὰ γεννηθῆ τὴ νύχτα τῶν Χριστουγέννων, τὸν ἔλεγαν οἱ ἄλλοι Ἀντίχριστο. Γιὰ νὰ γεννηθῆ ἐκείνη τὴ νύχτα, ἐσήμαινε πὼς ἡ σύλληψί του εἶχε γίνει τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

* * *

Στὴν ΗΠΕΙΡΟ παλαιότερα γινόταν κατὰ τὰ Χριστούγεννα μιὰ τελετή, γνωστὴ ὡς «πάντρεμα τῆς φωτιᾶς». Ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ ἔπαιρνε ἕνα μεγάλο ἴσιο ξύλο—«ἀρσενικό»—καὶ ἕνα ἄλλο μὲ τσατάλια (παραφυάδες) — «θηλυκό». Τὰ τοποθετοῦσε τὸ ἕνα κοντὰ στ' ἄλλο πάνου στὸ τζάκι, τοὺς ἔχυνε λίγο λάδι καί, ἀφοῦ ἔλεγε ψαλτικὰ «Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε», τοὺς ἔβανε φωτιά.

Στὰ ὀρεινὰ μέρη, μόλις χαράζει ἡ μέρα τῶν Χριστουγέννων, τὰ παιδιὰ φέρνουν ἀπ' τὸ λόγγο κλαδιὰ ἀπὸ πουρνάρι, δάφνη καὶ ἄλλα φυτά, ποὺ τὰ ρίχνουν ὅλα μαζὶ στὴν ἀναμμένη φωτιά. Κι' ἐνῷ τὰ χλωρόκλαδα βγάζουν κρότους, «πρατσαλίζουν», καθὼς καίγουνται, τὰ παιδιὰ χοροπηδοῦν γύρω ἀπ' τὴ φωτιὰ φωνάζοντας:

— Ἀρνιά, κατσίκια! Ἀρνιά, κατσίκια!

Αὐτὸ εἶναι εὐχὴ γιὰ τὶς προβατῖνες καὶ τὶς γίδες, ποὺ ἀρχίζουν ἐκείνη τὴν ἐποχή, γιὰ νὰ κάμουν καλὴ γέννα.

* * *

Στὴν ΚΕΡΚΥΡΑ, τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων εἶχαν τὴ συνήθεια νὰ παραγεμίζουν τὴ χριστουγεννιάτικη γαλοπούλα μὲ τριμμένο ψωμί, σταφίδες, κανέλλα, γαρούφαλλο, κουκουνάρια κλπ. Τὴν ἴδια μέρα γινόταν καὶ τὸ λεγόμενο «βάφτισμα τοῦ γάλου» μὲ τὶς ἑξῆς διατυπώσεις:

Ἔβραζαν νερὸ μέσα σ' ἕνα καζάνι καί, ὅταν αὐτὸ εἶχε γίνει πιὰ ζεματιστό, βουτοῦσαν μέσα τὴν παραγεμισμένη γαλοπούλα. Τὴν ἴδια στιγμὴ ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ σπιτιοῦ φώναζε δυνατὰ τὸ ὄνομα Χρίστος. Φαίνεται πὼς μ' αὐτὸ τὸ τελευταῖο θέλανε νὰ ἐπικαλεσθοῦν τὴν εὐλογία τοῦ Χριστοῦ.

* * *

Στὴν ΠΙΝΔΟ, τὰ παιδιὰ τῶν Βλάχων γυρνοῦσαν τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων ἀπὸ καλύβα σὲ καλύβα, μὲ τὰ μακριά τους ραβδιὰ καὶ τὰ σακκούλια, λέγοντας τὸ ἀκόλουθο τραγούδι γιὰ νὰ συνάξουν φιλοδωρήματα:

Χριστούγεννα, Πρωτόγεννα, πρώτη γιορτὴ τοῦ χρόνου,
γιὰ βγῆτε γιὰ νὰ μάθετε ὁποῦ Χριστὸς γεννᾶται,

ΤΑ ΩΡΑΙΑ ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΜΑΣ

γεννᾶται κι' ἀναθρέφεται μὲ μέλι καὶ μὲ γάλα,
τὸ μέλι τρῶν οἱ ἄρχοντες, τὸ γάλα οἱ ἀφεντάδες.
Γι' ἀνοίξτε τὰ κουτάκια σας τὰ κατακλειδωμένα
καὶ δῶστε γιὰ τὸν κόπο μας ἀπ' τὸ χρυσὸ πουγγί σας.
Ἂν εἶστε ἀπὸ τοὺς ἄρχοντες, φλουριὰ μὴν τὰ λυπᾶστε
κι' ἂν εἶστε ἀπὸ τοὺς δεύτερους, τάλληρα καὶ δραχμοῦλες
κι' ἂν εἶστε ἀπ' τοὺς κατάφτωχους, ἕνα ζευγάρι κότες.

* * *

Στὴν ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ, τὰ Χριστούγεννα, συνηθίζεται ἕνα ἔθιμο, ποὺ λέγεται, «ταΐσμα τῆς βρύσης». Οἱ κοπέλλες δηλ. ξυπνοῦν ἀπὸ τὰ χαράματα, παίρνουν ἀπὸ λίγο ψωμί, τυρί, βούτυρο καὶ πᾶν στὴν κοντινή τους βρύση, χωρὶς νὰ βγάλουν οὔτε λέξι στὸ δρόμο. Φτάνοντας ἐκεῖ ἀφήνουν τὴν προσφορά τους, λέγοντας:

—Ὅπως τρέχει, βρύση μου, τὸ νερό, ἔτσι νὰ τρέχουν κι' ἐμᾶς τὰ καλά.

Ἔπειτ' ἀπ' αὐτὸ παίρνουν νερὸ στὸ τσουκάλι τους καὶ γυρίζουν στὸ σπίτι, πάλι ἀμίλητες, γιὰ νὰ πιοῦν ὅλοι ἀπὸ τὸ «ἄκριντο νερό».

* * *

Στὴ ΘΡΑΚΗ, πιστεύουν πὼς οἱ Καλλικάντζαροι (τ' ἀκάθαρτα πνεύματα ποὺ γυρίζουν ἔξω καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ δωδεκαήμερου) εἶναι ψηλοί, ἀδύνατοι, γυμνοί, μὲ σπασμένα δόντια, μὲ νύχια μακριά, μὲ πόδια γυρισμένα τὸ ἕνα μπρὸς καὶ τ' ἄλλο πίσω. Τὴ νύχτα χορεύουν γύρω ἀπ' τὰ πηγάδια κι' ὅποιος πάει ἐκεῖ γιὰ νερὸ τὸν βάνουν μὲ τὸ στανιὸ νὰ χορέψη μαζί τους. Ἔχουν ἀκόμα τὴ συνήθεια νὰ κατεβαίνουν τὴ νύχτα μέσ' ἀπὸ τὸ τζάκι καὶ ν' ἁρπάζουν τὰ λουκάνικα ποὺ ἔχουν κρεμάσει ἐκεῖ οἱ νοικοκυράδες. Ὅταν τὰ παιδιὰ τῶν Καλλικαντζάρων πεινᾶν, λένε τάχα στὴ μάνα τους:

Δός μου τσιτσὶ λουκάνικο,
μαχαίρι μαυρομάνικο
καὶ λίγο ξυροτύραρο.

* * *

Στὴ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, τὴ νύχτα τῶν Χριστουγέννων, ἀνάβουν φωτιὲς σὲ κάθε γειτονιὰ ὡς τὶς 4 τὸ πρωῒ καὶ γύρω τους μαζεύονται παρέες-παρέες οἱ ἄντρες. Τὴν ἴδια ὥρα οἱ γυναῖκες βάζουν νὰ βράση νερὸ στὸ καζάνι, ὅπου θὰ βάλουν τὸ ἀπαραίτητο γουροῦνι τῶν Χριστουγέννων, ὅταν οἱ νοικοκυραῖοι γυρίσουν ἀπὸ τὶς φωτιὲς καὶ τὸ σφάξουν.

Τὴν παραμονὴ τὰ παιδιὰ γυρίζουν ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι γιὰ τὰ Κάλλαντα φωνάζοντας στὶς **«μπάμπες»**, τὶς **γριές:**

—Κόλλιντα, μπάμπω, κόλλιντα.

Ἐκεῖνες ὕστερα τὰ φιλεύουν μύγδαλα, ξυλοκέρατα, κάστανα, καρύδια καὶ στραγάλια. Ὅσο δυνατώτερα χτυποῦν τὶς πόρτες τὰ παιδιά, τόσο περισσότερη εὐτυχία πιστεύεται πὼς φέρνουνε στὸ σπίτι.

* * *

Στὴ ΧΡΟΥΠΙΣΤΑ τὴ νύχτα τῆς παραμονῆς ὅλοι οἱ κάτοικοι ἀγρυπνοῦσαν στὰ παλαιότερα χρόνια. Τὰ Κάλλαντα τῶν παιδιῶν σταματοῦσαν ὅταν ἐσήμαινε ὁ ὄρθρος τῆς παραμονῆς. Στὴν ἐκκλησιὰ πήγαιναν τότε μόνο οἱ παντρεμένες κι' οἱ κοπέλλες ὡς 17 χρονῶν. Οἱ μεγαλύτερες κοπέλλες καὶ οἱ ἄντρες μεταλάβαιναν τὸ πρωῒ τῶν Χριστουγέννων.

Τὸ Χριστουγεννιάτικο τραπέζι συνήθιζαν νὰ τὸ ἀφήνουν στρωμένο τρεῖς ἡμέρες, ἀνανεώνοντας στὸ μεταξὺ τὰ φαγητά. Τὸ δειλινὸ τῆς τρίτης ἡμέρας στηνόταν γενικὸς χορὸς στὴν κεντρικὴ πλατεῖα.

* * *

Καὶ στὴν ΚΑΣΤΟΡΙΑ γιορτάζαν μὲ κάθε ἐπισημότητα τὰ Χριστούγεννα. Οἱ ἐργάτες τῶν γουναρικῶν πήγαιναν τὸ πρωῒ τῆς παραμονῆς στὰ σπίτια τῶν ἀφεντικῶν τους ποὺ τοὺς φίλευαν μαστίχα καὶ γλυκό. Διασκέδαζαν ὡς τὸ μεσημέρι καὶ σταματοῦσαν τὴ δουλειὰ γιὰ ὅλο τὸ δωδεκάημερο. Τὰ παιδιὰ γύριζαν τὴ νύχτα τῆς παραμονῆς καὶ τραγουδοῦσαν τὰ Κάλλαντα, ποὺ ἐκεῖ ἦταν διαφορετικά:

Γραμματικὸς καὶ λειτουργὸς καὶ ψάλτης κι' ἀναγνώστης
ἔχει τὸν οὐρανὸ χαρτί, τὴ θάλασσα μελάνη
καὶ τὸ μικρό του δάχτυλο κοντύλι ὅπου γράφει.
Ἐσείστηκε τὸ δάχτυλο καὶ χύθηκε ἡ μελάνη
κι' ἀλλάξανε τὰ ροῦχα του τ' ἄσπρα καὶ τὰ γαλάζια.
Ἐβάλαν καὶ διαλάλησαν σὲ τρεῖς μεριὲς τοῦ Κάστρου:
— Βρὲ στὸ Ντολτσό, βρὲ στὸ Τσαρσί, βρὲ στὴ Μεγάλη Πόρτα,
φέρτε μοσκιές, φέρτε δροσιὲς καὶ πλύντε τὸν ἀφέντη.

Τὰ κύρια ὀνόματα ἀναφέρονται σὲ συνοικίες τῆς Καστοριᾶς.

* * *

Στὴν ΚΥΝΟΥΡΙΑ, τὴν πρώτη μέρα τοῦ δωδεκάημερου — εἴπαμε πὼς αὐτὸ ἀρχίζει ἀπ' τὰ Χριστούγεννα — χαράζουν μὲ κάρβουνο σταυροὺς στὶς πόρτες, στὰ παράθυρα καὶ στὰ κρασοβάρελα, γιὰ νὰ μὴ μπαίνουν μέσα οἱ «λυκοκαντζάροι». Κλείνουν ἀκόμα προσεχτικὰ τὰ διάφορα δοχεῖα γιὰ νὰ μὴν τὰ μαγαρίσουν οἱ ὀξαποδῶ. Τὴ στάχτη ἀπὸ τὴ φωτιὰ τοῦ δωδεκάημερου δὲν τὴν κάνουν ἀλυσίβα γιὰ νὰ πλύνουν μ' αὐτὴ τὰ ροῦχα, ἐπειδὴ πιστεύουν πὼς ἔτσι θὰ κολλήσουν **«διαβολόψειρες»**, **ποὺ πρέπει νὰ περιμένουν** ἔπειτα ἕνα χρόνο γιὰ νὰ βγοῦν.

Στὸν ΑΛΜΥΡΟ παλαιότερα, κατὰ τὰ Χριστούγεννα, μαζεύονταν ὡς εἰκοσιεικοσιπέντε ἀγόρια καὶ κορίτσια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἄλλα μεταμφιέζονταν καὶ ἄλλα τραγουδοῦσαν. Οἱ μεταμφιεσμένοι παρίσταναν τὸ γαμπρό, τὴ νύφη, τὴ μπάμπω, τὸν ἀράπη, τὸν καπετάνιο κλπ. Πήγαιναν πρῶτα στὸ σπίτι τοῦ παπᾶ καί, χωρισμένοι σὲ δυὸ ἡμιχόρια, ἔψαλλαν διάφορα ἐπίκαιρα τραγούδια ἢ ἔπαιζαν μιὰ μικρὴ αὐτοσχέδια κωμωδία.

Τὸ ἔθιμο αὐτὸ νὰ μεταμφιέζωνται τὴ νύχτα τῶν Χριστουγέννων διατηρεῖται καὶ σὲ ὡρισμένα μέρη τῆς Θεσσαλίας, τῆς Μακεδονίας, τῆς Κρήτης καὶ τῆς Θράκης. Μερικοὶ σοφοὶ ἰσχυρίζονται πὼς ἡ συνήθεια αὐτὴ εἶναι εἰδωλολατρικὸ λείψανο ἀπὸ τὴ γιορτὴ τῶν Βρουμαλίων. Ὁ καθηγητὴς Νικόλαος Πολίτης, ὁ πατέρας τῆς ἑλληνικῆς λαογραφίας, εἶχε τὴ γνώμη πὼς ἡ λαϊκὴ πίστι γιὰ τοὺς Καλλικαντζάρους ἐπήγασε ἀπὸ τὸ ἔθιμο αὐτὸ τῶν μεταμφιεσμένων ἀνθρώπων.

* * *

Στὴ ΡΟΔΟ, ὅποιο παιδὶ γεννηθῆ ἀνήμερα τῶν Χριστουγέννων τὸ λένε «Κάο». Οἱ Κάηδες σηκώνονται τὴ νύχτα ἀπ' τὸ κρεβάτι τους — προπαντὸς κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ δωδεκαημέρου —, γυρίζουν ἔξω κι' ἐπιστρέφουν στὸ σπίτι τους, κάνοντάς τα ἀσυναίσθητα ὅλ' αὐτά.

Ἕνα τέτοιο παιδὶ ὅμως μπορεῖ ν' ἀγριέψη καὶ νὰ πάρη τὰ βουνά. Γιὰ νὰ μὴν φτάση ὡς ἐκεῖ, φροντίζουν οἱ δικοί του νὰ τοῦ κάμουν τὸ «μονομερίτικο» ροῦχο. Φωνάζουν δηλαδὴ στὸ σπίτι τους ἐφτὰ γυναῖκες, ποὺ νὰ λέγωνται ὅλες Μαρίες καὶ τοὺς δίνουν μιὰ μπάλα μπαμπάκι. Τὸ κλώθουν, τὸ κάνουν νῆμα, τὸ ὑφαίνουν καὶ ράβουν ἕνα ροῦχο ποὺ θὰ τὸ φορέση ὁ Κάος. Ὅλη αὐτὴ ἡ δουλειὰ πρέπει νὰ γίνη μέσα σὲ μιὰ μέρα, γι' αὐτὸ καὶ τὸ ροῦχο λέγεται μονομερίτικο.

* * *

Στὴ ΚΟΜΟΤΙΝΗ, τὸ δωδεκαήμερο οἱ γυναῖκες ἀπόφευγαν τὸ μπάλωμα, «γιὰ νὰ μὴ μαλώνουν τὰ σύγνεφα». Τὶς ἡμέρες ἐκεῖνες δὲν ὕφαιναν οὔτε ἔκλωθαν. Ἀκόμα πρόσεχαν νὰ μὴ σφυρίζουν, γιὰ νὰ μὴ μαζεύωνται οἱ «καρκατζέλοι». Δίπλα στὸ τζάκι ἔβαναν δώδεκα ἀδράχτια, ἀράδα-ἀράδα, γιὰ νὰ τὰ βλέπουν οἱ καλλικάντζαροι καὶ νὰ μὴν κατεβαίνουν μέσα.

Γ. Ἀν.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΤΑΠΕΙΝΟΥΣ

«Ἐν τῷ ναῷ ἑστῶτες τῆς δόξης σου, ἐν οὐρανῷ ἑστάναι νομίζομεν, Θεοτόκε, πύλη ἐπουράνιε, ἄνοιξον ἡμῖν τὴν θύραν τοῦ ἐλέους σου...». Ἔτσι ψάλλοντας, δυὸ - δυό, τρεῖς - τρεῖς, ἔφταναν στὸν καθολικὸ ναὸ τῆς Μεγίστης Λαύρας οἱ ταπεινοὶ κι' ἔπαιρναν θέσι στοὺς νάρθηκες, στὴ λιτὴ καὶ στὰ στασίδια. Φοροῦσαν τὸ καθαρό τους ράσο καὶ τὰ «ἐπιρριπτάρια», τὰ μαῦρα πέπλα ποὺ σκεπάζουν τὸ καλυμαῦχι καὶ συμβολίζουν τὴ σκέπη τοῦ ἁγίου πνεύματος. Ὁ ἀέρας, ποὺ φυσοῦσε δυνατά, τοὺς μπέρδευε τὶς πάλλευκες ἢ μαῦρες γενειάδες, μέσα ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἔλαμπε, φωτισμένη ἀπὸ θεϊκὴ καλωσύνη, ἡ γαλήνια μορφή τους.

Ἦταν ἕνα ἀλησμόνητο δειλινὸ τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων, τότε ποὺ ἀγαθὴ μοῖρα μᾶς ἔφερε νὰ περάσωμε τὴ μεγάλη ἡμέρα κοντὰ στοὺς ταπεινούς, στὴν ἁγιασμένη πλαγιὰ τοῦ Ἄθω, ὅπου στίζει μὲ τὰ παμπάλαια ξέθωρα κτίριά του τὸ ἱστορικὸ μοναστῆρι. Τὸ ἀνηφορικὸ στρατὶ ποὺ ἑλίσσεται πάνω ἀπὸ τὴ μονή, στὴν ἀκρινὴ ράχι τοῦ Ὄρους, εἶχεν ἀπὸ νωρὶς κίνησι ἀσυνήθιστη. Ἀπὸ τὶς σκῆτες, τὶς σπηλιές, τὰ καλύβια, τὰ κελλιά, ἀπ' ὅλα τὰ ἐξαρτήματα τοῦ μοναστηριοῦ ποὺ βρίσκονται στὰ φαλακρὰ ρίζα τοῦ βουνοῦ, πρὸς τὸ ἀνήσυχο ἀκρωτῆρι τοῦ Ἀκράθω, ἔφταναν ὁ ἕνας μετὰ τὸν ἄλλον οἱ ἀσκηταὶ γιὰ νὰ λάβουν μέρος στὴ μεγάλη ἀγρυπνία. Ὁ δρόμος, ποὺ ἔκαναν ὧρες πολλὲς ἀνάμεσα ἀπὸ φαράγγια κλεισμένα μὲ βάτους καὶ ξεροκλάδια, δὲν φαινόταν νὰ τοὺς εἶχε κουράσει, γιατὶ στὰ πρόσωπά τους ἔλαμπεν ἡ χαρά. Συναπαντιῶντανε μὲ τοὺς μοναχοὺς στὴ σιδερένια πύλη καὶ ἄλλαζαν ἀσπασμούς. «Ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ, εὐλογεῖτε...». «Ὁ Κύριος!» ἀπαντοῦσαν οἱ ἀσκητὲς καὶ τραβοῦσαν πρὸς τὸ προαύλιο τῆς μονῆς. Ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς σαράντα μεγάλες ἀγρυπνίες ποὺ κάνουν τὸ χρόνο οἱ μοναχοὶ καὶ κατεβαίνουν τότε μονάχα ἀπὸ τὰ μακρινὰ ἐρημητήριά τους οἱ ἀσκηταί, οἱ ταμένοι ὅσιοι, ποὺ ζοῦν σὲ σπηλιὲς μὲ ψωμὶ καὶ νερό, στὰ ἀπρόσιτα βράχια, μὲ μόνη συντροφιὰ τὸν σκυθρωπὸ βράχο, τὴ βουερὴ θάλασσα καὶ τὸν γαλάζιο ἢ γκρίζο οὐρανό.

Τὸ σούρουπο, σὰν ἄρχισαν ν' ἀχολογοῦν τὰ σήμαντρα, συνάχτηκαν ὅλοι στὸ ναό. Πόσοι ἦταν, δύσκολο νὰ τοὺς μετρήσης. Πεντακόσιοι, ἑξακόσιοι ἢ καὶ περισσότεροι. Ψιθύριζαν ψαλμοὺς κι' ἔτσι καθὼς ἀνέμιζαν τὰ ράσα, τὰ πανωκαλύμαυχα κι' οἱ μακρὲς γενειάδες, μέσα στὸν ἄνεμο καὶ στὴν ψιλὴ βροχούλα, κύτταζες τὴν καταπράσινη χλόη ποὺ πλαισιάνει τὸ μεγάλο κίτρινο συγκρότημα τῆς μονῆς μὲ τὰ πενῆντα κτίρια καὶ τὶς εἴκοσι ἐκκλησίες, κύτταζες ἀκόμη τὶς βυζαντινὲς τοιχογραφίες ποὺ ζωντανεύουν τοὺς ἁγίους καὶ θαρροῦσες πὼς ἦσουν σὲ κάποιαν ἀκρούλα τοῦ παραδείσου.

«Θὰ διέλθετε μεθ' ἡμῶν τῶν ταπεινῶν τὴν μεγάλην ἡμέραν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως; Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἐφ' ὑμᾶς», μᾶς εἶπεν ὁ πάτερ Ἀγαθάγγελος, ὁ ἀρχοντάρης τῆς μονῆς, καὶ μᾶς τοποθέτησε στὰ στασίδια γιὰ νὰ παρακολουθήσωμε τὴ μεγάλη ἀγρυπνία, ποὺ ἄρχισε τὸ βράδυ στὶς ἕξη καὶ τελείωσε τὴν ἄλλη μέρα τὸ μεσημέρι. Τί μυσταγωγία ἦταν ἐκείνη, τί μεγαλειώδης καὶ ἀσύλληπτη ἐπικοινωνία τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ Θεό! Ἀληθινά, αἰσθάνεσαι γιατὶ παραγγέλλει ἡ Βίβλος «ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν!». Τέτοιες ὧρες ποὺ ξεχνᾶς τελείως τὴν ὕπαρξί σου καὶ δίνεσαι ὁλόκληρος στὴ σοφία τοῦ Χριστοῦ, βλέπεις πόσο πολύτιμη εἶναι ἡ ἀνταμοιβὴ ποὺ σοῦ δίνει ἡ θεία χάρις. Εἶναι, αὐτὲς οἱ στιγμές, ἕνα σωτήριο λουτρὸ τῆς ψυχῆς. Σὲ μιὰ μονάχα ἀπὸ τὶς ἁγιορείτικες ἀγρυπνίες, ἂν ξέρη κανεὶς νὰ καταλάβη καλὰ τὸν ἑαυτό του, γίνεται, τοὐλάχιστο, πιὸ ἄνθρωπος...

Ἀπὸ τὸ στασίδι βλέπαμε, ὅλη νύχτα, τὸ προσκύνημα τῶν ταπεινῶν. Οἱ νεώτεροι γονατιστοί, οἱ σεβάσμιοι σκυφτοὶ στὶς γωνίες, στοὺς νάρθηκες, ἔμεναν ἄφωνοι καὶ μόνο σὰν κύτταζες τὰ χείλη τους ἔβλεπες πὼς ψιθύριζαν ψαλμούς. Οἱ «προεστῶτες», σὰν νὰ ποῦμε τὸ συμβούλιο τοῦ ἡγουμενείου, οἱ διακεκριμένοι πνευματικοί, πῆραν θέσι πλάϊ στὸν πατριαρχικὸ θρόνο. Οἱ χοροὶ τῶν ψαλτῶν, εἴκοσι ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος κι' ἄλλοι τόσοι ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἄρχισαν νὰ ξεχύνουν κατανυκτικὴ μελωδία ποὺ ἀντηχοῦσε στοὺς θόλους τοῦ ναοῦ καὶ ἔσβηνε ἔξω στὴν πύλη ἀπ' τὸν βουερὸ βορρᾶ. Ἔτσι, σκυμμένοι στὸ στασίδι, περάσαμε ὣς τὸ πρωΐ. Ὁ μικρὸς ἑσπερινός, τὸ ἀπόδειπνον, ὁ μέγας ἑσπερινός, ἡ ἀσματικὴ ἀκολουθία... Κοντὰ στὰ μεσάνυχτα ἔγινε ἡ «λιτὴ ἀκολουθία», ποὺ τὴν σώζει ἡ παράδοσις ἀπὸ τὸ τελετουργικὸ τοῦ Βυζαντίου. Οἱ πατέρες μὲ τὰ χρυσᾶ καὶ λαμπερά τους ἄμφια βγῆκαν ἀπὸ τὴν Ὡραία Πύλη, φέροντες τὴν εἰκόνα τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ κι' ἀφοῦ τὴν ἔφεραν γύρω ἀπὸ τὸ καθολικὸ τοῦ ναοῦ, τὴν ἀπόθεσαν σ' ἕναν ἀνθοστόλιστο θρόνο, στὸν πρόσθιο νάρθηκα. Ἔψαλλαν ὅλοι μαζί, ἑκατοντάδες καλογέρων, τὰ τροπάρια τῆς Γεννήσεως, κι' ὕστερα ἄρχισε το προσκύνημα τῆς εἰκόνος. Κόντευε νὰ ξημερώση, ὅταν ἄρχισε ἡ ἀκολουθία ποὺ λέγεται «πολυέλεος» κι' ἔχει γραφικότητα περισσή. Οἱ πατέρες ποὺ ἱερουργοῦν μυρώνουν μὲ θυμιατὸ τὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ ναοῦ καὶ ψάλλουν ὅλοι μαζὶ τὸ «Αἰνεῖτε τὸν Κύριον...».

Ἔτσι ξημερώσαμε. Δυὸ μοναχοί, οἱ καμπανάρηδες, ἀνέβηκαν τὴ σιδερόσκαλα τοῦ καμπαναριοῦ, ἔπιασαν τὶς ἁλυσίδες ποὺ δένουν δεκαοχτὼ ἢ εἴκοσι καμπάνες καὶ σὲ λίγο μιὰ γλυκειὰ ἁρμονία ξεχύθηκε γύρω στὴν πράσινη πλαγιὰ καὶ τὴ θάλασσα, ποὺ τὶς ἀσήμωναν, μέσα ἀπὸ γκρίζα σύννεφα, οἱ πρῶτες ἀντηλιές. Τότε ἄρχισεν ἡ μεγάλη δοξολογία, ποὺ κράτησεν ὣς τὸ μεσημέρι. Τί ἀκούσαμε σ' αὐτὴ τὴ λειτουργία! Πόση μελοποιημένη σοφία, πόσους ὕμνους ποὺ δὲν τοὺς ἀκοῦμε στοὺς ναοὺς ἄλλου τόπου, τελετουργικὲς τελειότητες, ποιὸ ἀνέβασμα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ στὸν οὐρανό!

Σὰν τέλειωσε ἡ λειτουργία, ὅλοι μαζὶ κατὰ τὴν τάξι, οἱ προεστῶτες, οἱ ἀνώτεροι στὸν κλῆρο, οἱ μοναχοί, οἱ ἀσκηταὶ καὶ τελευταῖοι οἱ λίγοι κοσμικοί, τραβήξαμε στὴ μεγάλη τράπεζα, ψάλλοντας τό: «Ἡ παρθένος σήμερον» καὶ «Ἡ γέννησίς σου». Τέτοιες μέρες ὅλα τὰ μοναστήρια, κοινόβια καὶ ἰδιόρρυθμα, κάνουν τράπεζα κοινή. Στὴν κοινὴ τράπεζα κρέας ποτὲ δὲν τρῶνε. Ψάρι εἶχαν τὰ Χριστούγεννα. Ἄρχισαν μὲ ψαλμοὺς καὶ τελείωσαν μὲ ψαλμούς. Σ' ὅλο τὸ διάστημα ποὺ οἱ ἑκατοντάδες τῶν πατέρων ἐγεύοντο τὰ λιτὰ ἀγαθά, ὁ μέγας κανονάρχης ἀνέβηκε πάνω στὸν ἄμβωνα καὶ μιλοῦσε γιὰ τὸ Θεῖον φῶς τῆς Βηθλεέμ. Οὔτε στιγμή, ἀλήθεια, δὲν ζοῦν χωρὶς προσευχὴ οἱ μακάριοι μύσται τῆς Ἀθανασίας...

Ἰω. Καζαντζάκης

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΟΜΕΝΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Αρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ὡς γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου· φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. Ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμῖται, καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ἦν δὲ ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. Καὶ ἐκήρυσσε λέγων· ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. Ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Μᾶρκος προκειμένου νὰ ἐξιστορήσῃ τὰ κυριώτερα περιστατικὰ τῆς ἐπὶ τῆς γῆς ζωῆς καὶ τῶν πράξεων καὶ θαυμάτων τοῦ Θεανθρώπου, ὡς καταλλη-
λοτέραν λέξιν διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τίτλος τῆς συγγραφῆς του μεταχειρίζεται τὴν
λέξιν Εὐαγγέλιον, δηλαδὴ προδιαθέτει τοὺς ἀναγνώστας ὅπως εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς
σχηματίσουν τὴν ἰδέαν ὅτι τὸ περιεχόμενον τοῦ συγγράμματός του εἶναι εἰδήσεις,
ἀγγελίαι καλαί.

Ἀλλὰ ποῖαι εἶναι αἱ καλαὶ αὐταὶ εἰδήσεις ποὺ ἀναγγέλλει ἡ καθ' ὅλου Ἁγία
Γραφή; Ποῖαι εἶναι αἱ καλαὶ ἀγγελίαι ποὺ ἐπὶ 20 αἰῶνας τώρα ἡ Ἐκκλησία τοῦ
Χριστοῦ διακηρύττει καὶ θὰ διακηρύττῃ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων; Μία ἀπ' αὐτὰς
εἶναι ἡ γνωστοποίησις τῆς Γεννήσεως τοῦ Λυτρωτοῦ τῆς ἀνθρωπότητος ὑπὸ τοῦ ἀγγέ-
λου εἰς τοὺς ποιμένας τῆς Βηθλεέμ. Ἄλλαι τοιαῦται εἶναι ἡ βεβαίωσις τοῦ ἰδίου τοῦ
Θεανθρώπου ὅτι ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ ἐπουρανίου πατρός του πρὸς σωτηρίαν τῆς ἀνθρω-
πότητος καὶ ἡ προφητεία του ὅτι τὸ ἅγιόν του Εὐαγγέλιον θὰ κηρυχθῇ καὶ θὰ δια-
δοθῇ εἰς ὅλην τὴν Οἰκουμένην, ἵνα σωθοῦν ἀπὸ τὰ βάρη τῆς ἁμαρτίας ὅλοι ἐκεῖνοι
ποὺ θὰ ἐπίστευαν τυφλὰ εἰς αὐτόν.

Ὅλα αὐτὰ καὶ ἄπειρα ἄλλα ἀποτελοῦν τὴν τόσον μεγάλην καὶ τόσον εὐχάρι-
στον εἴδησιν. Μὲ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ἐξαγγέλλεται ἡ κατάργησις τοῦ κράτους τοῦ
Διαβόλου ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ σωτηρία τῆς ἀνθρωπότητος ἀφ' ἑτέρου. Ὅλοι γνωρίζομεν
ὅτι προτοῦ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Γῆν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης ἦτο δούλη
τῆς ἁμαρτίας, ἦτο ξένη καὶ μακρὰν τοῦ Θεοῦ καὶ συγχρόνως ὑπόδικος καὶ μέλλουσα
νὰ δώσῃ λόγον εἰς αὐτὸν διὰ τὰς κακάς της πράξεις.

Μὲ τὸ Εὐαγγέλιον γίνεται βέβαια γνωστὴ ἡ ἄπειρος καὶ ἀνεξάντλητος ἀγάπη τοῦ
Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ διὰ νὰ σωθῇ οὗτος πρέπει ἀπέναντι τοῦ Εὐαγγελίου
νὰ δείξῃ τὴν πρέπουσαν συμπεριφοράν. Μᾶς ἐπιβάλλονται ὡρισμέναι ὑποχρεώσεις.
Πρῶτον. Ἔχομεν καθῆκον νὰ παραδεχθῶμεν ὁλοψύχως ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι θεία
ἀποκάλυψις, ὅτι εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ἀλήθεια καὶ ὅτι ἡ σωτηρία μας μόνον δι' αὐτοῦ
εἶναι δυνατή. Ὁ ἴδιος Εὐαγγελιστὴς Μᾶρκος μᾶς λέγει ὅτι διδάσκων ὁ Ἰησοῦς τὸν
ὄχλον ἔλεγε πρὸς αὐτόν: «Μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ». Ἐκεῖνοι ποὺ
ἀμφιβάλλουν καὶ δὲν παραδέχονται τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι καταδικα-
σμένοι, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχουν τὴν σωτηρίαν των. Δεύτερον. Τὸ ἅγιον Εὐαγγέ-
λιον δὲν μᾶς δίδει μόνον τὸ εὐχάριστον ἄγγελμα τῆς σωτηρίας μας ἀπὸ τῆς ἁμαρ-
τίας, ἀλλὰ μᾶς καθορίζει καὶ τὰ καθήκοντά μας ἀπέναντι αὐτοῦ. Εἶναι ὁ νόμος σύμ-
φωνα πρὸς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ζῶμεν καὶ νὰ κανονίζωμεν τὰς πράξεις μας. Ὅθεν
πρέπει ἀδιάκοπα νὰ ἔχομεν αὐτὸ ὡς ὁδηγὸν καὶ σύμβουλον. Πρέπει νὰ ζῶμεν «ἀξίως
τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ» ὅπως μᾶς παραγγέλλει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Διότι
ἐὰν ὁ βίος δὲν εἶναι σύμφωνος μὲ τὰ διδάγματα τοῦ ἱεροῦ μας Εὐαγγελίου εἰς τί
θὰ μᾶς ὠφελήσῃ ἡ δῆθεν πίστις μας εἰς τὸν Χριστόν; Τρίτον. Ἔχομεν ὑποχρέωσιν
ὄχι μόνον νὰ συμμορφούμεθα μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου, ἀλλὰ καὶ νὰ φρον-
τίζωμεν διὰ τὴν εὐρυτέραν διάδοσιν αὐτοῦ. Τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ φανερώνει τὴν ἀγά-
πην μας καὶ τὴν πίστιν μας πρὸς τὸν Σωτῆρα τῆς ἀνθρωπότητος.

Ὅθεν ἀφοῦ ἐγίναμε ἄξιοι νὰ ἀκούσωμεν τὴν μεγάλην εἴδησιν τοῦ Εὐαγγελίου
μας καὶ νὰ γνωρίσωμεν αὐτὸ ὡς δίδαγμα παρηγορίας καὶ ἐλπίδος, ἄγγελμα χαρᾶς
καὶ εὐτυχίας, ἂς δείξωμεν τὴν πρέπουσαν εἰς αὐτὸ πίστιν. Ἂς δώσωμεν πλήρη τὴν
ὕπαρξίν μας δι' αὐτό. Ἂς ὑπακούσωμεν τυφλὰ εἰς τὰ διδάγματα τῆς ἁγίας μας Ἐκ-
κλησίας. Τότε δὲ μόνον τοῦτο θὰ γίνῃ αἰτία τῆς σωτηρίας μας καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς.

✱ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ✱

Στὶς μεγάλες γιορτὲς τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἡ σκέψι μας φτερουγίζει στὰ παληὰ τὰ χρόνια, ὅταν ἀκόμη τὸ ἠθικὸ σκοτάδι ἁπλωνόταν σ' ὅλη τὴ γῆ κι' ὁ ξεπεσμὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπήγαινε ὁλοένα στὸ χειρότερο. Σ' αὐτὴ τὴν κατάστασι βρισκόταν ἡ ἀνθρωπότης, ὅταν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἄρχισε νὰ στηρίζῃ τὸ λαμπρὸ καὶ παρήγορο φῶς τῆς ὡραίας του διδασκαλίας. Ἦταν τὸν καιρό, ποὺ ἡ ἀνθρωπότης ὁλόκληρη ἐστέναζε, κάτω ἀπὸ τὴν κυριαρχία τῆς ἀρχαίας κοσμοκράτειρας Ρώμης. Τότε ἐφανερώθηκε ὁ Χριστὸς στὴ γῆ. Καὶ — παράξενο — ὁ Ἑβραϊκὸς λαός, ποὺ ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνας πρὶν ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ «περιούσιος λαὸς τοῦ Θεοῦ», δὲν ἐδέχθηκε μ' ἐνθουσιασμὸ τὴ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ κατεδίωκε τὸν Θεάνθρωπον, ὡς ἐπαναστάτη, νὰ πεθάνῃ πάνω στὸ Σταυρό.

Καὶ συμφωνοῦν ὅλοι οἱ ἱστορικοί, πῶς θὰ ἦταν χαμένη καὶ ἄγνωστη ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ, ἂν δὲν τὴν ἐγκολπωνόταν, μὲ λαχτάρα, ὁ Ἑλληνισμός, ποὺ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἦταν σ' ὅλη τὴν Ἀνατολὴ σκορπισμένος.

Ἕλληνες πρῶτοι ἄκουσαν ἀπὸ τὸ στόμα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων τὴν διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ. Πρὸς τοὺς Ἕλληνας οἱ Ἀπόστολοι ἐκήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ. Στὴν ἑλληνικὴν ἔγραψαν οἱ Ἀπόστολοι τὸ Εὐαγγέλιο. Καὶ ἀκόμη οἱ πλεῖστοι ἐπίσκοποι τῆς Χριστιανωσύνης ἦταν Ἕλληνες, ὄχι μόνο στὴν Ἀνατολή, ἀλλὰ καὶ σ' αὐτὴ τὴ Ρώμη. Ἕλληνες ἦσαν οἱ πλεῖστοι μάρτυρες τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἕλληνες παρέλαβον ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους τὴν ἄσβηστη λαμπάδα τοῦ Χριστιανισμοῦ, γιὰ νὰ τὴν φέρουν σ' ὅλον τὸν κόσμο, κατηχοῦντες καὶ διδάσκοντες τὴν θεία διδασκαλία ποὺ σκορπίζει τὴ χαρὰ καὶ τὴν γαλήνην στὶς ψυχὲς καὶ χαρίζει τὸ βάλσαμο παρηγοριᾶς στὶς καρδιὲς τῶν πονεμένων.

Ἡ Ἀρχαία Ρώμη καὶ ἡ κυριαρχικὴ ἐξουσία της κατεδίωξαν τὸν Χριστιανισμὸ ὡς ἐχθρόν των. Οἱ Ἕλληνες ὅμως δὲν ἐφοβήθησαν ἀπὸ τοὺς διωγμούς, ἀλλὰ μὲ μιὰ ὑπέροχη αὐταπάρνησι καὶ θυσία, διαδώσανε τὶς ἀρχὲς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τέσσαρες αἰῶνες ἐβάσταξε ἡ πάλη αὐτὴ μὲ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Καὶ ἡ θεία διδασκαλία ἐβγῆκε, ὅπως ἦταν πνεῦμα, νικήτρια. Ἡ ἀλήθεια ἔλαμψε. Τὰ σκοτάδια τῆς ἀμάθειας, τῆς συκοφαντίας ἐσκορπίσθηκαν καὶ φωτεινὸς ὑψώθηκεν ὁ φάρος τῆς Δικαιοσύνης, τῆς Ἀλληλεγγύης, τῆς Ἐπιεικείας καὶ τῆς Πραότητος.

Καὶ τότε πολλοὶ σοφοὶ καταλάβανε πῶς καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες φιλόσοφοι εἶχαν τὶς βάσεις τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας στὰ ἔργα των, στὸ κήρυγμά των, γιατὶ καὶ ἐκεῖνοι ἐδίδασκον τὶς ἴδιες ἀνθρωπιστικὲς ἀρχὲς καὶ ἰδέες.

⁂

Στὸν Ἑλληνισμὸν λοιπὸν χρωστάει ἡ ἀνθρωπότης, ὅπως μᾶς πληροφοροῦν τὰ ἐπίσημα ἱστορικὰ κείμενα, τὸ ὅτι ἐγνώρισε τὸν Χριστιανισμό. Μὲ τὸ αἷμα χιλιάδων μαρτύρων ὁ Ἑλληνισμὸς κατώρθωσε νὰ διαδώσῃ τὴ θεία διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ, σ' ὅλην τὴν οἰκουμένην. Χωρὶς τὸν Ἑλληνισμό, τὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ θὰ ἔμενεν ἄγνωστο.

Γιὰ τὸν Ἑλληνισμὸ ὁ Χριστιανισμὸς ὑπῆρξε τὸ βάπτισμα τῆς Ἀναγεννήσεως. Μὲ τὸ Χριστιανισμὸ τὸ Βυζαντινὸ κράτος ἐχωρίσθηκε ἀπὸ τὴν κυριαρχία τῆς ἀρχαίας Ρώμης. Καὶ τὸ Ἑλληνικὸ Βυζαντινὸ Κράτος ἐκήρυξε τὸν Χριστιανισμὸν ὡς ἐπίσημη θρησκείαν του καὶ τὸ σταυρὸ γιὰ σύμβολο τῆς Χριστιανωσύνης. Τόσον δὲ στενὰ συνεδέθηκαν ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ὁ Ἑλληνισμός, ὥστε γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνας θρησκεία καὶ Πατρίδα εἶναι πάντα ἀχώριστα. «Πίστις καὶ Πατρὶς» ἔλεγον οἱ Ἕλληνες ἀγωνισταί. Καὶ ἐννοοῦσαν τὴν ὀρθοδοξία καὶ τὸν Ἑλληνισμό. Ὁ Σταυρός, ποὺ ἐφάνηκε στὸν Μέγαν Κωνσταντῖνον, στὸν οὐρανό, μὲ τὰ λόγια: «Ἐν τούτῳ Νίκα» ὑπῆρξεν ὁ δεσμὸς ποὺ ἕνωσε γιὰ πάντα τὸν Ἑλληνισμὸ μὲ τὸν Χριστιανισμό. Τὰ θεῖα λόγια τοῦ Χριστοῦ, ποὺ ἔκαναν μυριάδες μυριάδων στήθη ν' ἀγαλλιάσουν, εἶναι ἡ ἀλήθεια τῆς ζωῆς, γιατὶ διδάσκουν τὴν ἀρετή, τὴν ἠθικὴν καὶ ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἠθικὰ προτερήματα, ποὺ συντελοῦν στὴν ἑδραίωσι τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος.

Α. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

ΡΩΜΑΝΟΣ Ο ΜΕΛΩΔΟΣ

ΡΩΜΑΝΟΣ ὁ Μελωδὸς θεωρεῖται ὁ κορυφαῖος ὑμνογράφος τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Ὅσο ἡ φήμη του, ὅμως, ὡς μεγάλου δημιουργοῦ τῆς θρησκευτικῆς μας ποιήσεως καὶ μουσικῆς ἐστάθηκε μεγάλη, τόσο οἱ πληροφορίες μας γιὰ τὴ ζωή του εἶναι λίγες. Ἄγνωστο κι' ἀνεξήγητο γιατί οἱ Βυζαντινοὶ συναξαριστὲς μᾶς ἄφησαν τόσο λίγα. Ἀναφέρεται πὼς γεννήθηκε κι' ἔζησε τὸν 5ον μ. Χ. αἰῶνα. Πατρίδα του ἦταν ἡ Ἔμεσα τῆς Συρίας κι' ἡ γενιά του ἑβραϊκή. Τὸ Χριστιανισμὸ ἀσπάσθηκε ἀπὸ μικρός. Σπούδασε Ἑλληνικὴ σοφιστικὴ — χωρὶς νὰ τὴν ἀγαπήση, καθὼς δὲν ἀγάπησε κι' ὁλόκληρη τὴν Ἑλληνικὴ ἐπιστήμη — καὶ χειροτονήθηκε διάκονος στὴ Βηρυττό. Τὰ στενά, ὡστόσο, ὅρια μιᾶς τέτοιας ἐπαρχιακῆς, ἂς ποῦμε, πόλεως τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους δὲν τὸν κρατοῦσαν καὶ γι' αὐτὸ πολὺ γρήγορα ἄφησε τὴ Βηρυττὸ κι' ἀνέβηκε στὴν Κωνσταντινούπολι (ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἀναστασίου Α´). Μὲ τὸν ἐρχομό του στὴν Πόλι πολὺ νωρὶς ἀναδείχθηκε ὁ Ρωμανὸς κι' ἄρχισε ἡ δόξα νὰ τὸν συντροφεύῃ. Ἔγινε ὁ ἀγαπητὸς τοῦ λαοῦ τῆς Βασιλεύουσας κι' ὁ προστατευόμενος τοῦ Ἱεροῦ Παλατίου.

Ἔτσι, λοιπόν, ὁ «ταπεινὸς Ρωμανὸς» ἀναφέρονταν πιὰ στὰ ποιήματά του «Κύριος Ρωμανός», ὑπηρετοῦσε δὲ ὡς διάκονος στὸ ναὸ τῆς Παναγίας τῆς «Ἐν τοῖς Κύρου». Αὐτά, ὅλα - ὅλα, γνωρίζομε γιὰ τὸ πρόσωπό του.

* * *

Ἔγραψε πολλὰ θρησκευτικὰ ποιήματα ὁ Ρωμανός. Ἴσως δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ ἐγκαινιαστὴς τῶν ὕμνων ποὺ φέρονται στὴν Ἐκκλησία μὲ τὄνομα «κοντάκια». Αὐτὸς ὅμως ἀνέδειξε τὸν τύπον αὐτὸν τῶν θρησκευτικῶν ποιημάτων καὶ ξεχωρίζουν πολὺ τὰ δικά του ἀπ' τῶν ἄλλων (Εὐφραὶμ τοῦ Σύρου). Γιατί, ἐπὶ πλέον, αὐτὰ ἔχουν ἕναν ἰδιαίτερο χαρακτῆρα, ἕνα σημιτικὸ ὕφος, καθὼς παρατηρεῖ κανείς, ποὺ ὡς τότε κανεὶς δὲν παρουσίασε στὸ Ἑλληνορρωμαϊκὸ Βυζάντιο.

Τὰ «κοντάκια» αὐτὰ εἶναι ρυθμικὰ θρησκευτικὰ ποιήματα μὲ μεγάλο μάκρος. Πήρανε τὸ ὄνομα αὐτὸ γιατὶ τὸ κείμενό τους γραμμένο σὲ χαρτὶ (πάπυρο, δέρμα κλπ.) διπλώνονταν περιστροφικὰ (κυλινδρικὰ) σ' ἕνα στρογγυλὸ κομμάτι ξύλου (κοντός). Κάθε «κοντάκιον» ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰ «τροπάρια» (στροφές), ποὺ ἔχουν ἕνα χαρακτῆρα ἐπικὸν καὶ λυρικὸν μαζί. Ὅλα τὰ κοντάκια τελειώνουν μὲ τὸ ἴδιο «ἐφύμνιον», ποὺ εἶναι μιὰ ἢ δυὸ σειρές. Τὸ πρῶτο τροπάριον λέγεται «εἱρμὸς» ἢ «προοίμιον» κι' εἶναι ἕνα πιὸ σφιχτοδεμένο καὶ καλοδουλεμένο σύνολο στίχων, πού, μ' αὐστηρότητα, περιληπτικότητα κι' εὐγενῆ σαφήνεια, ἐκφράζει τὸ νόημα τῆς ἐμπνεύσεως καὶ τὴν ἰδέα τοῦ ποιήματος, προδιαθέτει δὲ σὰν προανάκρουσμα θριαμβικό. Στὰ «τροπάρια» ποὺ ἀκολουθοῦν ἀναλύεται μὲ διήγησι, μὲ διαλόγους ἢ σκηνὲς δραματικὲς ἡ ἰδέα τοῦ ποιήματος. Καὶ τελειώνει τὸ κοντάκιο μὲ κατακλεῖδα μιὰ δέησι τοῦ ποιητοῦ ἢ ἑνὸς ἀπ' τὰ ἀναφερόμενα πρόσωπα γιὰ τοῦ ἀνθρώπου τὴ σωτηρία.

* * *

Τέτοιους ὕμνους («κοντάκια») λέγεται πὼς ἔγραψε χίλιους ὁ Ρωμανὸς ὁ Μελωδός. Ἀπ' αὐτοὺς ὅμως μόνον 70 βρίσκονται σήμερα, οἱ περισσότεροι χάρις στὸν μεγάλο Βυζαντινολόγο Κάρολο Κρουμπάχερ. Τώρα περιμένουμε ἀπ' τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν τὴν ἔκδοσι τῶν «Ἁπάντων» τοῦ Ρωμανοῦ, ὅπως ἔχει ἀναλάβει.

Τὸ πιὸ ξακουσμένο ἀπ' ὅλα τὰ κοντάκια τοῦ Ρωμανοῦ εἶναι τὸ «εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν» ποὺ ὁ «εἱρμὸς» του δημοσιεύεται σ' ἄλλη σελίδα.

Ἀκολουθοῦν τὰ ἄλλα 24 τροπάρια μὲ τὸ ἐφύμνιον:

παιδίον νέον
ὁ πρὸ αἰώνων Θεός.

Ἡ ἐξέλιξις παίρνει χαρακτῆρα δραματικὸν μὲ πρόσωπα τὸ Θεῖον βρέφος, τὴν Παρθένο Μαρία, τοὺς Μάγους, τοὺς Ποιμένες. Μὲ ξεχωριστὴ μαεστρία, μὲ εὐγλωττία, μὲ δυναμισμὸ ποὺ διακρίνει τὴν Ἁγία Γραφή, μὲ λεπτότητα καὶ χάριν, κάποτε δὲ μὲ μιὰν ὄχι τόσο ψυχολογημένη παράθεσι γεγονότων ἢ λόγων, χειρίζεται ὁ Ρωμανὸς τὸ θέμα του. Κι' εἶναι ἀληθινὰ πολὺ συναρπαστικὸ τὸ θέμα. Μὲ τὴν τέχνη μάλιστα τοῦ ὑμνογράφου τραβᾶ περίεργα τὸν ἀναγνώστη. Οἱ δραματικές του σκηνές, συναρμοσμένες μ' ἕνα λαϊκὸ - δημοτικὸ χρῶμα, στάθηκαν πρότυπα ζωγραφικῆς πολλῶν Βυζαντινῶν ἁγιογράφων.

Στὸ Βυζάντιο ἀγαπήθηκε πολὺ αὐτὸ τὸ ποίημα. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη κι' ἡ ἐκτίμησις ἔκαμαν νὰ ἐξηγηθῇ μὲ ἔμπνευσι θεομητορικὴ ἡ ἔμπνευσίς του. Ἱστοροῦν οἱ συναξαριστὲς καὶ μαζὶ ὁ Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτόνος πὼς μιὰ βραδυὰ τῶν Χριστουγέννων, ἐνῷ ὁ Ρωμανὸς ἦταν στὸ ναὸ κι' ἐκοιμῶταν ἢ προσευχόταν τοῦ παρουσιάστηκε σὰν ὅραμα ἡ Παναγία καὶ τοῦ ἐπρόσφερε ἕνα χαρτί. Κι' ὅταν ξύπνησε, συνεπαρμένος ἀπ' τὸ θεῖον ὄνειρο ἢ ὅραμα, ἀνέβηκε στὸν ἄμβωνα καὶ ξεφώνησε μεγαλόστομα καὶ μὲ θείαν ἔπαρσι τὸ κοντάκιον αὐτό, ποὺ φαίνεται νὰ εἶναι τὸ πρῶτό του.

* * *

Ὅσο γιὰ τὶς κρίσεις τῶν ἱστορικῶν τῆς Τέχνης καὶ τῶν αἰσθητικῶν, παλαιῶν καὶ νέων, γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Ρωμανοῦ, αὐτὲς εἶναι χωρισμένες. Ἄλλοι τὸν λογαριάζουν γιὰ ὑψιπετῆ, ἄλλοι τοῦ δίνουν δευτερώτερη θέσι.

Σ' ἕνα σημεῖο, ὅμως, συναντῶνται ὅλων τῶν κριτικῶν οἱ γνῶμες: Πὼς ὁ Ρωμανὸς ἔδωσε στὴ Χριστιανικὴ ὑμνογραφία ἕναν ἀνώτερο λυρισμό, ἕναν καλὸ ρυθμό, μιὰ μελετημένη ἀρχιτεκτονικὴ κι' ἕνα ὕφος δυνατό, ποὺ δὲν εἶχαν ὡς τότε φανῆ. Μὲ τὰ προσόντα αὐτὰ τὰ σπουδαῖα παρέδωσε ὁ Ρωμανὸς ὁ Μελωδὸς τὸ ἔργο του στοὺς αἰῶνες.

Χαρ. Μηχιώτης

ΑΠΟ ΤΟΝ ΥΜΝΟΝ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

ΠΟΙΗΜΑ
ΡΩΜΑΝΟΥ ΤΟΥ ΜΕΛΩΔΟΥ

Ἡ παρθένος σήμερον
τὸν ὑπερούσιον τίκτει,
καὶ ἡ γῆ τὸ σπήλαιον
τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει·
ἄγγελοι μετὰ ποιμένων
δοξολογοῦσι·
μάγοι δὲ μετὰ ἀστέρος
ὁδοιποροῦσι·
δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγεννήθη
παιδίον νέον
ὁ πρὸ αἰώνων Θεός.
. . . .

ἐκεῖ ἐφάνη
ῥίζα ἀπότιστος,
ἐκεῖ ηὑρέθη
φρέαρ ἀνόρυκτον,
ἐκεῖ παρθένος
τεκοῦσα βρέφος
τὴν δίψαν ἔπαυσεν εὐθύς,
. . . .

ἀστὴρ ἀνατέλλειν,
ἀστὴρ σβεννύων
πάντα μαντεύματα
καὶ τὰ οἰωνίσματα·
ἀστὴρ ἐκλύων
παραβολὰς σοφῶν
ῥήσεις τε αὐτῶν
καὶ τὰ αἰνίγματα·
ἀστὴρ ἀστέρος
τοῦ φαινομένου
ὑπερφαιδρότερος πολὺ
ὡς πάντων ἄστρων ποιητής,
. . . .

ἄστρον φωταυγοῦν
καὶ ὁδηγοῦν ὑμᾶς
. . . .

παιδίον νέον
ὁ πρὸ αἰώνων Θεός.
. . . .

Ὡς δὲ ταῦτα αὐτοῖς
ἡ φαεινὴ ἐλάλησεν,
οἱ τῆς ἀνατολῆς
λύχνοι πρὸς ταύτην ἔφησαν·
μαθεῖν θέλεις, πόθεν
ἠλύθαμεν ὧδε;
ἐκ γῆς Χαλδαίων
ὅθεν οὐ λέγουσι·
«Θεὸς θεῶν κύριος»,
ἐκ Βαβυλῶνος,
ὅπου οὐκ οἴδασι
τίς ὁ ποιητὴς
τούτων ὧν σέβουσιν·
ἐκεῖθεν ἦλθε
καὶ ἦρεν ἧμας
ὁ τοῦ παιδίου σου σπινθὴρ

ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ Περσικοῦ·
πῦρ παμφάγον λιπόντες
πῦρ δροσίζον θεωροῦμεν
παιδίον νέον
τὸν πρὸ αἰώνων Θεόν.
. . . .

Τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν·
ἀνεκαίνισε γὰρ πάντα
παιδίον νέον
ὁ πρὸ αἰώνων Θεός.
. . . .

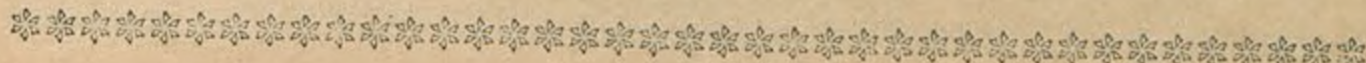
Ὁ ἀστὴρ πανταχοῦ
ἦν ἡμῶν προηγούμενος
ὡς ὑμῖν ὁ Μωσῆς
ῥάβδον ἐπιφερόμενος,
τὸ φῶς περιλάμπων
τῆς θεογνωσίας·
ὑμᾶς τὸ μάννα
πάλαι διέθρεψε,
καὶ πέτρα ἐπότισεν·
ἡμᾶς ἐλπὶς
ἡ τούτου ἐνέπλησε·
. . . .

Μετὰ πάντα αὐτῶν
ταῦτα τὰ διηγήματα,
δῶρα μάγοι χερσὶν
ἦραν καὶ προσεκύνησαν
τῷ δώρῳ τῶν δώρων
τῷ μύρῳ τῶν μύρων·
χρυσὸν καὶ σμύρναν
εἶτα καὶ λίβανον
Χριστῷ προσεκόμισαν
βοῶντες· «δέξαι
δώρημα τρίϋλον
ὡς τῶν Σεραφὶμ
ὕμνον τρισάγιον·
μὴ ἀποστρέψης
ὡς τὰ τοῦ Κάϊν,
ἀλλ' ἐναγκάλισαι αὐτὰ
ὡς τὴν τοῦ Ἄβελ προσφοράν,
διὰ τῆς σὲ τεκούσης
δι' ἧς ἧμιν ἐγεννήθης
παιδίον νέον,
ὁ πρὸ αἰώνων Θεός».
. . . .

Ἰδοὺ γὰρ μάγοι,
οἷς ἐνεφάνισας
τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου,
προσπίπτοντές σοι
δῶρα προσφέρουσι
χρήσιμα καλὰ
λίαν ζητούμενα·
. . . .

ὁδηγέ μου, υἱέ μου,
ποιητά μου, λυτρωτά μου,
παιδίον νέον,
ὁ πρὸ αἰώνων Θεός.

Ἔκδοσις Giuseppe Cammelli:
Ρωμανὸς ὁ Μελῳδός.

Ἀπὸ τὴ Βυζαντινὴ Ἐποποιΐα

ΜΕ ΤΟ ΝΙΚΗΦΟΡΟ ΦΩΚΑ

ὑπὸ: Μ. ΑΝ.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Δόξα σοι ὁ Θεός! Δὲν ἔχω παράπονα... Μὴν ξετρέξῃς ποτὲς ἀνηψιά, ἀξιώματα καὶ πλούτη... Δὲ λέω, καμαρώνει κανεὶς σὰν βλέπει νὰ τὸν προσκυνοῦνε οἱ ὅμοιοί του, μὰ ἡ καρδιὰ σ' ὅλα τοῦτα τὰ μεγαλεῖα νοιώθει φτωχὴ κι ἀνήμπορη... Ἀνακρεμιέται σὰν τὸ τριαντάφυλλο πάνω στὸ κλαδὶ ποὺ ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ μπορεῖ ὁ νοτιᾶς νὰ τὸ ξεφυλλίσῃ... Κάλλιο νὰ πηγαίνῃς στέρεα στὸ σκοπό σου καὶ νάχῃς στὸ πλάϊ σου ἄντρα ποὺ βλέπει χωρὶς χτυποκάρδι τὴν φουρτούνα νὰ σιμώνῃ, γιατὶ μπιστεύεται στὴ δύναμη καὶ τὴν πιτηδειοσύνη του... Ἔτσι σὰν τὸν καλὸ καραβοκύρη...

Τέτοια καὶ ἄλλα πολλὰ ἔλεγε ἡ Χρυσοβέργαινα καὶ ἡ Νανὼ παρακινημένη ἀπὸ τοῦτα τὰ λόγια ἄρχισε νὰ σκαρώνῃ πιὸ ξεκάθαρα μιὰ μορφὴ ποὺ σὰν τὴν ἀντίκρυζε κι' αὐτηνῆς ἡ καρδιὰ θὰ χτυποῦσε γρηγορώτερα καὶ θάλεγε: «Ναί, τοῦτος εἶναι!».

Καὶ μ' ὅλο ποὺ δὲν εἶπε σὲ κανένα τίποτα, ἀπὸ τὸν τρόπο της κάποτε κάποτε, ἀπὸ τὰ συχνὰ ρωτήματα ποὺ ἔκανε πάνω σὲ ὡρισμένα ζητήματα, ἡ Χρυσοβέργαινα ἔφτασε στὸ συμπέρασμα, πὼς ἡ μορφὴ τούτη ἔμοιαζε νἆναι τοῦ γυιοῦ τοῦ Ἀκρίτα Κομιτᾶ.

«Δὲ βαρυέσαι, παιδιάστικα καμώματα» σκέφτηκε... «ὥς που νὰ μεγαλώσῃ τοῦτος καὶ νὰ φτάσῃ σ' ἡλικία ν' ἀποκατασταθῇ, τῆς ἀνηψούλας μου ἡ καρδούλα θὰ χτυπήσῃ γι' ἄλλονε... κι'αὐτὴ τὴ φορὰ δέ θἆναι πιὰ παιδί...».

Πάνω σὲ τοῦτο πλάκωσαν τὰ περιστατικὰ ποὺ ξέρουμε... ἡ ἀρρώστεια τοῦ Ἀθανάσιου, τὸ δεῖπνο τοῦ Πρωτοσπαθάρη, ἡ γιορτάσιμη φασαρία τοῦ πανηγυριοῦ... ὅλα τὄνα πάνω στ' ἄλλο ποὺ δὲ σοῦ ἄφιναν καιρὸ ν' ἀνασάνῃς. Τὸ σημαντικώτερο βέβαια ἦταν ποὺ ὁ Γρηγόρης θὰ παρουσιαζότανε τέλος πάντων στὸ Δομέστικο καὶ ἡ τύχη του, κατὰ τὴν ἐντύπωση ποὺ θἄκανε στὸ Φωκᾶ, θἄπαιρνε τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ δρόμο. Ἡ Νανὼ, χωρὶς νὰ ξέρῃ γιατί, ἦταν ὅμως σίγουρη... «Ὁ Γρηγόρης θὰ φύγῃ» ἔλεγε στὸν ξάδερφό της, ὅταν συζητοῦσαν γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα... «Νὰ τὸ δῇς...» κι' ἀπόσωνε μέσα της: «Κι' ἐγὼ πρέπει νὰ τὸν δῶ προτοῦ φύγῃ.... καὶ νὰ τοῦ μιλήσω.... Πρέπει!».

Τὸ βράδυ ἦταν νὰ γίνῃ δεῖπνο... Τ' ἀρχοντικὸ τοῦ Πρωτοσπαθάρη ἄνω κάτω... καὶ ἡ Χρυσοβέργαινα στὸ πόδι τῆς νοικοκυρᾶς, πρόσταζε γιὰ τὸ κάθε τι... μ' ὅλο ποὺ μὲ τὴ δουλειὰ τούτη εἶχε καταπιαστῆ καὶ ὁ Πρωτοσπαθάρης. Κι' ἐπειδὴ οἱ προσταγὲς τούτου ἦσαν συχνὰ ὁλότελα ἀντίθετες μὲ τὶς δικές της, περισσότερη φασαρία γινότανε παρὰ καλό. Τὸ μεσημέρι μάλιστα λογόφεραν λιγάκι ἐκεῖ πάνω στὴ φούρια...

— Πᾶμε νὰ φύγουμε, εἶπε ἡ Χρυσοβέργαινα φουρκισμένη στὴν ἀνηψιά της... Ὁ πατέρας σου, μάτια μου, δὲν εἶναι στὰ καλά του.

— Θειὰ Ἀναστασώ, εἶπε τότες ἡ Νανώ, ἄφησέ με νὰ μείνω ἀπόψε ἐδῶ πέρα. Θέλω νὰ δῶ τὸ Δεμέστικο... νὰ μάθω τί θ' ἀπογίνῃ...

— Θὰ μάθῃς αὔριο.

—Ὄχι, θειὰ Ἀναστασώ, αὔριο θἆναι ἀργά...

— Γιατί θἆναι ἀργά; ρώτησε παραξενεμένη ἡ Χρυσοβέργαινα.

Ἡ Νανὼ δὲν ἀπάντησε εὐτύς... Δὲν εἶχε καμμιὰ δυσκολία νὰ πῇ τὸ μυστικό της στὴ θεία της, μὰ δὲν ἤξερε καλὰ-καλά, οὔτε γιατὶ ἤθελε νὰ δῇ τὸ Γρηγόρη, οὔτε τί θὰ τοῦ ἔλεγε. Τὸ ὅτι μόνο τοῦτος θἄφευγε — γι' αὐτὸ εἴπαμε ἦταν σίγουρη — κι' ἴσως νὰ μὴν τὸν ξανάβλεπε ποτὲ πιά, τὴν ἔκανε νὰ θέλῃ τόσο πολὺ νὰ τὸν συναντήσῃ.

— Γιατί θἆναι ἀργά; ξαναρώτησε ἡ Χρυσοβέργαινα... μὰ βλέποντας πὼς ἡ Νανὼ δυσκολευόταν ν' ἀπαντήσῃ χαμογέλασε κι' ἄλλαξε τόνο...

— Καλά, καλά, ἀνηψιά... ἀφοῦ τόσο πολὺ τὸ θέλεις, δὲ χάλασε ὁ κόσμος... Μὰ πήγαινε ἀπάνω νὰ καθήσῃς κάπου... θὰ σοῦ στείλω τὸ κέντημά σου κι' αὔριο θὰ περάσω, πρὶν τὸ μεσημέρι, νὰ σὲ πάρω. Θὰ πᾶμε νὰ δοῦμε μαζὶ τὴν κυρὰ Σταύραινα καὶ θὰ κάμωμε καὶ μιὰ βόλτα ἀπὸ τοῦ Κοσκινᾶ γιὰ ψώνια... Ἔλα νὰ σὲ φιλήσω... Ὁ Θεὸς μαζί σου!...

Ἔτσι ἔμεινε ἡ Νανὼ κεῖνο τὸ βράδυ στὸ σπίτι τοῦ πατέρα της παρακολούθησε ὅλη τὴν κίνηση ἀπὸ τὰ ψηλὰ παράθυρα τοῦ γυναικίτη κι' ὅταν ἔμαθε πὼς οἱ ἀρχόντοι τρώγανε στὸ τρίκλινο καὶ πὼς ὁ Γρηγόρης περίμενε στὴ διπλανὴ κάμαρα νὰ τὸν καλέσουνε, πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ πάῃ, μ' ὅλο ποὺ ἡ γρηὰ Μαρίνα προσπαθοῦσε νὰ τὴν ἐμποδίσῃ, γιατὶ δὲν τὄβρισκε σωστό... Κατέβηκε τὴν κεντρικὴ σκάλα καὶ βρέθηκε στὸ μεγάλο προθάλαμο μὲ τὰ ψηφιδωτά. Ἡ φασαρία ἐδῶ ἦταν ἀφάνταστη..Ὅλα τὰ πολυκάντηλα ἀναμμένα... βάγιες καὶ βαγίτσες καὶ δοῦλοι μπαινόβγαιναν καὶ δίνανε προσταγὲς διάφορες καὶ μεταφέρανε τὶς πιατέλλες μὲ τὰ φαγητά... Ἀνάμεσα σ' ὅλους τούτους ἡ Νανὼ γλύστρησε ἀπαρατήρητη. Σὲ μιὰ γωνιὰ εἶδε καὶ τὸ γέρο τραγουδιστὴ ποὺ καθόταν καὶ περίμενε ὑπομονητικὰ νὰ τὸν καλέσουνε.

Ἡ Νανὼ τὸν γνώριζε γιατὶ ἡ Χρυσοβέργαινα ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ τὸν καλοῦσε στὸ ἀρχοντικό της καὶ τὸν ἔβαζε νὰ τῆς τραγουδάῃ τὰ τραγούδια ποὔφερε ἀπὸ τὴν ξενητειά...

Τὸν πλησίασε λοιπὸν καὶ ἁπλώνοντας τὸ χέρι της στὸ δικό του χέρι, τὸ σοφό, ποὺ ξεκουραζόταν χλωμὸ καὶ ἥσυχο — μὲ τ' ἄλλο κρατοῦσε σφιχτὰ πάνω στὸ στῆθος του τὸ λαοῦτο — τὸν χαιρέτησε πρόσχαρα.

— Καλησπέρα, παπποῦ!

— Καλησπέρα, ἀπάντησε πρόθυμα ὁ τυφλὸς καὶ γύρισε κατὰ τὴ Νανὼ προσπαθῶντας ἀνάμεσα στοὺς ἤχους ποὺ κρατοῦσε στὴ θύμησή του νὰ ξεχωρίσῃ τὴ γλυκειὰ τούτη φωνούλα... Καὶ τὸ κατάφερε. Ἤτανε δὰ γι' αὐτὸ ξακουστός. Ἔτσι τὸ πρόσωπό του ποὺ εἶχε μιὰ ἔκφραση κουρασμένη, σὰ νὰ τὸν ἐνωχλοῦσε ὅλος τοῦτος ὁ ἄμουσος θόρυβος ποὺ γινόταν γύρω, φωτίστηκε εὐτὺς ἀπὸ ἕνα γλυκὸ χαμόγελο ἀνασηκώθηκε καὶ πιάνοντας τὸ μαλακὸ χεράκι ποὺ ἦρθε κι' ἄγγισε τὸ δικό του, τὄφερε μὲ σεβασμὸ καὶ τρυφερότητα στὰ χείλη του.

—Δὲ μὲ ξέχασες, βλέπω ἀρχοντοπούλα μου, εἶπε.

— Πῶς νὰ σὲ ξεχάσω, παπποῦ, μιὰ καὶ τάκουσα τὸ λαοῦτο σου;

Ὁ γέρος ἔκλινε τὸ κορμὶ κι' εὐχαρίστησε συγκινημένος, γιατὶ κι' ἀπὸ τὸ χρῆμα κι' ἀπὸ τὰ κελέσματα τῶν μεγάλων πιότερο ἔκρινε πὼς ἀξίζει ὁ καλὸς τοῦτος λόγος ἀπὸ τ' ἄθῳα χείλη ἑνὸς παιδιοῦ.

Ἡ Νανὼ ποὺ εἶχε μάθει ἀπὸ τὶς βάγιες πὼς περιμένει ὁ Γρηγόρης ἔτρεξε ἴσια κατὰ κεῖ, παραμέρισε τὸ βῆλο καὶ βρέθηκε ξαφνικὰ μπροστά του.

Τί παράξενο! Δὲν εἶχαν πιὰ συναμεταξύ τους τὴν ἁπλότητα ποὺ εἶχαν ἄλλοτες... Στὴν ἀρχὴ μάλιστα σκόνταφταν σὲ κάθε λέξη καὶ ἡ στενοχώρια ποὺ ἔνοιωθαν τοὺς ἀνάγκαζε νὰ κάθωνται σιωπηλοὶ καὶ σὰν ξένοι ποὺ δὲν ἔχουν δὰ καὶ πολλὴ συνεννόηση καὶ πασκίζουν ἀπὸ εὐγένεια νὰ βροῦνε κάτι νὰ ποῦν...

(Ἀκολουθεῖ)

Ὄχι, θειὰ Ἀναστασώ, αὔριο θὰ εἶναι ἀργά...

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

Ο ΗΡΩΔΗΣ

ΤΟΥ ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΥ ΙΩΑΝ. ΚΟΝΔΥΛΑΚΗ

Εἰς τὴν βιογραφίαν τοῦ Ἴψεν ἔχω ἀναγνώσει ὅτι ὁ ποιητὴς τῶν «Βρυκολάκων» ἀπεστρέφετο τὰ ἄνθη καὶ τὰ παιδιά. Καὶ τὸ πρᾶγμα, ὅσον καὶ ἂν εἶναι παράδοξον, δὲν φαίνεται ἀπίθανον διὰ τὸν ποιητήν, ὅστις δὲν ἔχει τίποτε τὸ κοινὸν μὲ τοὺς ποιητὰς τῶν Ἀνθολογιῶν καὶ τοῦ ὁποίου ἡ αὐστηρὰ καὶ στρυφνὴ μορφὴ δὲν θὰ ἐταίριαζεν εἰς τὸ πρόσωπον πάππου, ὅπως τὸ ἐννοεῖ ὁ Οὐγκώ, ὅστις ἔγραψε τὸ ἔργον: «Ἡ τέχνη νὰ εἶναι τις πάππος».

Ἰδοὺ λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος ὅστις δὲν θὰ ἔκρινεν ἀναμφιβόλως πολὺ αὐστηρῶς τὸν Ἡρώδην, ποὺ διέταξε τὴν σφαγὴν τῶν νηπίων, κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Ἰησοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἐγνώρισα ἕναν ἄνθρωπον, ὅστις, χωρὶς νὰ εἶναι ποιητὴς ἀπαισιοδόξων καὶ ζοφερῶν δραμάτων, δὲν συνεμερίζετο τὸ γενικὸν αἴσθημα ἐναντίον τοῦ Ἡρώδου. Ἐξ ἐναντίας τὸν ἤκουσα πολλάκις νὰ λέγῃ:

«Ἆ! νὰ εἶχα τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἡρώδου, Θεὸς σχωρέσοι τον!»

Μὴν ὑποθέσῃ δὲ κανεὶς ὅτι δὲν ἦτο θρῆσκος καὶ εὐσεβὴς ἄνθρωπος. Ἀλλ' εἰς τὸ ζήτημα τῆς σφαγῆς τοῦ Ἡρώδου εἶχε τὰς ἐπιφυλάξεις του.

— Βέβαια ὁ σκοπός του, δηλαδὴ νὰ συμπεριληφθῇ καὶ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν σφαγήν, ἦτο ἀνοσιούργημα διὰ τὸ ὁποῖον τοῦ ἀνῆκε πλήρης ἡ κατάρα τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀλλ' ἆρά γε εἰς τὴν σφαγὴν ἐκείνην μόνον ὁ φόβος διὰ τὸν θρόνον του τὸν παρεκίνησεν; Ἐγὼ ὑποθέτω ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος δὲν ὑπέφερε, ὅπως ἐγώ, τὸν θόρυβον καὶ τὰς ἄλλας ἐνοχλήσεις τῶν παιδίων, καὶ κατὰ τοῦτο δὲν διστάζω νὰ δικαιολογήσω καὶ τὴν σφαγήν των αὐτήν, ἀφοῦ ὁ γεννηθεὶς Θεάνθρωπος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ πάθῃ, πρὶν ἢ ἀνδρωθῇ καὶ διδάξῃ εἰς τὸν κόσμον τὴν ἀλήθειαν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἄγγελος Κυρίου προλαβὼν παρήγγειλεν εἰς τὸν Ἰωσὴφ ν' ἀναχωρήσῃ εἰς Αἴγυπτον μετὰ τοῦ παιδίου καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Τὸν ἐγνώρισα εἰς τὸ γραφεῖον μιᾶς ἐφημερίδος, ὅπου ἔφερε μίαν διατριβὴν ἐναντίον κάποιου δημοδιδασκάλου.

— Τί ἔχετε μὲ τὸν δάσκαλον; τὸν ἠρώτησα πρὶν ἀναγνώσω τὴν διατριβήν.

— Τὸ θηριοτροφεῖόν του εἶναι ἀπέναντι τοῦ σπιτιοῦ μου καὶ εἶμαι δυστυχὴς ἄνθρωπος.

— Τὸ θηριοτροφεῖόν του;

— Μάλιστα, τὸ θηριοτροφεῖόν του. Λέγω τὸ σχολεῖόν του θηριοτροφεῖον, διότι δὲν ἔχω ἐκφραστικωτέραν λέξιν διὰ νὰ παραστήσω ὅ,τι γίνεται ἐκεῖ μέσα. Ἂν ἦτο θηριοτροφεῖον πραγματικόν, θὰ εἴχαμεν οἱ γείτονες καὶ κάποιαν ἡσυχίαν, ἐνῷ τὰ δικά του θηρία δὲν μᾶς ἀφήνουν οὔτε στιγμῆς ἡσυχίαν. Γιατὶ νὰ μὴν ἔχω τὴν ἐξουσία τοῦ Ἡρώδου;

Μετά τινας ἡμέρας συνηντήθημεν ἐπὶ τοῦ τροχιοδρόμου. Εἰς τὴν Γαργαρέταν ἀνέβη κι' ἐκάθησε πλησίον μας μία πτωχογυναῖκα, κρατοῦσα νήπιον, τὸ ὁποῖον ἔκλαιεν ἀπαρηγόρητα.

— Ὁρίστε τώρα! δὲν ἔκαμε καλὰ ὁ Ἡρώδης; μοῦ ἔλεγεν ὁ συνταξιδιώτης.

Καὶ τόσον τοῦ ἐξηρέθισαν τὰ νεῦρα αἱ κραυγαὶ τοῦ νηπίου, ὥστε εἶπε πρὸς τὴν γυναῖκα.

— Τί σοῦ χρωστοῦμε τώρα ἐμεῖς ν' ἀκοῦμε αὐτὴ τὴ μουσική;

Ἰωάννης Κονδυλάκης («Διαβάτης»).

— Τί νὰ τοῦ κάνω κύριε; εἶπεν ἡ μήτηρ.

— Ξέρω γὼ τί νὰ τοῦ κάμῃς; Καϋμένε Ἡρώδη, τί καλὰ ποὺ ἔκαμες!

Ὅταν δὲ μετ' ὀλίγον ἦλθεν ὁ ὑπάλληλος διὰ τὰ εἰσιτήρια, τοῦ εἶπε μὲ θυμόν.

— Βρὲ ἀδελφέ, γιατὶ δὲν τὰ βάζετε αὐτὰ τὰ βρωμόπαιδα σ' ἕνα βαγόνι ἰδιαίτερο νὰ μὴν βασανίζουν τὸν κόσμο;

Βραδύτερον ὅλοι οἱ γνώριμοί του τὸν ἀπεκάλουν Ἡρώδην.

⁂

— Ἐγώ, μοῦ ἔλεγε, δὲν παντρεύτηκα μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ μὴ κάνω παιδιά. Ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν μικρή του ἡλικίαν εἶναι τὸ ἀτελέστερον τῶν ζώων καὶ τὸ ὀχληρότερον. Ἐνῷ ὅλα τὰ ζῶα σχεδὸν μόλις γεννηθοῦν δύνανται νὰ ζήσουν μόνα των, ὁ ἄνθρωπος διέρχεται ἔτη καὶ ἔτη εἰς νηπιώδη κατάστασιν, κατὰ τὴν ὁποίαν μόνον ἀνοησίες κάνει καὶ λέει καὶ μόνον ἐνοχλήσεις προξενεῖ. Ἆ! ὁ Ἡρώδης ἤξερε τί ἔκανε.

Θὰ ἦτο τεσσαρακονταετής. Ἀλλὰ μὲ τὴν πάροδον τῆς ἡλικίας, ὡς πολλάκις συμβαίνει, μετέβαλεν ἰδέαν περὶ γάμου καὶ μίαν ἡμέραν κάποιος κοινὸς γνώριμος μ' ἐσταμάτησε καθ' ὁδὸν καὶ μοῦ εἶπε.

— Δὲν τἄμαθες; Ὁ Ἡρώδης παντρεύεται (κι' ἐννοοῦσε τὸν φίλον μας).

— Μπά!

— Τὸ ἐπερίμενες αὐτό; Ἐν ὅσῳ ἦτο νέος ἦτο κατὰ τοῦ γάμου καὶ τώρα πενηντάρης παντρεύεται!

Ὄχι μόνον λοιπὸν σύζυγος ἔγινεν, ἀλλὰ καὶ πατήρ. Καὶ πρὸ καιροῦ τὸν εἶδα εἰς τὸ Ζάππειον σκυμμένον ἐπάνω εἰς τὸ ἁμαξάκι νηπίου, πρὸς τὸ ὁποῖον κάτι ἔλεγε τραυλίζων παιδικὰς λέξεις:

— Ἔλα λοιπὸν νὰ τὸν δῇς τὸ γυιό μου! ἐφώναξεν ὅταν μὲ εἶδε. Ἔλα νὰ τὸν δῇς καὶ νὰ μοῦ πῇς ἂν δὲν εἶναι μιὰ χαρά.

Τὰ μάτια του ἦσαν ὑγρὰ ἀπὸ τρυφερότητα καὶ ἔλαμπον ἀπὸ ὑπερηφάνειαν.

Ἔσκυψα καὶ ἐγὼ εἰς τὸ ἁμαξάκι καὶ εἶδα ἕνα καχεκτικὸ πλάσμα, τὸ ὁποῖον, ἀφοῦ ἔκαμε παρατεταμένον μορφασμὸν πόνου, ἤρχισε νὰ κλαίῃ μὲ φωνὴν γατιοῦ.

— Ἆ, σώπα, σώπα! ἔλεγε ὁ πατὴρ προσπαθῶν νὰ κινήσῃ ὡς κούνιαν τὸ ἁμαξάκι.

Καὶ φαίνεται ὅτι ἔπαυσεν ἐντελῶς ν' ἀναφέρῃ τὸν Ἡρώδην.

ΜΙΚΡΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠ' ΤΗ ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΣ: Στὴν ἀνατολικὴ εἴσοδο τῆς Βορείου Ἑλλάδος — ἡ Ἀλεξανδρούπολις — μοιάζει σὰν ἕνα πρόσχαρο χαμόγελο καλωσορισμοῦ γιὰ κεῖνον ποὺ φτάνει μὲ τὸ τραῖνο, ὅπως ξαπλώνει ἀπάνω στοὺς τελευταίους κυμματισμοὺς τῆς Θρακιώτικης γῆς, μπροστὰ στὴν γλαρόφωτη ἄπλα τοῦ Αἰγαίου.

Μέσα σὲ μιὰ ἡσυχασμένη ἀτμόσφαιρα ἀπὸ ἄπλετο φῶς — ἀληθινὸ φωτόλουτρο — χάρμα ματιῶν ἡ μικρὴ παραθαλασσία αὐτὴ πόλις, μὲ τὴ θαυμασία ρυμοτομία της, τὴν πολιτισμένη ἁπλότητα κι' ἀπέριττη χάρι τῶν σπιτιῶν της, τῶν κήπων της, καὶ πρὸ παντὸς τὴν ὑπέροχη ἐκείνη θέα της, ποὺ τὴν καθιστᾶ μοναδικὸ ἀναπαυτήριο.

Ἕνας τόπος ποὺ μένεις μὲ ὅλα του ἐνθουσιασμένος, μὲ τὶς ἐξοχές του, τὰ σπίτια του, τοὺς δρόμους του, τὴν ἀγορά του, τὰ κέντρα του, τὰ ξενοδοχεῖα του, πρὸ παντὸς μὲ τὴν κοινωνία του. Γιατὶ αὐτὸ τὸ ἀναπαυτικὸ ξεκούρασμα, ποὺ αἰσθάνεσαι, δὲν σοῦ τὸ δίνει μονάχα τὸ φυσικὸ περιβάλλον, μὰ καὶ ἡ νοικοκυρίστικη τάξις μιᾶς κοινωνίας, θαρρεῖς, τοῦ παλαιοῦ καιροῦ.

Μ' αὐτὸ τὸν πολιτισμό της, ποὺ ξέρει νὰ περιποιηθῇ καὶ νὰ δεχθῇ, κάνοντας ἄνετη κι' εὐχάριστη τὴ διαμονὴ τοῦ ξένου, κατώρθωσε νὰ γίνῃ τὸ θέρετρο τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας.

Τρεῖς χιλιάδες παραθερισταὶ ἀπὸ τὴν Κομοτινή, τὴ Δράμα, τὶς Σέρραις καὶ τὴ Θεσσαλονίκη, ἔρχονται νὰ ξαπλώσουν στὴν παραλία της, μὲ τὶς πλατειὲς ἀμμουδιές της, ποὺ λαμποκοποῦν ἀπὸ πάστρα, μπρὸς στὴ γαλανόξανθη ἁπλωσιὰ μὲ τὰ σκορπισμένα νησιὰ τοῦ Αἰγαίου.

Ἡ βαθειὰ ἐκείνη ἀπεραντοσύνη ποὺ τὴ λούζει μὲ φῶς, πλημμυρίζει τὴν ψυχὴ μ' ἑνὸς ἄλλου εἴδους λησμοσύνη. Ἕνα ξεκούρασμα τοῦ τοῦ λογισμοῦ, μιὰν ἀνάπαυσι, αἰσθάνεσαι μέσα στὴν εἰδυλλιακὴ ὀμορφιὰ τοῦ τόπου αὐτοῦ τῶν ἠρέμων τέρψεων, ὅπου οἱ κυμματιστοὶ λοφίσκοι του θαρρεῖς πὼς εἶναι καμωμένοι γιὰ κυνήγια λαγῶν, κι' ἡ κατακάθαρη θάλασσα γιὰ ψάρεμα καὶ γιὰ κολύμπι.

Ἡ βαρκάδες της τὴ νύχτα μὲ τὸ σεληνόφωτο, τὰ κέντρα της, τὰ περιποιητικὰ καὶ ὁλοκάθαρα, τ' ἄφθονα τρόφιμα, τὰ σπαρταριστὰ ψάρια καὶ τὰ φροῦτα της, κάνουν τὴν Ἀλεξανδρούπολι ἕνα μέρος θερινῆς διαμονῆς ἀλησμόνητο.

ΚΟΜΟΤΙΝΗ: Κυριακή. Ἡ κίνησι στὸ Σταθμὸ ἐξαιρετική. Εἶναι ἡ ὥρα βραδινοῦ περιπάτου, ποὺ φτάνει τὸ τραῖνο, οἱ προσφυγικοὶ συνοικισμοὶ παρατεταγμένοι κατὰ μῆκος τῆς γραμμῆς, οἱ πιὸ εὐπρεπισμένοι ποὺ ἔχω ἰδῆ, λιθόστρωτοι μὲ δενδροστοιχίες, ἡ μικρὴ τέλος ἀπόστασι ἀπὸ τὴν πόλι.

Αὐτὴ ἡ θορυβώδης ὑποδοχὴ εἶναι πολὺ εὐχάριστη στὸν ταξιδιώτη· μὲ δυσκολία διασχίζει κανεὶς τὸ πλῆθος γιὰ νὰ βρῇ ἁμάξι. Ἔπειτα ἡ ἄνοδος πρὸς τὴν πόλι. Ὅπως ἁπλώνεται σὲ γῆς ἐπίπεδη, δὲν μπορεῖ νὰ τὴν περιλάβῃ ἀμέσως τὸ μάτι. Μὰ τὸ ὡραῖο πάρκο τοῦ Ἡρώου, κάπου κάπου λαμπερὲς οἰκοδομές, ἡ πλατεῖα τῆς λέσχης, ἡ ὅλη κίνησις στοὺς δρόμους, στὰ κέντρα, μιᾶς κοινωνίας καθὼς πρέπει, σοῦ θυμίζει ἀμέσως πὼς ἡ Κομοτινὴ εἶναι πρωτεύουσα τῆς Θράκης. Παντοῦ οἱ ξένες κυρίες, ἀξιωματικῶν καὶ δημοσίων ὑπαλλήλων, στὰ λαϊκώτερα κέντρα ἀγρότες κατεβασμένοι ἀπὸ τὰ γύρω χωριά, ποὺ σήμερα διασκεδάζουν, κι' αὔριο θὰ ξεχυθοῦν στὴν ἀγορά, νὰ πουλήσουν, νὰ κάνουν τὶς προμήθειές τους ἢ τὴ συμπλήρωσι τῶν γεωργικῶν τους ἐφοδίων. Κάθε Τρίτη, ἡμέρα παζαριοῦ, πρωῒ καὶ βράδυ, ὁ δρόμος Ξάνθης—Καβάλλας εἶναι γεμάτος μὲ μιὰ ἀτελείωτη σειρὰ ἀπὸ βωδαμάξια, πολλὰ μὲ διπλᾶ ζευγάρια βώδια· καθὼς ἐπιστρέφουν, ὁ βαθύκολπος καὶ σιωπηλὸς κάμπος αἱματοβάφεται ἀπὸ τὴ Δύσι, ποὺ πλαισιώνεται μὲ τοὺς βαθυγάλαζους ὄγκους τῆς Ροδόπης. Ὅταν τὸ σκοτάδι πέφτῃ χωνεύοντας τὰ πάντα, ἀπὸ τὰ χρώματα ὡς τὰ κοντινὰ σχήματα τῶν λιγοστῶν δένδρων, ποὺ βρίσκονται σὰν ἀποξεχασμένα βαθειὰ μέσα στὶς καλλιεργημένες ἐκτάσεις, ἕνα λαμπρὸ περιδέραιο ἀπὸ φῶτα τῶν γύρω συνοικισμῶν ἀρχίζει νὰ λαμπυρίζῃ.

Τὸ τραῖνο ἔχει ξεκινήσει.

ΔΡΑΜΑ: Εἶναι ὡραία ἡ εἴσοδος στὴ Δράμα. Καθὼς μπαίνετε μὲ τ' ἁμάξι ἢ τὸ αὐτοκίνητο, βαθύσκια γιγαντιαῖα πλατάνια, ἀνάμνησι ζωηρὴ τῶν Τούρκων ποὺ ἔφυγαν, σκεπάζουν τὸ δρόμο ἀπ' τὸ Σταθμὸ ὡς τὴν ἀρχὴ τῆς ἀγορᾶς, ὅπου ἡ τετράγωνη πλατεῖα, μὲ τὸ βαρὺ χάλκινο ἄγαλμα, ποὺ συγκεντρώνει τὴ μεγαλύτερη κίνησι τῆς πόλεως. Ἀπὸ κεῖ δρόμοι στρωμένοι μὲ γρανιτόλιθο, ὁδηγοῦν πρὸς ὅλα τὰ σημεῖα. Μιὰ πόλις πολὺ συμπαθητικὴ μέσα στὸ μισοανατολίτικο χαρακτῆρα της, μ' ἐκεῖνο τὸ εὐχάριστο αἴσθημα τῆς ἀνωμαλίας ποὺ παρουσιάζεται· παίρνω τὸ δρόμο πρὸς τὸν συνοικισμὸ τῶν Ποντίων. Δενδρόφυτος σήμερα, κι' αὔριο μιὰ κατάσκιος λεωφόρος, ἀρχίζει ἀπὸ τὴν πλατεῖα, διασχίζει τὴν ἀγορά, καὶ τραβᾶ ἀτελείωτη ἕως ἔξω ἀπὸ τὴν πόλι· γυρίζω τοὺς προσφυγικοὺς συνοικισμοὺς ποὺ ἁπλώνονται ἀπὸ παντοῦ σὰν κατασκήνωσις, δίχως δρόμους, κι' ὅπου ἡ μετάβασις κατὰ τὶς βροχερὲς χειμωνιάτικες νύχτες θὰ καταντᾶ ἀνεκδιήγητη. Κι' ἔξαφνα πέφτω μέσα σὲ δρομάκια κλεισμένα ἀπὸ ὀργιώδη βλάστησι. Τί ὡμορφη ποὺ εἶναι ἐδῶ ἡ Δράμα, ἡ μουχρωμένη κοιλάδα της τώρα τὸ βράδυ. Ἡ χλωρὲς ὡμορφιές της πέφτουν θαρρεῖς ἀπὸ παντοῦ γιὰ νὰ τὴ σκεπάζουν, ὡμορφιὲς φανταχτερές, παράδοξες, ποὺ τῆς δίνουν ἕναν ἔντονο χαρακτῆρα. Ἕνας τόπος ἐξωτικὸς — τῶν πηγῶν τῆς Ἁγίας Βαρβάρας.

Ἡ Δράμα, ἕνα θαῦμα ὡμορφιᾶς ἀπεριποίητης, παραμένει ὡραία, ἔστω καὶ καθὼς εἶναι ἀφρόντιστη.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΔΟΥΚΑΣ

ΕΝΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΔΙΗΓΗΜΑ

ΥΠΗΡΕΤΡΑ

ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

Τὴν ἑσπέραν τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων τοῦ ἔτους.... ἡ δεκαοκταέτις κόρη τὸ Οὐρανιὼ τὸ Διόμικο, μελαγχροινή, νοστιμούλα, ἐκλείσθη εἰς τὴν οἰκίαν της, ἐνωρίς, διότι ἦτο μόνη.

Ὁ πατήρ της, ὁ ἀτυχὴς μπάρμπα-Διόμας, ἀρχαῖος ἐμποροπλοίαρχος πτωχεύσας, ὅστις κατήντησε νὰ γίνῃ πορθμεὺς εἰς τὸ γῆράς του, εἶχεν ἐπιβῆ λέμβου του περὶ μεσημβρίαν, ὅπως πλεύσῃ εἰς τὴν νῆσον Τσουγκριᾶν, τρία μίλλια ἀπέχουσαν, καὶ διαπορθμεύσῃ ἐκεῖθεν εἰς τὴν πολίχνην ἑορτασίμους τινὰς προμηθείας. Ὑπεσχέθη ὅτι θὰ ἐπανήρχετο πρὸς ἑσπέραν, ἀλλ' ἐνύκτωσε καὶ ἀκόμη δὲν ἐφάνη.

Ἡ νέα ἦτο ὀρφανὴ ἐκ μητρός. Ἡ μόνη πρὸς μητρὸς θεία της, ἥτις τῆς ἐκράτει ἄλλοτε συντροφίαν, διότι αἱ οἰκίαι των ἐχωρίζοντο δι' ἑνὸς τοίχου, ἐ μ ά λ λ ω σ ε καὶ αὐτὴ μαζί της διὰ δύο στρέμματα ἀγροῦ καὶ δὲν ὡμιλοῦντο πλέον. Ἡ νεᾶνις ἐκάθησε πλησίον τοῦ πυρός, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀνάψει εἰς τὴν ἑστίαν περιμένουσα τὸν πατέρα της, καὶ ἐκράτει τὸ οὖς τεταμένον εἰς πάντα θόρυβον εἰς τὰ φαιδρὰ ᾄσματα τῶν παίδων τῆς ὁδοῦ, ἀνυπόμονος καὶ ἀνησυχοῦσα πότε ὁ πατήρ της νὰ ἔλθῃ.

Αἱ ὧραι παρήρχοντο καὶ ὁ πτωχὸς γέρων δὲν ἐφαίνετο. Τὸ Οὐρανιὼ εἶχεν ἀπόφασιν νὰ μὴ κατακλιθῇ, ἀλλ' ἔμενεν οὕτως ἡμίκλιντος πλησίον τῆς ἑστίας.

Παρῆλθε τὸ μεσονύκτιον καὶ ἤρχισαν ν' ἀντηχῶσιν οἱ κώδωνες τῶν ναῶν, καλοῦντες τοὺς χριστιανοὺς εἰς τὴν εὐφρόσυνον τῆς ἑορτῆς ἀκολουθίαν.

Ἡ καρδία τῆς νέας ἐ κ ό π η κ ε μ έ σ α τ η ς.

— Πέρασαν τὰ μεσάνυκτα, εἶπε, κι' ὁ πατέρας μου!..

Συγχρόνως τότε ἤκουσε θόρυβον καὶ φωνὰς ἔξωθεν. Ἡ γειτονιὰ εἶχεν ἐξυπνήσει καὶ ὅλοι ἡτοιμάζοντο διὰ τὴν ἐκκλησίαν.

Ἡ δύστηνος Οὐρανιὼ δὲν ἀντέσχεν, ἀλλ' ἔλαβε τὴν τόλμην νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸν σκεπαστὸν καὶ περίφρακτον ὑπὸ σανίδων ἐξώστην τῆς οἰκίας, ὅπου κρυπτομένη εἰς τὸ σκότος προέβαλε διὰ τῆς θυρίδος τὴν κεφαλήν.

Μία γειτόνισσα, λάλος καὶ φωνασκός, εἶχεν ἐγερθῆ πρώτη καὶ ἀφύπνιζε διὰ τῶν κραυγῶν της τοὺς γείτονας ὅλους, ὅσων ὁ ὕπνος ἀνθίστατο εἰς τὸν κωδώνων τὸν κρότον, προσπαθοῦσα νὰ ἐξυπνήσῃ τὸν ἄνδρα καὶ τὰ παιδία της. Ὁ σύζυγός της Νταραδῆμος εἶχεν ἀνάγκην μοχλοῦ διὰ νὰ σταθῇ εἰς τοὺς πόδας του.

Ἡ θύρα τῆς οἰκίας των ἦτο ἀντικρὺ τῆς τοῦ μπάρμπα-Διόμα. Τὸ Οὐρανιὼ ἔβλεπε καθαρῶς ἀπέναντί της τὴν γυναῖκα ἐκείνην κρατοῦσαν φανόν, φωτίζουσαν ἀνοικτιρμόνως τὰ σκότη τῆς ὁδοῦ διὰ τοὺς διαβάτας καὶ τοὺς γείτονας. Διότι τὸ σκότος ἦτο βαθύ, καὶ ἐλαφρὸς ἄνεμος ἔπνεεν, ὅσος ἤρκει διὰ νὰ μεταφέρῃ ἐκ τῶν χιονοσκεπῶν βουνῶν τὸ ψῦχος καὶ τὸν παγετὸν εἰς τὰς φλέβας τῶν ἀνθρώπων.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν διῆλθεν ἄνθρωπός τις, ὃν ἰδοῦσα καὶ ἀναγνωρίσασα ἡ Οὐρανιὼ δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ μειδιάσῃ.

— Πῶς! κι' ὁ Ἀργυράκης πάει στὴν ἐκκλησιά;... ἐψιθύρισεν.

Ὁ Ἀργυράκης τῆς Γαρουφαλιᾶς, ὅστις εἶχε τὸ προνόμιον νὰ προσωνυμᾶται ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῆς συζύγου του, εἶχεν εἰπῆ ἄλλοτε καὶ τὸ λόγιον ἔμεινε παροιμιῶδες: «ὁποτε πάω στὴν ἐκκλησία βάϊα μοιράζουνε». Ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην τὸν ἐξύπνησε βιαίως ἡ Γαρουφαλιὰ καὶ τῷ ἐπέταξε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, διότι εἶδε κακὸν ὄνειρον, εἶπεν. Ἐφοβεῖτο μήπως οἱ γύφτισσες (ὑπῆρχον ἀντικρὺ τοῦ οἰκίσκου των πέντε ἢ ἓξ καλύβαι γύφτων, νεοφωτίστων) ἔκαμαν μαγείας ἐναντίον της. Καὶ ἂν αὐτὴ ἐπάθαινε τίποτε, Θεὸς νὰ φυλάῃ!, ποία ἄλλη θὰ ἐκόλλα τὸν φοῦρνον, ἡ 'μέραις ποῦ ἔρχονται, τώρα τὸν Ἅϊ-Βασίλη κτλ. εἰς ὅλην τὴν γειτονιά; Ὅλον δὲ τὸ ἄτομόν της ἐνεθύμιζε τὴν μητέρα ἐκείνην τῶν Σαράντα Δράκων τοῦ παραμυθιοῦ, ἥτις ἐφούρνιζε μὲ τὰς παλάμας καὶ ἐ π ά ν ι ζ ε μὲ τοὺς μαστούς.

Ὁ εὐπειθὴς Ἀργυράκης, ὅστις μόλις ἔφθανε μέχρι τῶν ὤμων τοῦ ἀναστήματός της, ἠγέρθη, ἐφόρεσεν εἰς τὴν κεφαλήν του τὸν γ ι ο ρ γ ο ύ λ η του, ἐζώσθη τὸ κόκκινον ζωνάρι του, τρεῖς σπιθαμὰς πλατύ, ὑπέδησεν εἰς τοὺς πόδας του τὰ πέδιλά του καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδόν.

Ταυτοχρόνως εἶχεν ἐξέλθει καὶ ὁ Νταραδῆμος, ὅστις ἔπιασεν ὁμιλίαν μὲ τὸν Ἀργυράκην τῆς Γαρουφαλιᾶς.

— Τώρα μ' ἀρέσεις, γείτονα, τῷ λέγει... μὴν εἶσαι ἀλιβάνιστος, διότι εἶναι κ α κ ὰ τ ὰ σ κ ο ί ν ι α (καταισχύνη). Τὸ φεγγάρι δὲν εἶναι τώρα πᾶν τς' Ἕλληνες (πανσέληνος), νὰ φοβᾶσαι τὸν ἴσκιο σου τὴ νύχτα...

Τοιαῦτα ἑλληνικὰ ὡμίλει ὁ Νταραδῆμος.

— Τί νὰ κάμωμε, νὰ σ' ὁρίσω γείτονα; ἀπήντησε ταπεινοφρόνως ὁ Ἀργυράκης.

Καὶ ὁ Νταραδῆμος κατέβη εἰς τὴν ὁδόν, προηγουμένης τῆς συζύγου του, κρατούσης πάντοτε τὸν φανόν.

— Δὲν ξέρουμε' νὰ ἦλθε τάχα ὁ γείτονας; εἶπε τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ σύζυγος τοῦ Νταραδήμου καὶ ρίπτουσα ἐκφραστικὸν βλέμμα πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ μπάρμπα-Διόμα.

— Σωπᾶτε, εἶπε φέρων τὸν δάκτυλόν του εἰς τὸ στόμα ὁ Ἀργυράκης' εἶπαν πὼς βούλιαξε...

— Τί; εἶπεν ἡ σύζυγος τοῦ Νταραδήμου.

Ὁ Ἀργυράκης ἡτοιμάζετο νὰ διηγηθῇ πῶς καὶ ποῦ τὰ ἤκουσεν, ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην γοερὰ καὶ σπαρακτικὴ κραυγὴ ἠκούσθη ἀπὸ τῆς σιγηλῆς οἰκίας, πρὸς ἣν ἔβλεπον οἱ τρεῖς ὁμιληταί.

Ἀπὸ τοῦ σκεπαστοῦ καὶ περιφράκτου ἐξώστου, ἡ δυστυχὴς τὸ Οὐρανιὼ εἶχεν ἀκούσει τὴν λέξιν τοῦ Ἀργυράκη, καὶ ἀφῆκε τὴν κραυγὴν ἐκείνην.

Ἡ ἄστοργος θεία, ἥτις ἀπὸ ἔτους καὶ πλέον δὲν εἶχε καλημερίσει τὴν ἀνεψιάν της, ἤκουσε τὴν γοερὰν κραυ-

γὴν καὶ λησμονήσασα τότε τὰ δύο στρέμματα τοῦ ἀγροῦ, ἔτρεξε πρὸς βοήθειαν τῆς περιαλγοῦς κόρης.

* * *

Περὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὁ ἀτυχὴς μπάρμπα-Διόμας εἶχε φορέσει μέχρι τῶν ὤτων καταβαίνον ὄρθιον τὸ παμπάλαιον φέσι του, εἶχεν ἐνδυθῆ τὴν τ σ α κ α ν του καὶ τὸ ἀμπαδίτικο βρακί του, καὶ καταβὰς εἰς τὸν αἰγιαλόν, ἔλυσε τὴν μικράν, ἐλαφροτάτην καὶ ὑπόσαθρον λέμβον, καὶ λαβὼν τὰς κώπας ἤλαυνε πρὸς τὴν μεσημβρινώτερον κειμένην μικρὰν νῆσον Τσουγκριᾶν.

Μόνη ἔμεινεν ἡ Οὐρανιὼ εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ μόνος ὁ μπάρμπα-Διόμας ἐπέβαινε τῆς λέμβου του, ναύτης ὁ αὐτὸς καὶ κυβερνήτης καὶ πρωρεύς.

Ναυτίλος ἀπὸ τῆς δωδεκαετοῦς ἡλικίας του, ὁ μπάρμπα-Διόμας ἀπέκτησεν ἀμοιβαδὸν σ κ ο ύ ν α ι ς, γ ο λ έ τ τ α ι ς καὶ β ρ ί κ ι α, ὕστερα ὑπεβιβάσθη εἰς β ρ α τ σ έ ρ α ν, καὶ τέλος ἔμεινε κύριος τῆς μικρᾶς ταύτης λέμβου, δι' ἧς ἐξετέλει βραχείας ἁλιευτικὰς ἢ πορθμευτικὰς ἐκδρομάς. Τὰ περισσεύματα τῶν κόπων του τὰ ἔφαγαν ἄλλοι πάλιν φίλοι ἀτυχήσαντες καὶ αὐτοὶ εἰς τὰς θαλασσίας ἐπιχειρήσεις των. Εἰς τὸ γῆράς του δὲν τῷ ἔμεινεν ἄλλο τι, εἰμὴ σιδηρᾶ ὑγεία, δι' ἧς ἠδύνατο ἀκόμη ν' ἀντέχῃ εἰς τοὺς θαλασσίους κόπους, χάριν τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου ἐργαζόμενος.

Ἐνίοτε, ἐλλείψει ὁμιλητοῦ, διηγεῖτο τὰ παράπονά του εἰς τοὺς ἀνέμους καὶ εἰς τὰ κύματα.

— Πῆγα δὰ καὶ στὴν Ἀθήνα, σ' ἐκεῖνο τὸ Ἱ π π ο μ α χ ι κ ό, καὶ μῶδωκαν, λέει, δύο σ φ ά κ ε λ λ α, νὰ πάω στὸ Σοκομεῖο, νὰ παρουσιασθῶ στὴν Πιτροπή· πῆγα καὶ στὴν Πιτροπή, ὁ ἕνας ὁ γιατρὸς μὲ ηὗρε γερό, ὁ ἄλλος σακάτη, κι' αὐτοὶ δὲν ἤξευραν... ὕστερα γύρισα στὸ ὑπουργεῖο, καὶ μοῦ εἶπαν: «σύρε στὸ σπίτι σου, κι' ἐμεῖς θὰ σοῦ στείλωμε τὴν σύνταξί σου». Σηκώνομαι, φεύγω, ἔρχομαι ἐδῶ, περιμένω, περνάει ἕνας μῆνας, ἔρχονται τὰ χαρτιὰ στὸ λιμεναρχεῖο, νὰ πάω, λέει, πίσω στὴν Ἀθήνα, ἔχουν ἀνάγκη νὰ μὲ ξαναϊδοῦν. Σηκώνω τριάντα δραχμὲς ἀπὸ ἕνα γείτονα, γιατὶ δὲν εἶχα νὰ πάρω τὸ σ ω τ ή ρ ι ο γιὰ τὸ βαπόρι, γυρίζω πίσω στὴν Ἀθήνα, χειμῶνα καιρό, δέκα μέρες μὲ παίδευαν νὰ μὲ στέλνουν ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖο στὸ Ἱ π π ο μ α χ ι κ ό, κι' ἀπὸ τὸ Ἱ π π ο μ α χ ι κ ὸ στὸ Σοκομεῖο, ὕστερα μοῦ λένε: «πάαινε καὶ θὰ βγῇ ἡ ἀπόφασι». Σηκώνουμαι, φεύγω, γυρίζω στὸ σπίτι μου, καρτερῶ... εἶδες ἐσὺ σύνταξι; (ἀπηυθύνετο πρὸς ὑποτιθέμενον ἀκροατήν), ἄλλο τόσο κι' ἐγώ. Ἐπῆρα κι' ἐγὼ τὴν π η ρ έ τ ρ α καὶ πασκίζω νὰ βγάλω τὸ ψωμί μου.

Π η ρ έ τ ρ α ἢ ὑ π η ρ έ τ ρ α ἦτο τὸ ὄνομα τῆς λέμβου, ὅπερ αὐτὸς τῇ ἔδιδε.

Καὶ παύων νὰ μονολογῇ, ἤρχιζε νὰ τραγουδῇ διὰ τῆς τραχείας καὶ μονοτόνου φωνῆς του:

Βασανισμένο μου κορμί,
τυραγνισμένα νειᾶτα!...

καὶ δὲν ἔλεγε ἄλλον στίχον.

* * *

Καταπλεύσας εἰς τὴν τερπνὴν νῆσον Τσουγκριᾶν, ὁ μπάρμπα-Διόμας ἐφόρτωσεν ἐπὶ τῆς «Ὑπηρέτρας» πέντε ἢ ἓξ ζεύγη ὀρνίθων, κοφίνους τινὰς ᾠῶν καὶ τυροῦ, δύο ἢ τρεῖς ἰνδιάνους καὶ ἄλλα τινὰ πράγματα καὶ ἡτοιμάζετο νὰ λύσῃ τὰ ἀπόγεια τῆς λέμβου καὶ ν' ἀποπλεύσῃ. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην προσῆλθεν ὁ κουμπάρος του Σταθαρός, ὁ ποιμὴν τοῦ Τσουγκριᾶ, καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τοῦ κάμῃ τὴν χάριν νὰ παραλάβῃ ὀχληρὸν συμπλωτῆρα... «υἱὸν ὑποζυγίου», ὥριμον πρὸς ἐπίσαξιν..., ὅπως κομίσῃ αὐτὸν πρὸς ἕνα τῶν πολυαρίθμων κουμπάρων του εἰς τὴν πολίχνην.

Ὁ μπάρμπα-Διόμας ἐσυλλογίσθη τὸ βάρος, καὶ ἔρριψεν ἀμήχανον βλέμμα εἰς τὸ στενόχωρον καὶ τὴν ἐλαφρότητα τῆς «Ὑπηρέτρας», ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ἐσκέφθη ὅτι μία

δραχμή, ὁ ναῦλος τοῦ ὀναρίου, ἦτο κάτι δι' αὐτόν, ἦτο ὁ καπνὸς καὶ ὁ οἶνος τῶν τριῶν σχολασίμων ἡμερῶν τῶν Χριστουγέννων, καὶ ἀπεφάσισε νὰ προσλάβῃ τὸν πῶλον.

Ὁ κουμπάρος Σταθαρὸς εὐχαριστηθεὶς τὸν ἐφίλευσεν ὀλίγα αὐγά, μίαν μυζῆθραν, καὶ ὁ μπάρμπα-Διόμας, ἐπιβιβάσας τὸν πῶλον, ἔλαβε τὰς κώπας καὶ ἔστρεψε τὴν πρῶραν πρὸς τὸν λιμένα.

Ἀπεμακρύνθη, ἔκαμε πανιά, καὶ διανύσας ὑπὲρ τὸ ἓν μίλιον, ἀπεῖχεν ἐξ ἴσου σχεδὸν τοῦ Τσουγκριᾶ καὶ τῆς πολίχνης. Καίτοι βορειοδυτικὸς ὁ ἄνεμος, Γραῖος, ὑπεβοήθει ἐκ πλαγίου τὸ ἱστίον, διότι ὁ μπάρμπα-Διόμας ἔδιδε βορειοδυτικὴν εἰς τὴν λέμβον διεύθυνσιν.

Ἀλλ' ὁ πῶλος, ὅστις ἐβοσκεν ἡσύχως τὸ χόρτον του καὶ δὲν ἐφαίνετο ν' ἀνησυχῇ πολὺ περὶ τοῦ διάπλου, αἴφνης ἐσήκωσε τὸν πόδα, ἔδωκεν ἄτακτον λάκτισμα εἰς τὴν σανίδα... καὶ τὸ μ α δ έ ρ ι τῆς εὐθραύστου καὶ ὑποσάθρου λέμβου διερράγη.

Τὸ ὕδωρ ἤρχισε νὰ εἰσρέῃ εἰς τὸ κύτος.

Ἡ λέμβος ἤρχισε νὰ βυθίζεται.

Ταχὺς ὡς ἡ ἀστραπή, ὁ μπάρμπα-Διόμας ἀπέβαλε τὸ βαρύτερον φόρεμα, τὸν ἀμπᾶ του, τὸν ὁποῖον εἶχε φορέσει μόνον ἐν ὅσῳ ἐκάθητο εἰς τὸ πηδάλιον, ἔ γ ε ι ρ ε πρὸς τὸ μέρος τῆς σ κ ό τ α ς τοῦ πανίου ἀριστερά, ἐκρεμάσθη ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τοῦ σκάφους καὶ κατώρθωσε νὰ μ π α τ τ ά ρ ῃ τὴν λέμβον.

Μέγας ἔγινεν ὁ θρῆνος ὑπὸ τὴν ἀνατραπεῖσαν τρόπιδα. Ὄρνιθες, ἰνδιάνοι, κόφινοι καὶ ὁ αἴτιος τῆς συμφορᾶς, ὁ πῶλος, ὅλα κατῆλθον εἰς τὸν πυθμένα.

Ὁ μπάρμπα-Διόμας, ὅστις ἐκολύμβα ὡς ἔγχελυς, εἶχε καὶ στήριγμα τὴν ἀνατραπεῖσαν «Ὑπηρέτρα», τὴν ὁποίαν ἠμπόδισε τοῦ νὰ βυθισθῇ.

* * *

Περὶ τὰς δύο ὥρας ἔμεινεν οὕτως ὁ μπάρμπα-Διόμας ἐπίστομα ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ σκάφους, κρατούμενος διὰ τῶν χειρῶν ἀπὸ τῆς τρόπιδος, μὴ τολμῶν νὰ στηριχθῇ ὅλος ἐπὶ τῶν σανίδων, διότι ἡ λέμβος θὰ ἐβυθίζετο.

Τέλος περὶ τὴν ἀμφιλύκην, ἐνόσῳ ὑπῆρχεν ἀρκετὸν φῶς, ὅσον ἔρριπτεν ἡ ἀνταύγεια τῶν χιονοσκεπῶν πέριξ ὀρέων, ἐφάνη μακρόθεν ἓν ἱστίον.

Ὁ μπάρμπα-Διόμας ἤρχισε νὰ φωνάζῃ μὲ ὅσην δύναμιν τῷ ἔμεινεν ἀκόμη.

Ὁ ἄνεμος ἦτο βοηθητικὸς διὰ τὸ ἐρχόμενον πλοῖον, ὅπερ ἔπλεεν ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς.

Ἦτο μέγα τρεχαντήριον φορτωμένον.

Αἱ φωναὶ τοῦ μπάρμπα-Διόμα δὲν ἠκούοντο, ὁ ἄνεμος τὰς ὤθει μακρὰν πρὸς τὸν λίβα.

Ἀλλὰ τὸ τρεχαντήριον ἐπλησίαζε καὶ ὁ μικρὸς μαῦρος ὄγκος τῆς ἀνατραπείσης λέμβου διεκρίνετο ὡς φωλεὰ ἀλκυόνος ἐπὶ τῶν κυμάτων.

Καθόσον ὅμως ἐπλησίαζεν, ἠδύναντο ν' ἀκουσθῶσι καὶ αἱ φωναί. Διότι τὸ ἀνατραπὲν σκαφίδιον, ὠθούμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων, εἶχε μετατοπισθῆ πολλὰς δεκάδας ὀργυιῶν πρὸς τὰ νοτιοδυτικά, καὶ ὁ γέρων ναυαγὸς συνέβαλε καὶ αὐτὸς εἰς τοῦτο διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν.

Τέλος τὸ τρεχαντήριον προσήγγισε καὶ ἀπέλυσε τὴν λέμβον. Ὁ μπάρμπα-Διόμας ἤκουσε κώπας πλαταγούσας πλησίον του, ἀλλὰ μόνον ἤκουσεν. Εὐθὺς κατόπιν ἐλιποθύμησεν.

Οἱ δύο κωπηλάται ἀνέσυραν τὸν μπάρμπα-Διόμαν παγωμένον καὶ ἡμιθανῆ καὶ τὸν ἀνεβίβασαν εἰς τὸ τρεχαντήριον.

Ἀφοῦ τοῦ ἤλλαξαν τὰ ἐνδύματα, δι' ἐμπνοῶν καὶ προστρίψεων προσεπάθησαν νὰ τὸν ἀνακαλέσουν εἰς τὴν ζωήν.

Ὁ κυβερνήτης διέταξε νὰ στρέψωσι πρῶραν πρὸς τὸν λιμένα, ὅπως τὸν ἀποδώσωσι

(Συνέχεια στὴ σελίδα 384)

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

Ο ΜΙΚΡΟΣ "ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ,, ΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ

Ηταν περίπου τὸ 1770. Στὰ Ἄνω Σουδενὰ τοῦ Ζαγοριοῦ μιὰ πολυβασανισμένη χωρική, κρατῶντας ἀπὸ τὸ χέρι τὸ παιδάκι της — ἕνα ἀγόρι δέκα χρόνων — τὸ ὁδηγεῖ στὸ Μοναστῆρι τῆς Εὐαγγελιστρίας! Καὶ προχωροῦν κι' οἱ δυὸ παραπατῶντας σ' ἕνα σύμπλεγμα θλιβερό, ὅπως εἶναι ντυμένοι μὲ τὰ φτωχικὰ ροῦχα τους, κατάμαυρα, σημάδι πὼς ὁ χάρος τοὺς κτύπησε ἀλύπητα...

Πράγματι ἡ μοῖρα, — τοὺς εἶχε ἁρπάξει τὸ μόνο τους στήριγμα: τὸν πατέρα. Κι' ἡ χαροκαμένη χήρα — ἀπελπισμένη — μὲ τρομερὸ τὸ πρόβλημα τῆς ζωῆς, ποὺ τὴν ἀπειλοῦσε μὲ πεῖνα, πῆρε τὴν τραγικὴ ἀπόφασι. Θὰ ἀποχωριζόταν τὸ παιδί της καὶ θὰ τὸ παράδινε στὸν Ἡγούμενο τοῦ Μοναστηριοῦ, ἀφιερώνοντάς το στὸ Θεό, καὶ στὴν φροντίδα τῆς Εὐαγγελίστριας.

Δέκα χρονῶν παιδὶ ἀνάμεσα στὸν μυστικισμὸ τοῦ Μοναστηριοῦ — ποὺ κλείνει μέσα του τὴ θρησκόληπτη προσήλωσι καὶ τὴν ἱερὴ φλόγα τῆς ἀγάπης στὸ Ἔθνος — καὶ στὸ μισόφωτο τῶν κεριῶν, βρίσκει ὁ μικρὸς ὀρφανὸς καλοὺς ἀνθρώπους μὲ ἅγια ψυχή, καὶ στὴν προσευχή του — ποὺ ἀφίνει νὰ τρέχουν στὰ μάγουλά του τὰ δάκρυα — νοιώθει τὰ μάτια τῆς Παναγίας νὰ προσηλώνωνται στὰ δικά του μὲ θερμὴ στοργή. Ἔχει χάσει τὰ μητρικὰ χάδια, μὰ βρίσκει ἐκεῖ καὶ τὴν ἀγάπη καὶ τὴ συμπόνια, ποὺ τὴν συμπληρώνουν οἱ καλὲς συμβουλὲς τῶν καλογήρων, οἱ ὁποῖοι τοῦ μαθαίνουν ἀπὸ τὴν Ὀκτάηχο, τὸ Ρολόγι καὶ τὸ Ψαλτῆρι τὰ πρῶτα γράμματα.

Ὁ μικρὸς δείχνει ἐξαιρετικὴ πρόοδο!... Δυὸ-τρεῖς μῆνες εἶναι στὸ Μοναστῆρι καὶ ξέρει νὰ διαβάζῃ καὶ ὁ Ἡγούμενος εὐχαριστημένος τὸν κάνει ἀναγνώστη καὶ τοῦ φορεῖ τὸ ράσο.

Μέσα σὲ δυὸ χρόνια ἔχει κι' ὅλας γίνει φωστῆρας στὰ ἐκκλησιαστικὰ γράμματα καὶ δώδεκα χρονῶν χειροτονεῖται διάκονος. Δουλεύει σκληρὰ τὴ γῆ τοῦ Μοναστηριοῦ καὶ συμπληρώνει τὶς μελέτες του διαβάζοντας βιβλία, κι' ἔτσι ὁ Ἡγούμενος τὸν ξαναχειροτονεῖ 18 ἐτῶν σὲ πρεσβύτερο!

Ὁ «νέος αὐτὸς πρεσβύτερος», ποὺ δὲν ἦταν ἄλλος ἀπὸ τὸν μεγάλο τοῦ Γένους Διδάσκαλο, τὸ Νεόφυτο Δούκα, δὲν ἀναπαύεται, βέβαια, στὴν μεγάλη του κατάκτησι μέσα στὸ Μοναστῆρι. Καὶ διψασμένος γιὰ μάθησι ζητάει πάντα περισσότερο φῶς!...

Φοιτᾷ στὴ σχολὴ Ἰωαννίνων κι'ἀφοῦ μαθαίνει κι' ἐκεῖ ὅ,τι ἔχει νὰ μάθῃ φεύγει γιὰ τὸ Μέτσοβο, συμπληρώνει καὶ κεῖ πέρα τὶς γνώσεις του, καὶ στὸ τέλος βρίσκεται στὸ Βουκουρέστι, ὅπου ὁ σχολάρχης Λάμπρος Φωτιάδης τοῦ συμπληρώνει συστηματικὰ τὶς σπουδές: ἀρχαία ἑλληνικὴ φιλολογία, Λατινικὰ καὶ μαθαίνει ξένες γλῶσσες.

Ἀπ' ἐδῶ ἀρχίζει ὁ θρίαμβος...Ὁ μαθητὴς τοῦ Μοναστηριοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας γίνεται ὁ Διδάσκαλος!... Καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα συγγράφει τὴν γραμματικὴν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης — τὴν περίφημον «Τερψιθέαν», — μεταφράζει τὸν Θουκυδίδην καὶ συλλαμβάνει τὴν ἰδέαν νὰ ἱδρύσῃ στὴν πατρίδα του σχολὴ ἱερατική, ἰδέα ποὺ πραγματοποιεῖται ἀργότερα.

Κι' ἔτσι ἀρχίζει ἡ οἰκοδόμησις τοῦ ἔργου τοῦ Μεγάλου τοῦ Γένους Διδασκάλου:

Στὴ Βιέννη βρίσκει τὴν εὐκαιρία νὰ συμπληρώσῃ τὶς μεγάλες του μελέτες καὶ συγγραφές. Ἐκδίδει τὸ δίτομον Γαλλοελληνικὸν λεξικόν, τὴν Γραμματικὴν «Τερψιθέαν» καὶ τὴν μετάφρασιν τοῦ Θουκυδίδου, 10 τόμους τῆς ἱστορίας καὶ γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος... Καὶ ἄλλες πολλές. Ἀναδεικνύεται πολυγραφώτατος καὶ δημιουργικός!

Ὁ Σάθας γράφει σχετικῶς:

«Δώδεκα ἔτη διέτριψεν ἐν Βιέννη, διδάσκων μὲν τὰς ἡμέρας καὶ ὠφελῶν τοὺς παῖδας, γράφων δὲ τὰς νύκτας καὶ ἐργαζόμενος ἀδιαλείπτως ὑπὲρ τῆς προόδου τῶν ἁπανταχοῦ διδασκομένων ὁμογενῶν».

Στὰ 1815 ξαναβρίσκεται ὁ Δούκας στὸ Βουκουρέστι, ὅπου ἀναλαμβάνει τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐκεῖ Ἑλληνικῆς Σχολῆς καὶ γίνεται ἀρχηγὸς τῆς μερίδος τῶν ὑπὲρ τῆς ἀρχαϊζούσης γλώσσης ἐργαζομένων, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς ἐκείνους ποὺ ὑπεστήριζαν τὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τοῦ Κοραῆ...

Εἰς τὰς σχετικὰς συζητήσεις, δυστυχῶς, ἐμφανίζεται καὶ ἕνας ἀπρόσκλητος συζητητής: ἡ μαγκούρα. Καὶ μίαν ἡμέραν, ἐνῷ ὁ Δούκας ἔβγαινε ἀπὸ τὴν Σχολήν, ἐδέχθη τὴν ἐπίθεσιν ἑνὸς κακούργου, ὁ ὁποῖος τοῦ καταφέρει ἀλλεπάλληλα κτυπήματα... Ἕνα κάταγμα τῆς κεφαλῆς παρ' ὀλίγον νὰ ὁδηγήσῃ τὸν Νεόφυτον Δούκαν εἰς τὸν θάνατον.

Ἀλλὰ καὶ τὸ περιστατικὸν αὐτὸ ἀπέδειξε τὴν ψυχικήν του ἀνωτερότητα.

Ὅταν αἱ δικαστικαὶ ἀρχαὶ τοῦ Βουκουρεστίου ἠρώτησαν τὸν Δούκαν περὶ τῆς ποινῆς τοῦ κακούργου, μὲ τὴν χριστιανικὴν πραότητα καὶ ἀνεξικακίαν του ὁ Διδάσκαλος ἀπήντησε:

— Δῶσατέ του χρήματα καὶ διατάξατέ τον νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν ἡγεμονίαν. Ἔτσι δὲν θὰ μπορέσῃ ἐδῶ νὰ ξανακάμῃ εἰς ἄλλον κακό!...

Τὰς παραμονὰς τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1845 ἡ Ριζάρειος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ θρηνεῖ τὸν πρῶτον διευθυντήν της. Μέχρι τελευταίας πνοῆς του ὁ Νεόφυτος Δούκας ἐξακολουθεῖ νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ δέχεται τὴν θέσιν ποὺ τοῦ προσφέρει ἡ ἐλευθέρα Ἑλλάς!... Οἱ ὦμοι του εἶναι κατάφορτοι ἀπὸ τὸ φορτίον τῶν 87 χρόνων, ἡ ψυχή του ὅμως καὶ τὸ πνεῦμά του εἶναι χαλυβδωμένα ἀπὸ τῆς πείρας, τῆς μελέτης καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης τὰς ἀρετάς... Ἔπεσε δ' ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας μέχρι τῆς στιγμῆς ποὺ τὸ γῆρας τὸν ἀνέπαυσεν ἐν Κυρίῳ...

Καὶ αὐτὸς μὲν ἀπεβίωσε.

Ὁ Μεγάλος ὅμως Διδάσκαλος παρέμεινε ζωντανὸς εἰς τὴν πληθὺν τῶν συγγραμμάτων του...

Εἰκοσιοκτὼ συγγράμματα, μὲ πολλαπλᾶς εἰκόνας, καὶ πολλὰ 10τομα, δίτομα, τρίτομα...

Ὅταν εἰς τὰ 1770 τὸ ὀρφανὸ τῶν Ἄνω Σουδενῶν μὲ τὰ πένθιμα φορέματα ὡδηγεῖτο εἰς τὴν Μονὴν τῆς Εὐαγγελιστρίας, κανένας ἀσφαλῶς δὲν θὰ μποροῦσε νὰ προμαντεύσῃ τὴ μεγάλη σταδιοδρομία τοῦ νεκροῦ τῆς 20ῆς Δεκεμβρίου 1845 στὴ Ριζάρειο Σχολή.

Μὰ ὁ μικρὸς Σουδενίτης εἶχε αὐτοπεποίθησι, δίψα μαθήσεως καὶ φιλοπατρία... Καὶ μὲ τὰ τρία αὐτὰ ἐφόδια οἰκοδόμησε ἕνα ἔργο ποὺ θὰ μείνῃ ἀθάνατο στὴν Ἑλληνικὴ Ἱστορία.

Ἀγγ. Μεταξᾶς

ΑΙ ΕΥΧΑΙ

Τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσάνθου πρὸς τὴν ἁπανταχοῦ τοῦ Κράτους Ἐθνικὴν Ὀργάνωσιν Νεολαίας ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Νέου Ἔτους.

Ἐπὶ ταῖς μεγάλαις ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Νέου Ἔτους συγχαίρομεν τῇ ἀγαπητῇ Ἐθνικῇ Νεολαίᾳ καὶ εὐχόμεθα αὐτῇ πᾶσαν ἀπὸ Θεοῦ ἐνίσχυσιν, ἵνα περιπατῇ ἀξίως τῆς κλήσεως αὐτῆς, πλήρης ζωῆς καὶ πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ ὑπακοῆς καὶ εὐπρεπείας ἐν λόγοις καὶ ἔργοις, καὶ εὐσεβείας καὶ σωφροσύνης καὶ αὐτοθυσίας καὶ φιλοπατρίας, ἐν παντὶ καὶ πάντοτε, ἐφαρμόζουσα τὰς ἠθικὰς ἰδέας καὶ ἀληθείας, τὰς ὁποίας ἐκήρυξε καὶ διὰ τοῦ παραδείγματος Αὐτοῦ ἐπεκύρωσεν ὁ Κύριος, Ὅστις σάρκα δι' ἡμᾶς ἐφόρεσεν, ἵνα ἡμεῖς πλουτισθῶμεν θεότητα. Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ ἐφ' ὑμᾶς ἡ χάρις καὶ ἡ εὐλογία Αὐτοῦ.

† ὁ Ἀθηνῶν Χρύσανθος

ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΗΠΟ ΤΩΝ ΣΚΑΠΑΝΕΩΝ

Τακης Αθηναίος

Πέτρος Ευθυμίου

Ὁ Ἀρχηγὸς καὶ ἡ Ε.Ο.Ν. εὔχονται στὰ μικρά μας σκαπανάκια ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Μπέμπης Κοφινάς

Σκαπανάκια Ἡλιουπόλεως

Χρυσοβ. Καρπούζογλου

Ισιδ. Ζαμπλάκος

Σκαπάνισσες Πύργου Ἡλείας

Γεώργ. Φωστηρόπουλος

Τὰ παπούτσια τῶν Χριστουγέννων

Εἶναι συνήθεια νὰ παίρνουν καινούργια παπούτσια στὰ παιδιὰ τὶς παραμονὲς τῶν Χριστουγέννων καὶ τὶς παραμονὲς τοῦ Πάσχα.

Καὶ στὶς πολιτεῖες καὶ στὰ χωριὰ εἶναι ἡ αὐτὴ ἡ συνήθεια.

Λοιπὸν προχθὲς κάποιος φίλος μου μοῦ διηγήθηκε αὐτὸ τὸ γεγονός. Κάθεται ὁ φίλος μου στὴν συνοικία τοῦ Βοτανικοῦ. Εἶναι ἐκεῖ πολλὰ χωράφια καὶ περιβόλια καὶ ὑπάρχει μεγάλος ἀνοικτὸς χῶρος τριγύρω. Καὶ πέφτουν τώρα τὸν χειμῶνα πολλὰ πουλιά. Σπῖνοι, καρδερίνες, φλῶροι, σπουργίτια, σκαρθιά, φανότες, κατσουλιέρηδες. Ἐκστρατεῖες γίνονται καθημερινῶς ἀπὸ παιδιὰ γιὰ τὸ κυνῆγι τῶν πουλιῶν. Μὲ σφενδόνες, δόκανα, ξόβεργες. Φθορὰ μεγίστη τῶν καϋμένων τῶν πουλιῶν, ποὺ εἶναι οἱ καλλίτεροι καὶ ὠφελιμώτεροι φίλοι τοῦ γεωργοῦ. Ἔχουν δὲ εἰδικευθῆ πολὺ οἱ μικροὶ στὸ κυνῆγι τῶν πουλιῶν. Ἔχουν δεκάδες ξόβεργες, κλουβιὰ μὲ καρδερῖνες καὶ φλώρους ἢ λούγαρους ποὺ εἶναι κράχτες τῶν ἄλλων πουλιῶν. Κουβαλοῦν καὶ ἕνα κλαδὶ καὶ τὸ στήνουν σὲ ἕνα ἀπόμερο μέρος, μακριὰ ἀπὸ τὰ μάτια τῶν ἀστυνομικῶν. Ἐπάνω στὸ κλαδὶ στήνουν τὶς ξόβεργες. Σὲ λίγην ἀπόστασι τοποθετοῦν τὸ κλουβὶ μὲ τὴν καρδερίνα καὶ ἀπὸ τὸ ἀντίθετο μέρος τὸ κλουβὶ μὲ τὸν φυλακισμένο φλῶρο ἢ τὸν λούγαρο. Τὰ ἐλεύθερα πουλιὰ ποὺ πετοῦν ξένοιαστα ἀκούουν τὸ κελάϊδημα καὶ νομίζουν ὅτι τὰ φωνάζουν ἄλλα πουλιὰ γιὰ νὰ παίξουν ἢ γιατὶ εἶναι τροφή. Κάθονται στὸ κλαδὶ ποὺ εἶναι γεμᾶτο ἀπὸ ξόβεργες καὶ κολλοῦν τὰ πόδια των ἐπάνω στὴν κόλλα τῆς ξόβεργας. Οἱ μικροί, ποὺ παραμονεύουν κρυμμένοι πίσω ἀπὸ κάποιο ὕψωμα, σπεύδουν καὶ πιάνουν τὸν αἰχμάλωτο. Μπορεῖ μιὰ παρέα ἀπὸ τρία παιδιὰ νὰ πιάση τὴν ἡμέρα δέκα καὶ δεκαπέντε πουλάκια.

Ὁ φίλος μου παρακολουθοῦσε αὐτὰς τὰς ἐκστρατείας μὲ λύπη καὶ στενοχώρια. Ἔκανε καὶ παρατηρήσεις, ἀλλὰ ποιὸς τὸν ἄκουε. Ὅσα πουλιὰ ἐγλύτωναν ἀπὸ τὶς ξόβεργες, ἔπεφταν στὰ δόκανα, καὶ ὅσα δὲν ἔπεφταν στὰ δόκανα θὰ περιήρχοντο στὴν δικαιοδοσία τῆς σφεντόνας. Ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ Βοτανικοῦ εἶχαν λιγοστέψει τὰ πουλιά. Μόνον τὰ σπουργίτια δὲν ἐπιάνοντο στὴν ξόβεργα. Τὴν ἀπέφευγαν. Ἀλλὰ ἔπεφταν στὰ δόκανα. Στὴν ἀρχὴ τοῦ φθινοπώρου ἔπεφταν πολλὰ σπουργίτια στὰ δόκανα. Ἔπειτα φαίνεται πῶς εἶχαν πονηρευθῆ καὶ αὐτά. Ἐπλησίαζαν τὸ μέρος ὅπου εἶχαν ρίξει σπόρους τὰ παιδιὰ καὶ ἀπὸ κάτω εἶχαν κρύψει τὸ δόκανο μὲ προφύλαξι. Δὲν πετοῦσαν ἀπὸ τὸ μέρος ποὺ κλείνει τὸ δόκανο, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ μέρος ποὺ τὰ παιδιὰ βάζουν μιὰ πέτρα. Ἅρπαζαν ἕνα σπόρο καὶ ἐπετοῦσαν. Ὅσα σπουργίτια εἶχαν μείνει ἔγιναν πιὸ ἔξυπνα καὶ μὲ δυσκολίαν ἐπιάνοντο. Ἀλλὰ τὰ ἄλλα πουλιὰ ἔπεφταν συνεχῶς στὶς ξόβεργες. Δὲν εἶχαν πονηρευθῆ.

— Τί τὰ κάνουν αὐτὰ τὰ πουλιά; ρώτησα τὸν φίλο μου.

— Ἄλλα τὰ πωλοῦν καὶ ἄλλα τὰ τρῶνε. Τὰ σπουργίτια δὲν ζοῦν πολὺ στὸ κλουβὶ καὶ δὲν ἔχουν σπουδαῖο κελάϊδημα. Τρώγονται λοιπόν, ἂν συλληφθοῦν ἀπὸ τὸ δόκανο ζωντανά. Οἱ φλῶροι ὅμως, οἱ λούγαροι, τὰ σκαρθιά, οἱ φανότες, ἔχουν καλάϊδημα ὅμοιο μὲ καναρίνι. Εἶναι περιζήτητα γιὰ τὰ κλουβιά. Καὶ οἱ καρδερίνες, οἱ καταστόλιστες, καὶ αὐτὲς εἶναι ὡραῖες γιὰ τὸ κλουβί.

Μερικὰ παιδιὰ φεύγουν ἀπὸ τὸ σχολεῖο καὶ πηγαίνουν στὸ κυνῆγι τῶν πουλιῶν. Σχεδὸν δὲ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ παιδιὰ ποὺ παρακολουθοῦσε ὁ φίλος μου, ἦσαν παιδιὰ τοῦ σχολείου.

— Τί σχέσι ἔχει ἡ ἱστορία τῶν πουλιῶν μὲ τὰ παπούτσια τῶν Χριστουγέννων; ρώτησα τὸν φίλο μου.

— Ἔχει κάποια σχέσι. Ἀφορᾷ τὰς οἰκονομίας ποὺ ἔκαμεν ἕνας νεαρὸς

Φαλαγγίτης, ποὺ εἶναι φτωχὸ παιδί. Ἐμάζευε δραχμὴ - δραχμὴ καὶ τὴν ἔρριχνε στὸν κουμπαρᾶ. Καὶ οἱ γονεῖς του τοῦ ἔβαζαν λίγα χρήματα στὸν κουμπαρᾶ.

— Νὰ μαζευθῆ ἕνα ποσὸν νὰ σοῦ ἀγοράσωμε ἕνα ζευγάρι παπούτσια, τοῦ ἔλεγαν ὁ πατέρας του καὶ ἡ μητέρα του.

—Λοιπόν, συνεχίζει ὁ φίλος μου, προχθὲς ἔγινεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Ὁ μικρὸς Φαλαγγίτης, ποὺ μένει στὴ γειτονιά μας, παρηκολούθησε τὴν σκηνὴ τοῦ κυνηγιοῦ τῶν πουλιῶν. Θὰ τοῦ ἔκανε φαίνεται ἐξαιρετικὴ ἐντύπωσι τὸ γεγονός. Εἶχαν πιάσει πεντέξη πουλιά. Ὁ μικρὸς Φαλαγγίτης ἐπῆγε στὸ σπίτι του, ἔσπασε τὸν κουμπαρᾶ καὶ μὲ τὸ περιεχόμενό του ἐξηγόρασε τὴν ἐλευθερία τῶν πουλιῶν. Τὰ ἄφησε καὶ ἐπέταξαν. Θὰ ἔμενε μὲ τὰ παληὰ παπούτσια, ἀλλὰ ἡ εὐχαρίστησις ποὺ ἔκανεν ἕνα καλὸ ἦτο πολὺ πιὸ μεγάλη.

— Ὁ μικρὸς λοιπὸν Φαλαγγίτης μὲ τὴν γενναία καρδιὰ θὰ περάση τὰ Χριστούγεννα χωρὶς καινούργια παπούτσια; ρώτησα τὸν φίλο μου.

Αὐτὸς ἐχαμογέλασε. Ἀντελήφθην ὅτι ἡ γενναιόδωρος πρᾶξις δὲν ἔμεινε χωρὶς ἀνταμοιβή. Ὁ φίλος μου εἶναι ἀρκετὰ εὔπορος καὶ εὐγενικὸς ἄνθρωπος. Ἴσως νὰ ἀγόρασε στὸν Φαλαγγίτη ὄχι μόνον παπούτσια, ἀλλὰ καὶ καμμιὰ φορεσιὰ ἢ κανένα παλτό. Δὲν τὸν ρώτησα ὅμως γιατὶ ξέρω ὅτι δὲν μαρτυρᾷ τὸ καλό. Ἀκολουθεῖ τὴν διδαχὴ τοῦ Θεανθρώπου ὅτι δὲν πρέπει νὰ γνωρίζη τὸ ἀριστερὸ τί κάνει τὸ δεξιὸ χέρι. Ἀλλὰ ὁ φίλος μου εἶχε τὴν καλὴν ἔμπνευσι νὰ μοῦ εἰπῆ νὰ βγοῦμε λίγο πιὸ ἔξω καὶ νὰ παρακολουθήσωμε μὲ τὰ μάτια μας τὶς καταστροφὲς ποὺ γίνονται στὰ πουλιά. Ἐτραβήξαμεν ὡς τὴν Ἁγία Βαρβάρα. Κάθε τόσο σχεδὸν ἐβλέπαμε δύο ἢ τρία παιδιὰ κρυμμένα πίσω ἀπὸ φράχτες ἢ ἀπὸ σωροὺς χώματα. Κάτι κλαδιὰ σὰν δενδράκια ὑψώνοντο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Δίπλα ἀκούαμε κελαϊδήματα. Σὲ μικρὰ κλουβιὰ ἦσαν τὰ πουλιὰ ποὺ ἐχρησίμευαν, χωρὶς νὰ τὸ ξεύρουν, ὡς κράχτες.

Ὑπῆρχαν ἄλλα παιδιὰ πιὸ μακριὰ ποὺ ἦσαν φρουροί. Ἐκύτταζαν νὰ μὴ παρουσιασθῆ κανεὶς ἀστυφύλαξ.

— Λογάριασε, εἶπεν ὁ φίλος μου, τί γίνεται σὲ ὅλην τὴν Ἀθήνα, στὸν Πειραιᾶ, στὰ περίχωρα καὶ σὲ ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Χιλιάδες παιδιὰ κυνηγοῦν μὲ δόκανα, μὲ ξόβεργες, μὲ σφενδόνες, μὲ δίχτυα. Τὰ χειμωνιάτικα πουλιὰ λιγοστεύουν. Ἄλλοτε ἦτο γεμᾶτος ὁ τόπος, τώρα ἐλάχιστα κανεὶς βλέπει πουλιά. Δὲν εἶναι δὲ μόνον ὅτι τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ πουλιὰ αὐτὰ εἶναι ὠφέλιμα, γιατὶ καταστρέφουν τὰ ἐπιβλαβῆ ἔντομα, ἀλλὰ εἶναι ὅτι γυμνώνεται ἡ Ἑλλὰς καὶ ἀπὸ μιὰν ὀμορφιά. Συνηθίζουν δὲ οἱ Ἑλληνόπαιδες ἀπὸ μικροὶ στὸ κακό.

— Τί πρέπει νὰ γίνη; ρώτησα τὸν φίλο μου.

— Εὔκολο εἶναι νὰ διορθωθῆ τὸ κακό. Νὰ ἀναλάβη τὸν ἀγῶνα ἡ Ἐθνικὴ Νεολαία. Πρῶτον κανεὶς Φαλαγγίτης νὰ μὴ πιάνη δόκανο ἢ ξόβεργα ἢ σφενδόνα. Δεύτερον νὰ συνιστοῦν οἱ Φαλαγγῖται στοὺς φίλους των μὴ Φαλαγγίτας νὰ εἶναι καλοὶ πρὸς τὰ πουλιά. Φίλοι καὶ ὄχι ἐχθροί. Αὐτὰ τὰ δύο φθάνουν. Κήρυγμα ὑπὲρ τῶν ὠφελίμων πουλιῶν. Καλλίτεροι δὲ κήρυκες εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν πουλιῶν ἐκστρατείαν δὲν ὑπάρχουν ἄλλοι. Θὰ ἔπρεπε δὲ νὰ καθίστανται ὑπεύθυνοι καὶ οἱ γονεῖς. Γιατὶ πολλοὶ γονεῖς ξεύρουν βέβαια ὅτι τὰ παιδιά των ἔχουν ξόβεργες καὶ δόκανα.

Ὅταν ἐχώρισα ἀπὸ τὸν φίλο μου ἐσκέφθηκα πόσο σημαντικὸς εἶναι ὁ ρόλος τῆς Νεολαίας καὶ πόσο μπορεῖ καὶ εἰς τὰ μικρότερα καὶ εἰς τὰ μεγαλύτερα νὰ ἐξυπηρετήση τὴν Ἑλλάδα. Καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι τὰ πουλιὰ θὰ βροῦν πραγματικοὺς φίλους καὶ προστάτας τοὺς Φαλαγγίτας.

Κ. Φαλτάϊτς

Οἱ ἐλπίδες

ΣΑΝ ΜΑΓΟΙ ΜΕ ΤΑ ΔΩΡΑ

«Δὲν εἶναι μικρὸν πρᾶγμα αὐτό, μέσα εἰς τοὺς γονεῖς σας, καὶ τοὺς μεγαλειτέρους ἀδελφούς σας, νὰ φέρετε τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἐλπίδα!».

Ι. ΜΕΤΑΞΑΣ

Νέο κορίτσι,

Ἕνας ἥλιος χαρᾶς κι' ἀγάπης ἁπλώνεται πάνω ἀπὸ τὸν κόσμο. Ἕνας ἥλιος ζεστὸς τῆς ἀγάπης σου ἂς ξεχυθῆ πάνω ἀπὸ τὸ σπιτάκι σου καὶ ἂς γεμίσῃ κάθε γωνία του, μαζὶ μὲ τὴν ψυχὴ τῶν ἐνοίκων του. Ἔξω μακριά μας ὁ πόλεμος μαίνεται καὶ μᾶς ταράσσει καὶ μᾶς φοβίζει. Ὅμως τώρα ἂς σκορπισθῆ μέσα στὸ ἐσωτερικό μας ἡ εἰρήνη μὲ τὴν ὑπόσχεσι τοῦ θεϊκοῦ παιδιοῦ, ποὺ ἔρχεται συμβολικὰ στὸν κόσμο γιὰ νὰ σώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴν ἁμαρτία.

«Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία!».

Πόσο εἶναι ἀναγκαία σήμερα αὐτὴ ἡ ὑπόσχεσι γιὰ τὶς ψυχές μας! Πόσο μᾶς ἡσυχάζει ἡ πίστις αὐτή, ποὺ ἁπλωμένη μέσα μας δὲν μᾶς ἀφίνει νὰ βυθιστοῦμε καὶ νὰ χαθοῦμε μέσα στὰ πέλαγα τῆς ἀπελπισίας.

Νέο κορίτσι,

Σήμερα περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη ἐποχὴ χρειάζονται οἱ γύρω σου τὴ χαρά. Σήμερα ἡ ψυχὴ τῶν ὡρίμων εἶναι γεμάτη ἀπὸ μυστηριώδεις προνοήσεις καὶ φόβους, γιατὶ τὰ βάσανα τοῦ μεγάλου πολέμου καὶ οἱ πληγές του δὲν ἐπουλώθηκαν ἀκόμα. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ χαρά τους εἶναι λιγοστὴ καὶ ὁ ἥλιος τους συννεφιασμένος. Τώρα πόσο εἶναι μεγάλη ἡ ἀποστολή σου κοντὰ στοὺς γονιούς σου καὶ στὰ μεγαλύτερά σου ἀδέρφια!

Σὺ πρέπει νὰ νοιώσῃς κατάβαθα τὴ χαρὰ τῆς γεννήσεως τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ τὴ βιώσῃς καὶ νὰ τὴ δώσῃς ἔπειτα ἁπλόχερα καὶ σπάταλα στοὺς γύρω σου. Μὴν αἰσθανθῇς κούρασι στὸ νὰ φκιάσῃς, νὰ χαρίσῃς, νὰ ἑτοιμάσῃς, νὰ σκορπίσῃς ὅλα τῆς νοικοκυροσύνης καὶ τῆς καλωσύνης σου τὰ δῶρα γιὰ νὰ στολίσῃς πραγματικὰ καὶ συμβολικὰ τὸ σπιτάκι ποὺ μένεις ἐσὺ καὶ ἡ οἰκογένειά σου μὲ τὸν πιὸ λαμπερὸ ἥλιο τῆς ἀγάπης σου. Ξεκίνησε ἐσὺ σὰν τοὺς θρυλικοὺς μάγους μὲ τὰ δῶρα, λίβανον καὶ χρυσὸν καὶ σμύρναν, καὶ κάνε ὅλους γύρω σου νὰ γελάσουν καὶ ν' ἀγαλλιάσουν τὶς μέρες αὐτές.

Εἶναι μέρες τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἀγάπης καὶ σὺ μὲ τὰ δροσερά σου νέα χρόνια, μὲ τὴν ἀνεπηρέαστη ἀπὸ τὶς κακίες ψυχή σου, μὲ τὴν ἀχτινόβολη τῆς καρδιᾶς ἐλπίδα μπορεῖς νὰ γεμίσῃς τὸ σπιτάκι σου χαρά.

«Χριστὸς γεννᾶται σήμερον... οἱ οὐρανοὶ ἀγάλλονται, χαίρει ἡ κτίσις ὅλη!». Τὴν λαμπερὴ αὐτὴ εὐτυχία ξάπλωσε μὲ τὸ γέλιο σου σὰν διάφανη καὶ γάργαρη πηγὴ νὰ δροσίσῃς τοὺς δικούς σου.

Τὶς μέρες αὐτὲς ἂς χαθῆ καὶ ἂς ἐξαφανισθῆ κάθε τυχὸν δυσαρέσκεια, κάθε ἔρις καὶ κάθε κακὴ καρδιά!

Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ καλωσύνη εἶναι ἀνίκητα ὅπλα. Ὁ Χριστὸς δὲν εἶχε τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὰ δυὸ αὐτά, κι' ὅμως νίκησε τὴν ἁμαρτία κι' ἔσωσε τὸν κόσμο. Μήπως ἐσὺ τάχα δὲν μπορεῖς μὲ τὰ ὅπλα αὐτὰ τὰ παντοδύναμα νὰ νικήσῃς τὶς πίκρες ποὺ τυχὸν βασανίζουν τὸ σπιτάκι σου καὶ ν' ἁπλώσῃς τὸν ἥλιο τῆς χαρᾶς πάνωθέ του;

Ὁπλίσου λοιπὸν καὶ σύ, νέο κορίτσι, ἰδίως τώρα τὰ Χριστούγεννα, μὲ τὰ ὅπλα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς καλωσύνης, γέμισε τὰ χέρια σου μὲ δῶρα ψυχικὰ καὶ ξεκίνησε σὰν τοὺς μάγους ποὺ ἔρχονται ἀπὸ τὴν Περσία γιὰ νὰ σκορπίσουν τὰ πολύτιμα δῶρα τους στὰ πόδια τοῦ Θείου παιδιοῦ. Ἔτσι θὰ εἶναι καὶ ἡ δική σου προσφορὰ πολύτιμη γιὰ τοὺς γύρω σου, ὠφέλιμη γιὰ τοὺς γνωστούς σου, σπουδαία γιὰ τὸ λαό σου. Οἱ κύκλοι των κυμάτων της φθάνουν ἀδιόρατα πολὺ μακριὰ ὡς τὶς παρυφὲς τοῦ λαϊκοῦ σου συνόλου.

«Δὲν εἶναι μικρὸ πρᾶγμα αὐτό!».

Σ. Καρ.

ΕΝΑ ΘΑΥΜΑΣΙΟ ΔΩΡΟ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΔΕΛΦΟ ΜΑΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ

Φαντασθῆτε πόση χαρὰ θὰ δοκιμάσῃ ὁ ἀδελφός μας ἢ ὁ ἄνδρας μας, ὅταν δεχθῇ τὴν πρωτοχρονιὰ ἕνα ζεστὸ καὶ πρακτικὸ δῶρο, ὅπως αὐτὸ τὸ ἀνδρικὸ σάλι. Οὔτε ἔξοδα πολλά, οὔτε πολὺς χρόνος, οὔτε καὶ πολὺς κόπος χρειάζεται γιὰ νὰ τοῦ στείλουμε αὐτὴ τὴ χαρά.

50 γραμμάρια μαλλὶ ἄσπρο τετράκλωνο, 50 γραμμάρια μαλλὶ μπλὲ καὶ 50 γραμμάρια μαλλὶ γκρίζο, ἀκόμα 2 βελόνες νούμερο 3.

Πιάσετε 70—80 πόντους μὲ ἄσπρο μαλλί..

1η σειρὰ ἀριστερὰ μὲ μαλλὶ γκρί.
2α » ἕνα δεξιά, ἕνα ἄνοιγμα, ἕνα στένεμα μπλέ.
3η » ἀριστερὰ μὲ μαλλὶ ἄσπρο.
4η » ἕνα δεξιά, ἕνα ἄνοιγμα, ἕνα στένεμα γκρί.
5η » ἀριστερὰ μπλέ.
6η » ἕνα δεξιά, ἕνα ἄνοιγμα, ἕνα στένεμα ἄσπρο.
7η » ἀριστερὰ γκρί .

Ἔτσι ἀρχίζετε πάλι ἀπὸ τὴ 2α σειρὰ ὥς που νὰ πλέξετε τὸ μῆκος ποὺ σᾶς ἀρέσει, συνήθως ἕνα μέτρο καὶ μισό.

Τώρα προσέξετε πῶς θὰ κάνετε τὰ κρόσια. Πάρετε ἕνα χαρτονάκι 10 ἑκατοστόμετρα πλάτος καὶ τυλίξετε πάνω του ἀπὸ τὰ τρία χρώματα τῶν μαλλιῶν ἐξ ἴσου. Κόψετε τὴ μιὰ ἄκρη τῶν μαλλιῶν. Ἀπὸ τὰ κομματάκια αὐτὰ πάρετε 6 κλωστές, δυὸ ἀπὸ κάθε χρῶμα, καὶ διπλώνοντάς τα περάσετε ἀπὸ τὴν ἄκρη τῆς τελειωμένης ἐσάρπας τὴν ἄκοπη μεριὰ τῶν μαλλιῶν. Ἀπὸ τὴ θηλειὰ ποὺ σχηματίζεται περνᾶτε τὶς ἄκρες τῶν μαλλιῶν καὶ τὶς τραβᾶτε γιὰ νὰ σφίξουν. Ἔτσι μὲ λίγη ὑπομονὴ κι' ἐπιδεξιότητα θὰ ἔχετε ἕνα θαυμάσιο καὶ ζεστὸ σάλι ποὺ θὰ κάνῃ εὐχαρίστησι σ' ὅποιον τὸ χαρίσετε.

Ἂν θέλετε μπορεῖτε ἀμέσως νὰ προμηθευθῆτε τὰ ὑλικὰ καὶ ν' ἀρχίσετε.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙ

Κούμαρα! Κούμαρα!

Εμεῖς, σὰν καλὲς νοικοκυρὲς καὶ πρὸ πάντων σὰν καλὲς Ἑλληνίδες, δὲν πρέπει ποτὲ τίποτε νὰ ἀφίνουμε ἀνεκμετάλλευτο, τίποτε ἀπὸ κεῖνα ποὺ μᾶς παρέχει πρὸ πάντων ἡ ἑλληνική μας γῆ.

Δὲν ξέρω ἂν καμμιὰ νοικοκυρὰ σκέφθηκε ἀκόμη τὶ ὡραῖα πράγματα μποροῦσαν νὰ παρουσιασθοῦν στὸ οἰκογενειακὸ τραπέζι ἀπὸ τὰ κούμαρα. Τὰ κούμαρα, ὅπως κάθε φροῦτο, ἔχουν τὶς πολλές των θρεπτικὲς βιταμῖνες. Ἂς δοκιμάσουμε τώρα στὶς γιορτὲς νὰ παρουσιάσουμε ἀπὸ αὐτὰ κάτι καλό, σύγχρονα δὲ καὶ θρεπτικό. Κάτι ποὺ θὰ ἐνθουσιάση τὸ παιδὶ καὶ τοὺς μεγάλους ἀκόμα.

Ὁμελέττα μὲ κούμαρα

Ἔρχονται οἱ μέρες ποὺ τὸ τραπέζι μας πρέπει νὰ εἶναι πιὸ περιποιημένο. Μποροῦμε νὰ φᾶμε κι᾽ ἕνα γλύκισμα στὸ τέλος τοῦ φαγητοῦ.

Τὸ γλύκισμα ποὺ παρουσιάζει ἡ ἀδελφὴ ἢ ἡ μητέρα ἀπὸ τὰ χεράκια της ἔχει πάντα ἄλλη γλύκα. Ἡ ὁμελέττα ποὺ ἔχω δοκιμάσει τόσες φορὲς τώρα μὲ τὰ κούμαρα ἀποτελεῖ ἕνα καλὸ ἐπιδόρπιο.

Χτυπήσετε τρία αὐγὰ μὲ μιὰ κουταλιὰ ψιλὴ ζάχαρι. Ἔπειτα βάζετε σ᾽ ἕνα τηγάνι ἕνα κομμάτι βούτυρο νὰ κάψη καὶ χύσετε τὴ μᾶζα ὅπως στὴ συνηθισμένη ὁμελέττα, ποὺ ἀφήνετε νὰ ψηθῆ τρυπῶντας τη συχνὰ μὲ τὸ πηροῦνι. Ἔχετε προετοιμάσει ἕνα κουπάκι τοῦ τσαγιοῦ κούμαρα ἀχνισμένα μέσα σὲ τρυπητὸ πάνω ἀπὸ νερὸ ποὺ βράζει γιὰ νὰ μαλακώσουν, χωρὶς νὰ χάσουν τὸ σχῆμα τους, τὰ πασπαλίζετε μὲ ζάχαρι καὶ λίγη κανέλλα, τὰ βάζετε μέσα στὴν ὁμελέττα, τὴν ὁποία διπλώνετε καὶ ἀφήνετε προσεχτικὰ νὰ γλιστρήση ἀπὸ τὸ τηγάνι στὸ πιάτο. Στὸ τέλος ρίξετε μπόλικη ψιλὴ ζάχαρι καὶ σερβίρετέ την ζεστή. Μπορεῖτε γιὰ τὸ θεαματικὸ μέρος καὶ ἐξ αἰτίας τῆς γιορτῆς νὰ ρίξετε λίγο ροῦμι γύρω καὶ νὰ τὴν ἀνοίξετε στὸ τραπέζι.

Τούρτα μὲ κούμαρα

Δυὸ - τρία κουπάκια τοῦ τσαγιοῦ κούμαρα, μιὰ κουταλιὰ τοῦ φαγητοῦ βούτυρο, ἕνα κι᾽ ἕνα τέταρτο κουπάκι ζάχαρι, δυὸ αὐγά, μιὰ κουταλιὰ ἀλεῦρι καὶ ἕνα πάτωμα γιὰ τοῦρτες ἕτοιμο, ποὺ ἀγοράζουμε ἀπὸ τὰ ζαχαροπλαστεῖα.

Σὲ μιὰ κατσαρόλα βάζουμε τὸ βούτυρο νὰ λυώση, ἔπειτα τὴ μισὴ ζάχαρι καὶ τέλος τὰ κούμαρα. Ἂς μὴ ξεχνοῦμε νὰ τ᾽ ἀνακατεύουμε. Τώρα βάζουμε τὴν ἄλλη ζάχαρι ἀνακατωμένη μὲ τὸ ἀλεῦρι ὡς καὶ τοὺς κρόκους τῶν αὐγῶν ὀλίγο κατ᾽ ὀλίγο.

Τὰ βράζουμε ὡς ποὺ τὸ μῖγμα νὰ γίνη σὰν πελτές. Τὸ παίρνουμε ἔπειτα ἀπὸ τὴ φωτιὰ καὶ τὸ ἀφίνουμε νὰ κρυώση.

Ἔπειτα κόβουμε σὲ δυὸ μερικὰ ὡραῖα μεγάλα κούμαρα, τὰ ἀραδιάζουμε πάνω στὸ πάτωμα τῆς τούρτας ποὺ ἔχουμε βάλει σὲ μιὰ ἀνάλογη φόρμα καὶ χύνουμε ἀπὸ πάνω τὴ μᾶζα, ποὺ θὰ ἔχη κάπως κρυώσει. Ἀπὸ τὰ δυὸ ἀσπράδια τῶν αὐγῶν λίγη βανίλλια καὶ ἓξ κουταλιὲς τοῦ φαγητοῦ ψιλὴ ζάχαρι κάνουμε χτυπῶντας τα μιὰ κρέμα, ποὺ χύνουμε μοιράζοντάς τη καλὰ μὲ τὸ κουτάλι πάνω ἀπὸ τὴν τούρτα.

Τὴν στολίζουμε μὲ ὡραῖα μισὰ κούμαρα, ἂν θέλουμε καὶ μερικὲς φέτες μῆλο καὶ τὴ βάζουμε στὸ φοῦρνο σὲ χαμηλὴ θερμότητα ἐπὶ 15 - 20 λεπτά, ὡς ποὺ νὰ ἀποκτήση τὸ καφὲ ἀνοιχτὸ χρῶμα.

Η ΧΑΡΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΑΣ

Νέα Φαλαγγίτισσα, νέα μητέρα, χωρὶς ἄλλο θὰ θέλῃς μὲ λίγα χρήματα νὰ δώσῃς τὴν πρωτοχρονιὰ στὸ ἀδελφάκι σου ἢ στὸ παιδί σου κάτι ποὺ νὰ τοῦ γεννήσῃ στὴ ψυχὴ ἀληθινὴ χαρά. Ἔλα νὰ δουλέψουμε μαζὶ ἕνα κουκλίστικο φορεματάκι, ποὺ θὰ κάνῃ τὴν κούκλα ποὺ θὰ ἀγοράσῃς γυμνὴ ἕνα θαυμάσιο δῶρο.

Ἀγόρασε λοιπὸν σύντομα μιὰ κοῦκλα 25 ἑκατοστόμετρα ὕψος κι᾽ ἄρχισε τὴ δουλειά σου. Ἂν τὸ παιδὶ ἔχῃ ἤδη μιὰ κοῦκλα παλιά, ντύσε την γιὰ νὰ φανῇ καινούργια. Τότε πρόσεξε καὶ τὰ μέτρα τοῦ φορέματος νὰ εἶναι ἀνάλογα πιὸ μικρὰ ἢ πιὸ μεγάλα. Πάντως αὐτὴ ἐδῶ εἶναι 25 ἑκατοστόμετρα ὕψος.

Τὸ μπουστάκι ἄς τὸ ἐργασθοῦμε ἀπὸ ἕνα κομματάκι τσόχα ἢ ψιλὸν κετσὲ 21 ἑκμ. πλάτος καὶ 30 μάκρος. Ἀπὸ τὸ κομμάτι αὐτὸ κόβουμε τὸ μπουστάκι καὶ τὰ ἄλλα του ἐξαρτήματα. Κόβουμε μιὰ λουρίδα — αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ κύριο μέρος στὸ μπουστάκι — 11½ ἑκμ. πλάτος καὶ 21 ἑκμ. μάκρος, τὴ διπλώνουμε στὴ μέση καὶ ἐκεῖ ποὺ εἶναι ἡ δίπλα βάζουμε τὶς γραμμὲς τοῦ σχεδίου μας (1)... Αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ ἐμπρὸς μέσο στὸ μπουστάκι.

Τὸ βολὰν πρέπει νὰ εἶναι ὡραῖα κομμένο καὶ γι᾽ αὐτὸ πρέπει νὰ ἐπιστρατεύσωμε τὶς γεωμετρικές μας γνώσεις.

Παίρνουμε ἕνα χαρτὶ περίπου 20×20 ἑκμ. καὶ τὸ διπλώνουμε μιὰ φορὰ κι᾽ ἀκόμα μιὰ σχηματίζοντας ἕνα τετράγωνο. Ὅταν τὸ ἀνοίξουμε ἔχουμε τὸ κέντρο στὸ ὁποῖο θὰ στηρίξουμε τὸ διαβήτη μας. Σχηματίζουμε δυὸ τόξα, ἕνα μὲ ἄνοιγμα τοῦ διαβήτη 6½ ἑκμ. καὶ ἕνα μεγαλύτερο 9 ἑκμ. ὅπως μᾶς δείχνει τὸ σχέδιο 3. (Σχ. 2 καὶ 3 εἶναι τὸ ἴδιο). Μὲ χοντρὴ κλωστὴ σουρώνουμε ἐκεῖ ποὺ εἶναι τὰ σημάδια .... στὸ βολὰν καὶ τὸ ράβουμε πάνω στὸ μπουστάκι. Στὶς δυὸ ἐπωλέτες κάνουμε κουμπότρυπες καὶ ἐμπρὸς βάζουμε κουμπιά. Πίσω στὸ ἄνοιγμα ἐπίσης.

Τὸ φουστανάκι εἶναι εὔκολο. Ἕνα πλουμιστὸ ὕφασμα 40 - 45 ἑκμ. μάκρος καὶ 11 - 12 ἑκμ. πλάτος. Τὸ σουρώνουμε καὶ τοῦ βάζουμε πίσω στὴ ζώνη μιὰ σοῦστα.

Ἡ ποδίτσα 7 ἑκμ. πλάτος καὶ 15 ἑκμ. μάκρος. Τὴ σουρώνουμε καὶ ράβουμε ἕνα κορδελάκι ποὺ νὰ δένουμε πίσω σὲ ὡραῖο φιογκο. Μποροῦμε νὰ ράψουμε κάτω καὶ μιὰ δαντελίτσα.

Τὸ φορεματάκι εἶναι ἕτοιμο. Μπορεῖ νὰ φορεθῆ μὲ γυμνὰ μπράτσα.

Ὅμως ἂν νομίζουμε πὼς θὰ κρυώνῃ τὸ κουκλίστικό μας παιδὶ τοῦ κάνουμε δύο φουσκωτὰ μανικάκια ἀπὸ ψιλὸ ὕφασμα, ποὺ χωρὶς ἄλλο θάχουμε κάπως ἕνα κομματάκι. Ἔτσι χωρὶς νὰ ξοδέψουμε πολλὰ ἔχουμε μιὰ θαυμασία κουκλίτσα γιὰ τὸ ἀδελφάκι μας ἢ τὸ παιδί μας.

* ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΟΝ ΩΚΕΑΝΟ *

Ἦταν καὶ τότε πόλεμος, ὅπως καὶ τώρα. Οἱ θάλασσες καὶ τὰ πέλαγα εἶχαν γεμίσει νάρκες καὶ ὑποβρύχια. Δὲν πέρναγε μέρα ποὺ νὰ μὴν γραφτῆ μιὰ καὶ περισσότερες θαλασσινὲς τραγωδίες μὲ θύματα ναυτικοὺς ὅλων τῶν ἐθνῶν καὶ καράβια ποὺ περήφανα ταξίδευαν καὶ πολεμοῦσαν ἀντρίκια τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως καὶ ὄχι τὰ ὕπουλα ὅπλα.

Φυσικὰ ἡ πατρίδα μας μὲ τὸν τόσο ζηλευτὸ ἐμπορικό της στόλο καὶ τὰ ἡρωϊκὰ ναυτόπουλά της προσέφερε ὅπως πάντα βαρὺ φόρο αἵματος. Πολλὲς τραγωδίες γράφηκαν πάνω στὰ κύματα ὅπως αὐτὲς ποὺ ἐπαναλαμβάνονται τώρα. Μιὰ ἀπ' αὐτὲς θὰ σᾶς πῶ μὲ λίγα λόγια παρακάτω.

Τὶς πρῶτες μέρες τοῦ Δεκέμβρη τοῦ ἔτους 191... τὸ ἑλληνικὸ φορτηγὸ «Γαλαξίας» σαλπάριζε ἀπὸ ἕνα λιμάνι τῆς Βορείου Ἀμερικῆς γιὰ τὴν Εὐρώπη. Οἱ θάλασσες καὶ οἱ ὠκεανοὶ ἦσαν γεμᾶτοι ὅπως καὶ τώρα ὑποβρύχια καὶ νάρκες καὶ οἱ τορπιλλισμοὶ εἶχανε φτάσει στὸ ἀνώτατο ὁριό τους. Μὰ τὰ καράβια μὲ τὰ ἀτρόμητα θαλασσοπούλια ταξίδευαν μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἅη - Νικόλα. Ἔτσι καὶ τὸ περήφανο ἑλληνικὸ φορτηγὸ «Γαλαξίας» μὲ τὸν Ἅη - Νικόλα στὸ τιμόνι ἄφησε πίσω τὶς μεγάλες στεριὲς τῆς Ἀμερικῆς μὲ πλώρη γιὰ ἕνα λιμάνι τῆς Εὐρώπης.

Ὅλοι κάναμε τὸ σταυρό μας ξεκινῶντες, καὶ παρακαλέσαμε τὸ Θεὸ νὰ λυπηθῆ τοὺς δικούς μας, ποὺ μὲ λαχτάρα περίμεναν νέα στὴν πατρίδα μας τὴ μακρινὴ καὶ προσεύχονταν κάθε μέρα παρακαλῶντας τὸν προστάτη Ἅγιο τῶν θαλασσινῶν νὰ μᾶς φυλάη ἀπὸ τὴν κακὴ τὴν ὥρα...

Ὁ καπετὰν Σπῦρος, ὁ πρῶτος τοῦ καραβιοῦ, πάντα καλὸς καὶ εὐδιάθετος, ἦταν τώρα λιγάκι νευρικὸς καὶ κάποια σκιὰ ἀνησυχίας πέρναγε ἀπὸ τὸ βλέμμα του ὅταν κυττοῦσε μὲ τὰ κυάλια τὸ πέλαγος, καὶ ὕστερα μοῦ ἔλεγε μὲ τὸ καλοκάγαθο ὕφος του:

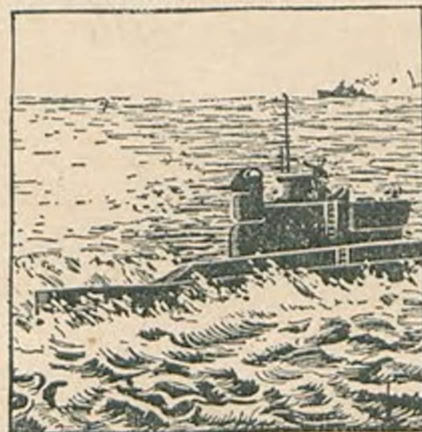
— Μακάρι νὰ πάη ἔτσι τὸ ταξίδι μας ἴσαμε τὸ πόρτο...

Ἔτσι συνεχιζότανε τὸ ταξίδι μας ὡς τὴ μέρα ποὺ συνέβη τὸ κακὸ χωρὶς εὐτυχῶς ἀνθρώπινα θύματα. Ὁ Ἅγιος προστάτης μας μᾶς φύλαξε.

Ἦταν ἀξέχαστη ἡμέρα, 23 Δεκεμβρίου, προπαραμονὴ Χριστουγέννων. Τὸ καράβι μας τραβοῦσε τὸ δρόμο τῆς μοίρας του ἀφίνοντας πίσω λευκὸ σημάδι τὸ αὐλάκι τοῦ νεροῦ, ποὺ ἄφινε ἡ προπέλα του.

Εἴμαστε ἑπτακόσια μίλλια μακριὰ ἀπὸ τὶς ἀκτὲς τῆς Ἀγγλίας τὸ πρωϊνὸ ἐκεῖνο — ἕνα καθαρὸ καὶ ἥσυχο πρωϊνό. Ἡ θάλασσα μπουνάτσα κάλμα, πρᾶγμα παράξενο γιὰ τὸν ὠκεανὸ τέτοια ἐποχή. Ἀκουμπησμένοι στὶς κουπαστὲς τῆς γέφυρας κυττούσαμε τὸ πέλαγος καὶ σιγοκουβεντιάζαμε μὲ τὸν καπετάνιο μου, ποὺ τώρα τελευταῖα δὲν ἔφευγε σχεδὸν διόλου ἀπὸ τὴν τιμονιέρα. Κάποια στιγμὴ τινάχτηκε, σὰν νὰ τὸν ξάγκωσε φείδι, καὶ δείχνοντάς μου ἀκριβῶς κατάπλωρα καὶ σὲ ἀπόστασι τριακοσίων μέτρων περίπου νὰ ξενερίζη ἕνα πρᾶγμα σὰν περισκόπιο ὑποβρυχίου. Σὲ λίγο, σὰν ἕνα θαλασσινὸ τέρας, ἄρχισε νὰ ἀναδύεται ὁ σταχτὺς ὄγκος τοῦ ὑποβρυχίου. Μόλις ξενέρισε ὁλότελα, ἄνοιξε ὁ πύργος του καὶ πετάχθηκαν ἀπὸ μέσα καμμιὰ δεκαριὰ ναῦτες, οἱ ὁποῖοι ἔτρεξαν εἰς τὸ μοναδικὸ κανόνι καὶ τὄστρεψαν ἐναντίον μας.

Ὁ καπετάνιος μας διέταξε τὸν τιμονιέρη νὰ κάνη ἀριστερὰ καὶ ἁρπάζοντας τὸν τηλέγραφο χτύπησε «κράτει» στὴν μηχανή.

Τὸ καράβι μας σταμάτησε καὶ σὲ λίγη ὥρα μιὰ μικρὴ βάρκα τοῦ ὑποβρυχίου μὲ πέντε - ἕξη ὡπλισμένους ναῦτες κι' ἕναν ἀξιωματικὸ ἀνέβηκαν στὸ πλοῖό μας. Πῆγαν μὲ τὸν καπετάνιο στὴν καμπίνα καὶ ἀφοῦ ἐξετάσανε μὲ προσοχὴ τὰ χαρτιὰ τοῦ καραβιοῦ καὶ τοῦ φορτίου μας, ὁ ἐπὶ κεφαλῆς ἀξιωματικὸς ἐδήλωσε μὲ λύπη καὶ εὐγένεια ὅτι ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ βουλιάξη τὸ καράβι διότι μετέφερε πολεμικὸ φορτίο στὴν Ἀγγλία.

Μὲ βαρειὰ καρδιὰ ὁ γέρο καπετάνιος μας διέταξε νὰ κατεβάσουν τὶς βάρκες, ποὺ ἦταν ἄλλως τε ἕτοιμες στὰ καπόνια, καὶ νὰ μπῆ ὅλο τὸ πλήρωμα μέσα. Ὁ κυβερνήτης τοῦ ὑποβρυχίου μᾶς ἐπέτρεψε καὶ πήραμε ἐκτὸς ἀπὸ τὴν κουμπάνια ποὺ εἶχαν οἱ βάρκες καὶ ἄλλα τρόφιμα καθὼς καὶ τὶς ἀρματωσιές τους, τὰ πανιά τους κ.λ.π. Μᾶς εἶπαν δὲ ὅτι θὰ δώσουνε καὶ τὸ στῖγμα μας μὲ τὸν ἀσύρματό τους στὰ πλησιέστερα καράβια γιὰ νὰ μᾶς γλυτώσουν. Στὸ ὑποβρύχιο δὲν μποροῦσαν νὰ μᾶς πάρουν, γιατὶ εἶχαν κι' ἄλλους μέσα ἀπὸ ἄλλο τορπιλλισθὲν καράβι. Ἔτσι κι' ἔγινε. Δακρυσμένοι ἀφήσαμε τὸ ἀγαπημένο μας καράβι καὶ μπήκαμε στὶς βάρκες. Κωπηλατήσαμε γρήγορα καὶ ἀπομακρυνθήκαμε ἀρκετά. Τὸ ὑποβρύχιο, ἀφοῦ πῆρε τὴν κατάλληλη θέσι, ἔστειλε μιὰ τορπίλλη καὶ τὸ φτωχό μας πλοῖο, βαρειὰ πληγωμένο, χάθηκε στὰ ἀπύθμενα βάθη τοῦ ὠκεανοῦ.

. . . .

Ξημέρωσε ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων καὶ μᾶς βρῆκε καταμεσῆς τοῦ ὠκεανοῦ μέσα στὶς βάρκες. Εὐτυχῶς ὁ καιρὸς ἦταν καλός. Μὲ ἀγωνία ἐρευνούσαμε τὸ πέλαγος μήπως δοῦμε καπνό, τὸ καράβι τῆς σωτηρίας. Βράδυασε, μὰ πουθενὰ ἡ βοήθεια.

— Θὰ μᾶς γέλασε! Ὁ κυβερνήτης δὲν θᾶστειλε τὸ στῖγμα, εἶπε ὁ λοστρόμος μας στὸν καπετάνιο.

— Κουράγιο παιδιά! Ὁ Χριστὸς ποὺ σήμερα γεννιέται δὲν θὰ μᾶς ἀφήση.

Σκοτείνιασε ὁλότελα, τὰ λόγια τοῦ καλοῦ μας καπετάνιου μᾶς ἔδωσαν κουράγιο. Μοιράσαμε τὸ δεῖπνο καὶ διπλῆ μερίδα κρασιοῦ. Χρονιάρα βραδυὰ ἔπρεπε ἔστω καὶ ναυαγοὶ νὰ τὴν νοιώσωμε. Ἀνάψαμε στὴ πλώρη κάθε βάρκας τὸ φανάρι της καὶ ὅλοι παρακαλούσαμε τὸν Χριστὸ νὰ μᾶς ἔστελνε τὴ σωτηρία μας. Πράγματι κατὰ τὰ μεσάνυχτα πρῶτος ἕνας ναύτης διέκρινε δεξιά μας τὰ φῶτα γραμμῆς ἑνὸς πλοίου. Ἀρχίσαμε τότε νὰ κάνωμε σινιάλα μὲ τὰ φανάρια. Ἀνάψαμε φωτιὲς μὲ ὅ,τι βρήκαμε. Τὸ πλοῖο ζύγωνε, μᾶς εἶδε, καὶ μὲ σήματα τοῦ ὀπτικοῦ μᾶς εἰδοποίησε ὅτι ἔρχεται σὲ βοήθειά μας. Ἡ χαρά μας εἶχε πλημμυρίσει, φιλούσαμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Σὲ λίγη ὥρα βρισκόμαστε στὸ καρρὲ ἑνὸς μεγάλου ἀμερικανικοῦ φορτηγοῦ, μᾶς περιποιήθηκαν πάρα πολὺ καὶ μᾶς ἔδωσαν ροῦχα, φαγητά, πιοτά. Γιορτάσαμε τὰ Χριστούγεννα σὰν ἀδέλφια. Οἱ ναυτικοὶ ὅλου τοῦ κόσμου εἶναι ἀδέλφια. Ὁ λοστρόμος μας, ἕνας ἀγαθὸς γεροντάκος νησιώτης, ἄρχισε νὰ ψέλνη:

«Χριστὸς γεννᾶται. Δοξάσατε...».

Κι' ὅλοι κατόπιν κάναμε τὸ σταυρό μας κι' εὐχαριστήσαμε τὴ Θεία Πρόνοια...

Μάνος Καραγιαννίδης

ΕΜΠΡΟΣ ΣΤΟ ΑΝΕΣΠΕΡΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΒΗΘΛΕΕΜ

Οἱ καμπάνες τῶν ἐκκλησιῶν χτυποῦν χαρμόσυνα καὶ καλοῦν τὴν ἀνθρωπότητα νὰ ἰδῇ καὶ πάλι ποῦ ἐγεννήθη ὁ Χριστός.

Σὰν σήμερα, δυὸ χιλιάδες σχεδὸν χρόνια πρίν, γύρω στὴν ἱερὴ ἐρημιὰ τῆς πεδιάδος τῆς Βηθλεέμ, κάτω ἀπὸ τὸ ἀντιφέγγισμα τῶν ἄστρων ποὺ ἔρριχναν τὴ μαρμαρυγή τους καὶ ἔκαναν νὰ ἀστράφτουν οἱ χιονισμένες βουνοκορφὲς τοῦ Λιβάνου, ἐκεῖ, μέσα στὴ φάτνη τοῦ Σπηλαίου οἱ σφυγμοὶ τῆς ζωῆς σταμάτησαν, ὁ παλμὸς τοῦ σύμπαντος διεκόπη, ἡ ἀνάσα τῆς γῆς ἔσβησε γιὰ μιὰ στιγμή, γιὰ νὰ ἀρχίσῃ μιὰ ἄλλη ζωὴ καινούργια, μὲ νέο ρυθμό.... Καινούργιοι δρόμοι ἀνοίγουν, νέοι αἰῶνες, γεμᾶτοι πραότητα καὶ ἀγάπη, ἀναφαίνονται ἀπὸ τὴν πελώρια λάμψι τῆς ἀνατολῆς, ποὺ βγῆκε ἀπὸ τὸν φτωχικὸ σταῦλο, τὸ σύμβολο αὐτὸ τῆς ταπεινότητος. Ἡ παγωμένη γῆ, ἀνανεωμένη, ἀνασαίνει τὴν καινούργια ζωή, καὶ τὸ χάος καὶ τὸ ἔρεβος ποὺ ἐκάλυπταν πρὶν τὴν ἀνθρωπότητα γίνονται πάλι κόσμος φωτεινός.

Οἱ καμπάνες τῶν ἐκκλησιῶν χτυποῦν!... ὁ Μέγας διδάσκαλος ὁ «καθεζόμενος ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς ἵνα κρίνῃ ζῶντας καὶ νεκροὺς» ἐνεσαρκώθη «ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου» στὴ φάτνη τοῦ ταπεινοῦ σπηλαίου... Κι' ἔτσι οἱ καλύβες τῶν ταπεινῶν πλημμύρισαν ἀπὸ ἄπλετο φῶς, καὶ ἡ γέννησί του αὐτὴ στάθηκε τὸ πρῶτο βῆμα στὴν ἀληθινὴ ζωὴ καὶ ἀπετέλεσε τὴν ἀρχὴ τῆς πιὸ μεγάλης, τῆς πιὸ ἀνθρώπινης θεωρίας «...Μακάριοι οἱ ταπεινοὶ ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται»....

Ἐπάνω ἀπὸ τὸ ἱερὸ λίκνο ποὺ φτερούγιζαν ἄγγελοι, ὅπως θὰ φτερουγίζουν ἐπὶ αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἡ ἀπαράμιλλη εἰκόνα τῆς γοητείας τῆς Βηθλεέμ, μᾶς δείχνει τὸν κόσμο τὸν ὑπερκόσμιο, ποὺ ἀποπνέει τὸ φῶς τὸ ὑπερούσιο, τὴ χαρὰ τὴν αἰώνια, τὴν εἰρήνη τὴν ἀληθινή...

Τὸ φῶς τὸ ὑπερκόσμιο, τὸ οὐράνιο!... ποὺ ἔκαμε νὰ λάμψουν τὰ προαιώνια σκοτάδια... Τὸ φῶς ποὺ ἀκτινοβολήθηκε τὴ θεία νύχτα ἀπὸ τὴν χαρούμενη μορφὴ τῶν ἀγγέλων, ἀπὸ τὸ φωτοστέφανο τοῦ Βρέφους, ἀπὸ τὸ ἀστέρι τῶν Μάγων.

Κάθε πρόβλημα σκοτεινὸ καὶ ἀνεξιχνίαστο ποὺ πιέζει καὶ βασανίζει τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου μπρὸς στὸ ἀνέσπερο φῶς τῆς Βηθλεέμ, παίρνει τὴν ἄϋλη μορφὴ τοῦ ἀληθινοῦ καὶ γνώριμου. Τὰ πηχτὰ σκοτάδια τῆς σκέψεως ἀραιώνονται καὶ ροδίζει ἡ αὐγὴ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς χαρᾶς, τῆς χαρᾶς ἐκείνης ποὺ δὲν βρίσκεται πουθενὰ ἀλλοῦ, οὔτε στὰ πλούτη καὶ τοὺς θησαυρούς, οὔτε στὰ ἀριστουργήματα τῆς τέχνης καὶ τῆς διανοήσεως, τῆς χαρᾶς ἐκείνης ποὺ ἀνθίζει καὶ μισανοίγει τὰ χείλη μας τὸ χαμόγελο, ἀλλὰ καὶ ποὺ ἀναβλύζει στὰ μάτια τὸ δάκρυ τοῦ πόνου...

«Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη»... ὄχι ὅμως τὴν εἰρήνη τὴ ψεύτικη ποὺ ἐπιβάλλουν οἱ νικηταὶ στοὺς ἀδύναμους, μὲ ὅρους συντριπτικοὺς καὶ συνθῆκες ἐγκληματικές.

Ἡ εἰρήνη τῆς Βηθλεὲμ εἶναι ἡ πραγματικὴ εἰρήνη, ποὺ ἐξαγνίζει, δυναμώνει καὶ ὁπλίζει τὴν ψυχὴ κάθε ἀνθρώπου μὲ δύναμι ἀκατάβλητη γιὰ νὰ ἀντικρούσῃ καὶ νὰ ἀντιδράσῃ ἀποτελεσματικὰ κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ ὑπονομευτῶν τῆς ψυχικῆς γαλήνης...

Σὰν σήμερα οἱ μάγοι, ἀκοίμητοι νοσταλγοὶ τῶν καινούργιων ἰδανικῶν, φθάνουν στὸ θεῖο σπήλαιο ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὸ φωτεινὸ ἀστέρι, γιὰ νὰ προσφέρουν τὰ δῶρα τῆς ψυχῆς των σ' Ἐκεῖνον, ποὺ ὅταν θὰ ἀνδρωθῇ θὰ ἁπλώσῃ τὸ χέρι του σ' ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα γιὰ νὰ τὴν σώσῃ, ποὺ θὰ ρίξῃ τὸ σπόρο κάθε προόδου καὶ θὰ θέσῃ τὰ θεμέλια τοῦ ἀληθινοῦ, τοῦ πανανθρώπινου πολιτισμοῦ. Σ' Ἐκεῖνον ποὺ θὰ κηρύξῃ τὸν Θεὸν καὶ πατέρα καὶ θὰ ἐξισώσῃ ἐνώπιόν του πλούσιους καὶ πτωχούς, αὐτοκράτορες καὶ δούλους, ποὺ θὰ συγχωρήσῃ τὴν ἁμαρτωλὴ γυναῖκα καὶ θὰ τὴν καταστήσῃ ἰσότιμη πρὸς τὸν ἄνδρα, ποὺ θὰ κηρύξῃ τὸν Θεὸν ὡς πνεῦμα καὶ θὰ καταλύσῃ τὴν ἀνθρωποθυσίαν διὰ τῆς λατρείας «ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ».

Τὸ χριστουγεννιάτικο κήρυγμα στάθηκε ὁ κύριος παράγων ὁ ἀναμορφώσας τὴν ἀνθρωπότητα, ἡ λύτρωσις καὶ ὁ ἐξαγνισμὸς τῆς Ρωμαϊκῆς καὶ Ἑλληνικῆς εἰδωλολατρικῆς κοινωνίας.

Οἱ Μίθραι καὶ οἱ Ἀπολλώνιοι Τυανεῖς μὲ τὰ θαυματά τους καὶ τὶς σοφίες τους χάθηκαν γιὰ πάντα καὶ ἔσβησαν μπρὸς στὴν ἁπλότητα καὶ τὴν ταπεινοσύνη, στὸ ὑπέρκαλο φῶς καὶ τὴ θεϊκὴ ἀρετὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Τὴν ὥρα ποὺ ὁ κόσμος ὁλόκληρος ἀγωνιᾷ καὶ παραδέρνει στὸ κρεββάτι τοῦ πόνου, οἱ καμπάνες τῶν ἐκκλησιῶν χτυποῦν!... Ἐκεῖ, κάπου σὲ μιὰ μακρινὴ γωνιὰ τῆς γῆς, ἕνα βρέφος ἑτοιμάζει πάλι τὴ σωτηρία τῆς ἀνθρωπότητος. Οἱ εἰδυλλιακοὶ ποιμένες, ποὺ ἔγιναν ἀνέλπιστοι μάρτυρες καὶ θεαταὶ τῆς ἐνανθρωπίσεως τοῦ Θεοῦ, ξαναστέλνουν στὰ πέρατα τῆς γῆς μὲ τοὺς γλυκόηχους αὐλούς των τὴν οὐράνια ὑμνωδία.

... Τώρα, ποὺ μαίνεται ἡ θύελλα καὶ οἱ φοβεροὶ δαίμονες ὁδηγοῦν τὴν ἀνθρωπότητα στὸ χαλασμὸ καὶ τὴν καταστροφὴ καὶ ὁρμοῦν ἀκάθεκτοι γιὰ νὰ ἐνσπείρουν τὴν ἐρήμωσι παντοῦ, τώρα ποὺ ὁ πόλεμος ἔχει ἁπλώσει τὰ μαῦρα του φτερά, καὶ μιὰ μανιασμένη θύελλα, ποὺ φυγαδεύει ἀπὸ τὴν καρδιὰ τὸ χαμόγελο καὶ τὴ γαλήνη, ὁδηγεῖ τοὺς λαοὺς στὴ σφαγὴ καὶ τὸν ὄλεθρο, τώρα ποὺ οἱ στρατιὲς — μαινόμενα στίφη — περνοῦν σὰν τυφῶνες καὶ σὰν φωτιά, ποὺ πόλεις καὶ χωριὰ γίνονται στάχτη καὶ ἄμορφοι σωροὶ ἐρειπίων, ποὺ γέροι καὶ γυναικόπαιδα μεταβάλλονται σὲ πολτοὺς ἀπὸ σάρκες, τώρα ποὺ τὰ μίση καὶ οἱ ἐγωϊσμοὶ καὶ τὰ πάθη ἔχουν μπήξει βαθειὰ τὰ νύχια τους στὴν ἀνθρώπινη σάρκα, ἂς σηκώσουμε τὸ βλέμμα μας πρὸς τὰ οὐράνια καὶ ἂς ἀτενίσουμε εὐλαβικὰ τὸ μαγικὸ ἀστέρι τῆς Βηθλεέμ, τὸ ὡραῖο σύμβολο τόσων λικνιστικῶν ἐλπίδων.

Τὴν ἔναστρη τούτη νύχτα τῆς γεννήσεως τοῦ Θεανθρώπου, τοῦ γλυκυτάτου Ναζωραίου, ποὺ ἀπὸ τὰ ἀγγελικὰ χείλη εὐαγγελίζονται οἱ ποιμένες τῆς Βηθλεὲμ «χαρὰν μεγάλην», ἂς ἀγκαλιάσουμε τὸ ἀνέσπερο, τὸ ὑπερκόσμιο φῶς Ἐκείνου, τὸ φῶς τοῦ λυτρωμοῦ μας, τὴ χαρά, τὴ γαλήνη τῆς ζωῆς, τὴν ἀληθινὴ καὶ πραγματικὴ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ποὺ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸ ἀνέσπερο φῶς τῆς Βηθλεέμ!...

Κ. Βέρρ.

ΤΟ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ ΤΟΥ HECTOR MALOT

Χωρίς οικογένεια

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἀλλὰ ὅταν ὁ ἄνθρωπος βρίσκεται σὲ θέσι σὰν τὴ δική μας, δὲν ἐπικρατοῦν μέσα του ἡ συμπάθεια καὶ ὁ οἶκτος γιὰ τοὺς ἄλλους.

— Καλά, εἶπε σὲ λίγο ὁ Μπεργκουνούς, κι' ἐμεῖς ἐδῶ τί θὰ κάνουμε;

— Τί θέλετε νὰ κάνουμε;

— Θὰ περιμένουμε, δὲν γίνεται ἄλλο, εἶπε ὁ Δάσκαλος.

— Θὰ περιμένουμε; Τί;...

— Θὰ περιμένουμε, σοῦ λέω! Μπορεῖς ἐσὺ νὰ τρυπήσης τὰ σαράντα μέτρα ποὺ μᾶς χωρίζουν ἀπὸ τὸ φῶς μὲ τὸ ἀγκίστρι τῆς λυχνίας σου;

— Μὰ θὰ πεθάνουμε τῆς πείνας ἐδῶ μέσα!

— Δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ μεγαλείτερος κίνδυνος.

— Μίλα καλὰ Δάσκαλε, μᾶς τρομάζεις. Ποιὸς ἄλλος κίνδυνος ὑπάρχει;

— Στὴν πεῖνα μπορεῖ κανεὶς νὰ βαστάξη. Διάβασα μιὰ φορὰ πὼς ἐργάτες ἀποκλεισμένοι σὲ μεταλλεῖο ποὺ πλημμύρισε, ἔζησαν εἰκοσιτέσσερες ἡμέρες χωρὶς νὰ φᾶνε τίποτα. Ὄχι, δὲν μὲ τρομάζει ἡ πεῖνα.

— Μὰ τί σὲ τρομάζει, ἀφοῦ λὲς πὼς τὰ νερὰ δὲν μποροῦν ν' ἀνεβοῦν;

— Νὰ σᾶς πῶ' αἰσθάνεσθε κανένα βάρος στὸ κεφάλι; Σᾶς σφυρίζουν τ' αὐτιά; Ἀκούετε εὔκολα;... Ἐγώ, ὄχι.

— Ἐγὼ ἔχω πονοκέφαλο.

— Ἐγὼ ἀνακατώνουμαι.

— Ἐμένα κτυποῦν τὰ μηνίγγια μου.

— Ἐγὼ νυστάζω.

— Νά το! Αὐτὸς λοιπὸν εἶναι ὁ πιὸ μεγάλος κίνδυνος Πόσον καιρὸ θὰ μπορέσουμε νὰ ζήσουμε μέσα σ' αὐτὸν τὸν ἀέρα; Πάλι δὲν τὸ ξέρω! Εἴμαστε σαράντα μέτρα μέσα στὴ γῆ κι' ἴσως ἔχουμε ἀπὸ πάνω μας τριανταπέντε ἢ καὶ σαράντα μέτρα νερό. Αὐτὸ θὰ πῆ πὼς ὁ ἀέρας ἔχει πίεσι τριῶν ἢ τεσσάρων ἀτμοσφαιρῶν. Πῶς ζῆ κανεὶς σὲ τόσο πεπιεσμένο ἀέρα; Αὐτὸ ἔπρεπε νὰ ξέρουμε. Ἔ, θὰ τὸ μάθωμε τώρα. Μόνο ποὺ τὸ μάθημα μπορεῖ νὰ μᾶς στοιχίση ἀκριβά...

Δὲν εἶχα ἰδέα τί πρᾶγμα ἦταν ὁ πεπιεσμένος ἀέρας, καὶ γι' αὐτὸ ἴσως μ' ἐτρόμαξαν περισσότερο τὰ λόγια τοῦ Δασκάλου. Ἀλλὰ καὶ οἱ σύντροφοί μου φάνηκαν τὸ ἴδιο τρομαγμένοι, γιατὶ τὸ ἴδιο, δὲν ἤξεραν κι' αὐτοί. Τόσο σὲ μένα, ὅσο καὶ σὲ κείνους τὸ ἄγνωστο προξενοῦσε τὸν περισσότερο φόβο.

Ὅσο γιὰ τὸ Δάσκαλο, αὐτὸς ἤξερε καλὰ τὴν ἀπελπιστική μας θέσι' κι' ἂν καὶ τὴν ἔβλεπε καθαρὰ σ' ὅλη της τὴ φρίκη, δὲν συλλογίζονταν ἄλλο παρὰ τί μέτρα ἔπρεπε νὰ πάρουμε, γιὰ νὰ διοργανώσουμε μιὰ ἄμυνα.

— Τώρα, εἶπε, πρέπει νὰ βολευτοῦμε γιὰ νὰ μείνουμε ἐδῶ, χωρὶς φόβο νὰ κατρακυλίσουμε στὸ νερό.

— Ἔχουμε τὶς τρῦπες.

— Μὰ δὲν θὰ κουρασθῆτε νὰ στέκεσθε πάντα στὴν ἴδια θέσι;

— Καὶ νομίζεις πὼς θὰ μείνουμε δῶ χάμω πολὺν καιρό;

— Ξέρω κι' ἐγώ;

— Θάρθουν νὰ μᾶς σώσουν.

— Ναί, βέβαια' μὰ γιὰ νάρθουν πρέπει νὰ μπορέσουν. Πόσος καιρὸς θὰ περάση ὥς που νὰ μπορέσουν; Μόνο ὅσοι βρίσκονται ἀπ' ἔξω θἆταν σὲ θέσι νὰ τὸ ποῦν. Μὰ ἐμεῖς ποὺ βρισκόμαστε ἐδῶ μέσα, πρέπει νὰ πάρουμε τὰ μέτρα μας, γιατὶ ὅποιος γλιστρήση, ἐχάθηκε.

— Πρέπει νὰ δεθοῦμε ὅλοι μαζί.

— Μὲ τί σχοινιά;

— Πρέπει νὰ κρατιώμαστε ἀπὸ τὰ χέρια.

— Ἐγὼ λέω πὼς τὸ καλύτερο εἶναι νὰ σκάψουμε καὶ νὰ φτιάσουμε σκαλιά. Εἴμαστε ἑπτά. Σὲ δυὸ σκαλιὰ θὰ μπορούσαμε νὰ καθήσουμε ὅλοι, τέσσερες στὸ πρῶτο καὶ τρεῖς στὸ δεύτερο.

— Καὶ μὲ τί νὰ σκάψουμε; Δὲν ἔχουμε ἐργαλεῖα...

— Μὲ τ' ἀγκίστρια τῶν λυχνιῶν μας στὰ μαλακά, μὲ τὰ μαχαίρια μας στὰ σκληρὰ μέρη.

— Δὲν θὰ κάμουμε τίποτα.

— Μὴν τὸ λὲς αὐτό, Παγή. Στὴ θέσι μας τὰ πάντα κάνει κανεὶς γιὰ νὰ σώση τὴ ζωή του. Ὅπως εἴμαστε τώρα, ἂν τὸν πάρη ἕναν ὁ ὕπνος, εἶναι χαμένος.

Μὲ τὴν ψυχραιμία του, μὲ τὴν ἀποφασιστικότητά του ὁ Δάσκαλος ἀπόκτησε μιὰ ἐξουσία ἀπάνω μας, μιὰ ἐπιβολή, ποὺ μεγάλωνε ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμή. Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγαλεῖο καὶ ἡ ὠμορφιὰ τοῦ θάρρους: ἐπιβάλλεται. Ἀπὸ ἔνστικτο, αἰσθανόμαστε πὼς ἡ ἠθική του δύναμις ἀγωνίζονταν ἐναντίον τῆς καταστροφῆς ποὺ εἶχε ἐκμηδενίσει τὴ δική μας. Κι' ἀπ' αὐτὴ τὴ δύναμι περιμέναμε τὴ σωτηρία μας.

Καὶ θἄρχιζε ἡ ἐργασία, γιατὶ βλέπαμε ὅλοι πὼς τὰ δυὸ ἐκεῖνα σκαλιὰ ἦταν τὸ πρῶτο ποὺ εἴχαμε νὰ κάνουμε. Ἔπρεπε νὰ ἐγκατασταθοῦμε στὸ καταφύγιό μας, ἂν ὄχι ἄνετα, τοὐλάχιστον σὲ τρόπο ποὺ νὰ μὴ φοβώμαστε κανένα κατρακύλισμα στὸ νερό.

Τέσσερες λυχνίες ἀναμμένες ἔδιναν ἀρκετὸ φῶς γιὰ νὰ ὁδηγούμαστε.

— Νὰ διαλέξουμε μέρη ποὺ τὸ σκάψιμο νὰ μὴν εἶναι πολὺ δύσκολο, εἶπε ὁ Δάσκαλος.

— Ἀκοῦστε, εἶπε ὁ θεῖος Γάσπαρος' ἔχω νὰ σᾶς κάνω μιὰ πρότασι. Ὁ μόνος ἀπ' ὅλους μας ποὺ ἔχει ἀκόμα κεφάλι εἶναι ὁ Δάσκαλος. Εἶναι γενναῖος ἄνθρωπος, τὸ λέει ἡ καρδιά του καὶ ξέρει περισσότερα ἀπὸ μᾶς. Προτείνω λοιπὸν νὰ τὸν κάνουμε ἀρχηγό, γιὰ νὰ διευθύνη αὐτὸς τὴν ἐργασία.

— Ὁ Δάσκαλος; ἐφώναξε ὁ Καρρορῆς (ἕνα κτῆνος, ἕνα ζῶο, ποὺ δὲν εἶχε νοημοσύνη παρὰ ὅση χρειάζονταν γιὰ νὰ σπρώχνη τὸ βαγονάκι του), γιατί ὁ Δάσκαλος καὶ ὄχι ἐγώ; Κι' ἐγὼ κυλιστὴς εἶμαι σὰν κι' αὐτόν.

— Ζῶο, δὲν κάνουμε ἀρχηγὸ ἕναν κυλιστή, ἀλλὰ ἕναν ἄνθρωπο' κι' ὁ πιὸ ἄνθρωπος ἀπ' ὅλους μας εἶναι αὐτός.

— Αὐτὸ δὲν τὄλεγες χθές.

— Δὲν τὄλεγα χθὲς γιατὶ ἤμουν ζῶο σὰν καὶ σένα καὶ κορόϊδευα τὸ Δάσκαλο μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους καὶ γιατὶ δὲν ἤθελα νὰ παραδεχθῶ πὼς ξέρει περισσότερα ἀπὸ μᾶς. Σήμερα ὅμως τοῦ γυρεύω νὰ μᾶς διευθύνη. Ἔλα, Δάσκαλε, τί θέλεις νὰ κάμω; Ἔχω γερὰ μπράτσα, τὸ ξέρεις καλά.

— Καὶ σεῖς οἱ ἄλλοι;

— Ἔλα, Δάσκαλε, θὰ κάνουμε ὅ,τι μᾶς λές.

— Καλά, εἶπε ὁ Δάσκαλος, ἀφοῦ μὲ θέλετε γι' ἀρχηγό, δέχομαι, μὲ τὴ συμφωνία ὅμως νὰ μ' ἀκοῦτε σ' ὅλα. Ἐδῶ μέσα μπορεῖ νὰ μείνουμε πολλὲς μέρες. Δὲν ξέρω τί θὰ γίνη, μὰ ὅ,τι κι' ἂν γίνη πρέπει νὰ μ' ἀκοῦτε.

— Θὰ σ' ἀκοῦμε, Δάσκαλε, εἶπαν ὅλοι.

(Ἀκολουθεῖ)

Ζῶο! Θὰ κάνουμε ἀρχηγὸ ἕνα ἄνθρωπο!

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΑ ΧΙΟΝΙΑ

Απεφασίσθη καὶ ἅμ' ἔπος ἅμ' ἔργον. Ἐξεκινήσαμε τρεῖς, φορτωμένοι τοὺς γυλιούς, ἀπὸ τὰ Γιάννενα γιὰ τὸ Ζαγόρι. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι εὔκολο. Ὁ χειμῶνας τῆς Ἠπείρου εἶναι βαρύς, τὸ χιόνι φθάνει μέτρο πολλὲς φορές, ἡ λίμνη παγώνει κι' αὐτὴ κάπου-κάπου καὶ τὸ κρύο παραλύει χέρια καὶ πόδια. Τὸ ἀποφασίσαμε ὅμως καὶ ξεκινήσαμε μὲ τὸν βαρὺ καιρὸ καὶ τὴ μουντὴ ἐκείνη καὶ κάποτε σὰν χάλκινη ἀτμόσφαιρα ποὺ προμηνύει τὸ καινούργιο χιόνι. Εἴχαμε τρεῖς μέρες ἐμπρός μας καὶ λογαριάζαμε νὰ κάνωμε Χριστούγεννα στὸ μοναστῆρι τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, ποὺ θαρρεῖς πὼς εἶναι ἕτοιμο ἀπὸ τὰ χείλη τῆς ἐφιαλτικῆς χαράδρας τοῦ Βήκου νὰ κυλίση κάτω στὰ νερὰ τοῦ Ἀώου, ποὺ μόλις διακρίνονται σὰν φίδι νὰ ξετυλίγωνται ἀνάμεσα στοὺς βράχους. Ἀφήσαμε πίσω τὸ Μπιζάνι ποὺ μοιάζει μὲ ἀνεστραμμένο χωριάτικο σκοῦφο καὶ μόλις διακρίναμε δεξιά μας τὸ Μιτσικέλι, τυλιγμένο στὴ θολούρα τοῦ χιονιοῦ.

Ἐδῶ ποὺ τὰ λέμε, ἦταν λιγάκι τρέλλα, εἴχαμε ὅμως ἐμπιστοσύνη στὰ πόδια μας καὶ τὴν καλή μας τύχη. Ἂν δὲν ἦταν κάποιο ξωκκλῆσι, θἄταν κανένα ἐγκαταλελειμμένο φυλάκιο, θἄταν κάποια στάνη, ἕνα χειμαδιό, μιὰ σπηλιά, νὰ μᾶς δώση ἄσυλο γιὰ τὴν νύχτα. Ὅσο κι' ἂν τὰ σκέπαζε τὸ χιόνι, θὰ βρίσκαμε σὲ κάποιο ἀπάγγειο μερικὰ ξερόκλαδα γιὰ μιὰ καλὴ φωτιὰ — κι' ὅσο ἀπὸ ἱστορίες γιὰ νὰ περάσουν οἱ ὧρες, ἤξερε πολλὲς ὁ Γιάννης ὁ Μετσοβίτης, ποὺ ἦταν στὴ συντροφιά μας.

Ὕστερα ἀπὸ πορεία τεσσάρων ὡρῶν, ψυχὴ ἄλλη δὲν βλέπαμε στὸ δρόμο μας, τὸ χιόνι τριζοβολοῦσε κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μας καὶ τὰ ἕλη ποὺ ἁπλώνονται σὰν κατάρα στὸν κάμπο τῶν Ἰωαννίνων ἦσαν μιὰ κατάλευκη ἐπιφάνεια, πάνω ἀπὸ τὴν ὁποία ἀνάδευαν τὰ κεφάλια τους τὰ βοῦρλα κι' ἄλλα ὑδροχαρῆ, αἰχμαλωτισμένα στὰ κρυσταλλιασμένα νερά. Σὲ λίγο ἀκόμη καὶ μιὰ-δυὸ ὧρες μετὰ τὸ απομεσήμερο ἀρχίσαμε νὰ σκαρφαλώνωμε στὴν πλαγιὰ τοῦ Βήκου. Δὲν ἦταν καλοκαῖρι νὰ μυροβολοῦν οἱ ἀγράμπελες, νὰ θροοῦν γλυκὰ τὰ σφενδάμινα, νὰ μοιάζουν οἱ ἀγροκερασιὲς μὲ τοὺς μικροὺς ἅλικους καρπούς των σὰν νἆσαν φορτωμένες ἰσάριθμα ρουμπίνια. Ἕνας ὅμως ἀνάλαφρος ἀέρας κατέβαινε ἀπὸ τὸ βουνό, ἀρωματισμένος ἀπὸ τὴν ἀσύλληπτη ἀνάσα τῆς θρούμπης καὶ τῆς ἀλιφασκιᾶς.

Κάποιος ἀπὸ τὴν συντροφιὰ ἄρχισε νὰ τραγουδᾷ. Τὸ χιόνι εἶναι χαρὰ τοῦ πεζοπόρου, τὸ βουνὸ ἡ γοητεία τῆς ψυχῆς. Μόνον ποὺ ὅσο περνοῦσε ἡ ὥρα ἡ ἀτμόσφαιρα ἔπεφτε καὶ θἄπρεπε ν' ἀναζητήσωμε κανένα καταφύγιο. Ἡ Βίτσα, τὸ κοντινώτερο χωριό, ἦταν πολὺ μακριὰ καί, ὅπως τὸ πόδι ὡς τὸν ἀστράγαλο χωνόταν στὸ χιόνι, ζήτημα ἂν θὰ ἐφθάναμε ἐγκαίρως γιὰ νὰ κάνουμε Χριστούγεννα. Τὸ καταλαβαίναμε καὶ οἱ τρεῖς, κανεὶς ὅμως δὲν ἤθελε νὰ τὸ ὁμολογήση. Ὁ οὐρανὸς τώρα εἶχε τὸ ἀκαθόριστο ἐκεῖνο χρῶμα ποὺ οὔτε κόκκινο, οὔτε μαῦρο, οὔτε γκρίζο εἶναι. Σὰν νἆταν μιὰ ἀπέ-

ραντη πλάκα ποὺ ὁλοένα καὶ κατέβαινε χαμηλότερα νὰ μᾶς σκεπάση. Στὸ χιόνι ἔτρεχαν περίεργες σκιές, τὰ λιγοστὰ δένδρα ἔπαιρναν φανταστικὰ σχήματα καὶ τὰ ἐλάχιστα πουλιὰ ἔσχιζαν ἀργὰ στὸ διάστημα, ξύνοντας τὴ γῆ. Λίγο ἀκόμη καὶ μὲ παραλυμένα τὰ φτερὰ ἀπὸ τὴν παγωνιὰ θἄπεφταν.

— Καὶ ποῦ θὰ λημεριάσουμε; ρώτησε ὁ Μετσοβίτης, κυττάζοντας ἀνήσυχα τὸν οὐρανὸ καὶ τὰ γύρω.

Ἡ ἀπάντησις ἐδόθη βουβὴ ἀπὸ κάποια κουφάλα στὴν πλαγιὰ τοῦ βουνοῦ καὶ σὲ λίγο, ἐνῷ οἱ δυὸ ἀπὸ τοὺς τρεῖς μας ἑτοίμαζαν τὸν νυκτερινὸ καταυλισμό, ὁ τρίτος ξεκινοῦσε γιὰ ξύλα μὲ τὸν Μετσοβίτη. Τὸ κρύο δυνάμωνε, τὰ ἄκρα ἄρχιζαν νὰ παγώνουν καὶ ἡ νύχτα θἄταν πολὺ βαρειὰ χωρὶς φωτιά.

Βάλαμε νούμερα γιὰ βάρδια μήπως σβήση ἡ φωτιὰ καί, κατὰ τὰ μεσάνυχτα, τὸ μόνο ποὺ ἄκουε ἐκεῖνος ποὺ ἀγρυπνοῦσε ἦταν ἕνας ἀνεπαίσθητος «ψόφος». Τὸ χιόνι ἐσωριαζόταν μέσα στὴν ἥσυχη νύχτα.

Τὸ πρωῒ ξεκινήσαμε πολὺ νωρίς, εἴχαμε ἀκόμη πολὺ δρόμο. Ἔπρεπε νὰ σκαρφαλώσουμε στὸ βουνό, ποὺ ἀστραποβόλησε σὰν παραμυθένιο κάποια στιγμὴ ποὺ ἕνας ἀνήμπορος ἥλιος ἔσχισε τὰ σύννεφα. Μὰ πάλι ἔκλεισαν τὰ οὐράνια παραπετάσματα, ἡ ἴδια μᾶς ἐκάλυψε βαρειὰ πλάκα καὶ μέσα στὸ πρωϊνὸ τίποτε ἄλλο δὲν ἀκούόταν παρὰ τὸ τρίξιμο τοῦ χιονιοῦ κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μας.

— Θἄχουμε καινούργιο χιόνι, ψιθύρισεν ἕνας ἀπὸ τὴν συντροφιά.

— Γιατί;

— Βλέπω τὰ γεράκια ποὺ πετοῦν πολὺ χαμηλά. Θὰ τὰ ἰδῆτε, κατὰ τὸ μεσημέρι, ν' ἀνεβαίνουν καὶ σὲ λίγο θὰ τὰ χάσετε. Θ' ἀπαγγιάσουν στὶς φωλιές τους.

Αὐτὸ κι' ἔγινε. Ἐμεῖς μόνον δὲν μπορέσαμε νὰ φθάσουμε ὄχι στὴν Ἁγια Παρασκευή, ἀλλ' οὔτε στὴ Βίτσα· καὶ κατὰ τὸ βράδυ ἐχαιρετίσαμε μὲ ἀνακούφισι ἕνα ξωκκλῆσι ποὺ τὸ εἴδαμε σ' ἕνα ψήλωμα. Ἦταν ἕνα τόσο δὰ ταπεινὸ κτίριο. Κάτι τέτοιο ἔπρεπε νἆναι ὁ σταῦλος ποὺ γεννήθηκε ὁ Κύριος. Καὶ μᾶς φαινόταν πὼς μᾶς καλοσώριζε μὲ μιὰ δική του γλῶσσα, μ' ἕνα τραγοῦδι ποὺ ὕμνουσε τὴν ἐκκλησία, στὸ σπίτι, τὴν νύκτα τῆς Βηθλεέμ.

Κάποιος θἄχε περάσει πρωτήτερα, γιατὶ βρήκαμε τὸ καντῆλι ἀναμμένο. Στὴ νύχτα ποὺ ἀκολούθησε παιγνίδιζε ἡ φλόγα καὶ οἱ Ἅγιοι τοῦ ταπεινοῦ εἰκονοστασίου ἔπαιρναν φανταστικὲς μορφὲς σὰν νὰ ἐφλέγοντο ἀπὸ ἕνα ἀνέσπερο φέγγος.

Ἔξω γίνονταν χαλασμὸς κόσμου. Δὲν ἦταν πιὰ τὸ χιόνι ποὺ ἐσωριαζόταν, ἀλλὰ χιονοστρόβιλος. Τὸ βουνὸ εἶχε γεμίσει ἀπὸ μυστηριώδη βοή, ποὺ ἔφθανε μέσα στὸ ξωκκλῆσι μὲ αἰφνίδιες ριπὲς ἀνέμου καὶ ἄφθονο χιόνι ποὺ ἐστοιβαζόταν μπρὸς στὸ εἰκονοστάσιο. Κατὰ τὸ πρωῒ μόνο ἔπεσε ὁ βορηᾶς καὶ γαλήνη ἐκυριάρχησε.

Μέσα στοὺς μανδύες μας ἐξακολουθούσαμε νὰ κρατᾶμε τὶς γωνιές. Τὴν ὥρα ἐκείνη κάποιος ἔσπρωξε τὴν σαραβαλιασμένη πόρτα τῆς ἐκκλησίας. Ἐφοροῦσε μιὰ βαρειὰ κάπα καὶ ἀπὸ τὴν κουκούλα τοῦ κεφαλιοῦ ἐπρόβαλλαν μόνον δυὸ μάτια ζωηρὰ καὶ μιὰ γενειάδα πασπαλισμένη μὲ χιόνι.

Ἐπροχώρησε κατὰ τὸ εἰκονοστάσιο. Κατέβασε τὸ καντῆλι ποὺ εἶχε σβήσει, ἔρριξε λίγο λάδι ἀπὸ ἕνα μπουκάλι ποὺ ἐκρατοῦσε στὸ χέρι, τ' ἄναψε καὶ ἀφοῦ ἐπροσκύνησε, γύρισε καὶ μᾶς εἶπε:

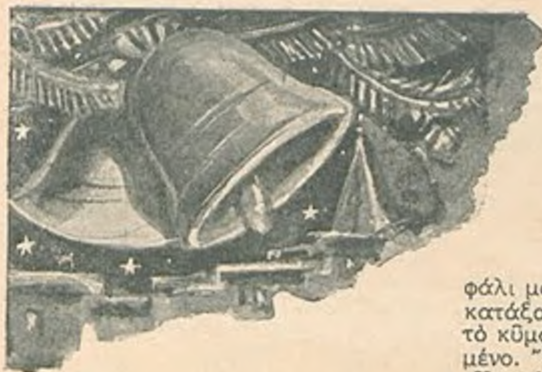
— Χρόνια πολλὰ ἀδέλφια!

— Χρόνια πολλά.

Ἕνας τσομπᾶνος — ὅπως μιὰ φορά, πρὶν δυὸ χιλιάδες χρόνια, ἄλλοι τσομπᾶνοι — ἐδοξολογοῦσε τὸν Κύριο.

Χρ. Ἐμμ. Ἀγγελομάτης

ΤΟ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΑΝΟΙΓΜΑ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΣΤΗ ΘΡΑΚΗ

Είναι πολλά χρόνια ἀπὸ τότε ποὺ οἱ ἐκκλησίες μας στὴ Θράκη καὶ παντοῦ τῆς δούλης Ἑλλάδας ἔκλεισαν. Πολὺν καιρὸ δὲ λειτουργοῦσαν κι' οἱ Χριστιανοὶ οὔτε βαφτίζονταν, οὔτε κηδεύονταν μὲ παπᾶ καὶ ψάλτη. Κρυφὰ μονάχα οἱ παπάδες, πηγαίνοντας ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι, ἔκαναν ἀπὸ καμμιὰ ἱεροπραξία γιὰ νὰ ἱκανοποιήσουν τὸν πόθο τῶν Χριστιανῶν καὶ νὰ βγάλουν οἱ φτωχοὶ κανένα γρόσι γιὰ νὰ θρέψουν τὰ παιδιά τους. Ὅμως ἐπίσημα τίποτα δὲ γίνονταν μέσα σ' ἐκκλησιά, οὔτε ἄνοιξαν σ' ὅλο τὸ διάστημα οἱ πόρτες τους νὰ μποῦν Χριστιανοί. Ἔτσι ἔφτασαν καὶ τὰ Χριστούγεννα τὴ χρονιὰ κείνη δίχως λειτουργία, δίχως ψαλσίματα, δίχως τὴ χαρὰ τῆς γιορτῆς. Ὅλα βουβά, ποὺ τὰ βούβαινε πλιότερο τὸ βαρὺ χιόνι, ποὺ εἶχε πέσει ἀπανωτὸ τὶς μέρες κεῖνες.

Δὲ θὰ ξεχάσω ποτὲ ὥς που νὰ μπῶ στὸν τάφο αὐτὸ τὸ ἄνοιγμα τῆς ἐκκλησιᾶς τῶν Ἁγιοσαράντα Μάρτυρων, ὕστερ' ἀπὸ τὸ κλείσιμό της, ποὺ βάσταξε τόσον καιρό, ἀνήμερα τῶν Χριστουγέννων. Δὲ θὰ μοῦ φύγη ἀπὸ τὸ θύμημα τὸ χτύπημα τὸ πανηγυρικὸ τῆς καμπάνας, ποὺ ἀπὸ τὸ ψηλὸ καμπαναριὸ διαλάλησε πολλὴν ὥρα τὸ χαρμόσυνο ἄγγελμα τῆς νίκης τῆς Χριστιανωσύνης. Ἤμουνα μικρός, πολὺ μικρός. Φοροῦσα ἀκόμα μπροστέλλες καὶ τὰ κατσαρὰ μαλλιὰ στὸ κεφάλι μου ἦταν μπερδεμένα σὰ στάχυα κατάξανθα κι' ἄφριζαν ὅπως ἀφρίζει τὸ κῦμα στὸ βράχο ἢ τὸ στάχυ μεστωμένο. Ἤμουν παιδὶ ὀχτὼ χρονῶν, ποὺ εἶδα νὰ φτάνη στὸν αὐλόγυρό μας τὸν καντηλανάφτη τῆς ἐκκλησιᾶς, μεσημέρι Χριστούγεννα κι' ἀνοίγοντας τὴν ἐξώπορτά μας νὰ χουγιάζη χαρούμενος, ἔξαλλος: «Παπᾶ, εἰδέασαν νὰ χτυπήσουμε τὴν καμπάνα, ἄνοιξαν οἱ ἐκκλησίες!!».

Ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας μου, ποὺ διάβασε ξυπνῶντας πολὺ πρωΐ στὸ σπίτι τὸν ὄρθρο τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων, φωνάζοντας καὶ μερικὲς γειτόνισσές μας, ξαπλωμένος τώρα μὲ τὰ γυαλιὰ στὰ μάτια διάβαζε τὰ ἱερά του βιβλία μεσημέρι, ἔχοντας στὸ τζάκι' ἀναμμένη φωτιὰ καὶ φλόγα μεγάλη. Ἀναταράχτηκε στὸ κράξιμο τοῦ καντηλανάφτη. Μάζεψε τὰ γυαλιά του ἀπὸ τὰ μάτια, ἔκλεισε τὸ μεγάλο βιβλίο του βάζοντας φύλακα ἕνα κομμάτι χαρτί, πετάχτηκε ἀπὸ τὴ ζεστασιά του, ἔβαλε τὶς κουντοῦρες του στὰ πόδια του, συμμάζεψε τὰ χυτὰ σγουρὰ μαλλιά του, φόρεσε τὸ καλυμαῦκι του καὶ φορῶντας τὸν παπαδικὸ τζουμπέ του βρέθηκε στὴν αὐλή.

— Τὲν μπρὲ τέν; ρώτησε.

Ἡ αὐλὴ γεμάτη χιόνια. Τὰ δέντρα τῆς αὐλῆς μας σκυμμένα ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ χιονιοῦ καὶ τὰ ξύλα τῆς σόμπας στοιβαγμένα καὶ κουκουλωμένα ἀπὸ τὸ πυκνὸ χιόνι, ποὺ ἔπεσε ὅλη νύχτα.

— Ἄνοιξαν οἱ ἐκκλησιές! εἶπε ἡ μητέρα μου προφταίνοντάς.

Τὴν ὥρα κείνη κουβέντιαζε μὲ τὴ δούλα μας τὴ Μαρίκου, ποὺ καλοστολισμένη χαιρότανε τὰ ρουχικά της ποὺ πρωτοφόρεσε χρονιάρα μέρα.

— Ἄνοιξαν οἱ ἐκκλησιές; ξαναρώτησε κι' ἄρχισε νὰ δρασκελίζη τὴ μακριὰ αὐλή μας τὴ χιονισμένη. Γρούπ-γρούπ ἀκούονταν τὸ βάδισμά του πάνω στὸ χιόνι, ποὺ παρθενικὸ σκέπαζε τὰ πάντα.

Σὰν εἶδα καὶ γὼ τὸν πατέρα μου νὰ βγαίνη στὴν ἐξώπορτα, ξεκίνησα πίσω του, μαθημένος πάντα νὰ μὴν τὸν ἀποχωρίζωμαι καὶ νὰ τὸν βαστῶ ἀπὸ τὸ ράσο του.

Σὲ λίγο γυρίζοντας τὸ πηγάδι μας ἄχνιζε ζεστοὺς ἀτμοὺς ὄξω ἀπὸ τὸ σπίτι μας καὶ προσέχοντας μὴ γλιστρήσωμε στοὺς πάγους ποὺ ἀπὸ μέρες εἶχαν στρωθῆ μὲ τὰ νερὰ τοῦ πηγαδιοῦ, σύραμε βιαστικοὶ πρὸς τὴν ἐκκλησιὰ μὲ τὶς πόρτες τώρα ἀνοιχτὲς καὶ διάπλατες καὶ τὸν κόσμο νὰ μαζεύεται ἀπὸ τὴ γειτονιά. Τὴν ὥρα κείνη ποὺ μπαίναμε στὸν αὐλόγυρο ἀκούσαμε καὶ τὴν καμπάνα τῆς μητρόπολης ἀπὸ τὸν ἀντικρινὸ μαχαλᾶ νὰ μᾶς στέλνη τοὺς ἤχους της τοὺς χαρμόσυνους. Στὸ λεφτὸ ἄρχισε κι' ἡ καμπανούλα τῶν Ἁγιοσαράντα Μάρτυρων νὰ χτυπᾶ χαρμόσυνα καὶ γιορτερά. Τόσον καιρὸ εἴχαμε ν' ἀκούσουμε ἦχο καμπάνας!... Τί εὐτυχία! Τί χαρά! Ἀπ' ὅλα τὰ σπίτια ἄρχισαν νὰ τρέχουν ἄνθρωποι καλοντυμένοι, ἀφίνοντας τὴ θερμάστρα καὶ τὸ τζάκι νὰ καίη. Ἔτρεχαν μὲ τὴν καρδιὰ χαρούμενη κι' εὐτυχισμένη γιατὶ τὸ Γένος νικοῦσε τὴ βία καὶ τὸ δίκαιο νικοῦσε τὴν ἀνομία. Εἶχαν ἀπὸ καιρὸ κλείσει οἱ ἐκκλησιὲς μὲ τὴν προσταγὴ τῆς Με-

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Στοῦ παπποῦ τὸ γόνα πάνω
τὸ παιδάκι ἀποκοιμήθη,
τώρα πιὰ τὸ παραμῦθι
στ' ὄνειρό του τὸ θωρεῖ.

Ἔξω ὁ ἄνεμος ἀλλάζει
μὲ τὴ νύχτα κρύφια λόγια
καὶ σκορπίζει μοιρολόγια
γιὰ τὴν πλάσι τὴ νεκρή.

Καὶ βουβὸ τὸ χιόνι πέφτει
καὶ σκεπάζει χῶρες, δάση
καὶ σκεπάζει ὅλη τὴν πλάσι
κι' εἶν' ὁλόλευκος καϋμός.

Μ' ἂν τὸ κάθε στὴν ἀγκάλη
τοῦ θανάτου τώρα γέρνει
ζωὴ κάπου ἓν ἄστρο παίρνει
καὶ γεννιέτ' ἕνας Θεός.

Λέανδρ. Κ. Παλαμᾶς

Εἶναι μέρα χαρμόσυνη τούτη
ποὺ ἐγεννήθη τοῦ κόσμου τὸ φῶς.
Χαίρετ' ὅποιος μεγάλα ἔχει πλούτη
τραγουδάει καὶ χορεύει ὁ φτωχός.

Τὰ παιδιὰ μ' ἀνυπόμονους κρότους
τὴν καινούργια ζητοῦν φορεσιά,
ποὔχαν φτάσει νὰ δοῦν στ' ὄνειρό τους
ποὔχ' ἡ μάνα ἑτοιμάσει γι' αὐτά.

Χαίροντ' ὅλοι—τὸ βλέπω—ἀλλ' ἐσβέστη
ἀπὸ κρύα παγωμένη πνοὴ
στὶς ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων ἡ πίστι
κι' εἶναι τώρα ἡ χαρά τους τυφλή.

Ἄχ, ἡ θεία νὰ γυρνοῦσε μιὰ μέρα
σὰν ἐκεῖνο τ' ἀστέρι λαμπρή.
ποὺ τοὺς μάγους ὡδήγησε πέρα
νὰ λατρέψουν τὸ οὐράνιο παιδί.

Γεράσ. Μαρκορᾶς

Μεσ' στὴν ἀχνόφεγγη βραδιὰ
πέφτει ψιλὸ-ψιλὸ τὸ χιόνι,
γύρω στὴν ἔρμη λαγγαδιὰ
στρώνοντας κάτασπρο σεντόνι.

Οὔτε πουλιοῦ γροικᾶς λαλιὰ
οὔτ' ἕνα βέλασμα προβάτου,
λὲς κι' ἁπλωμένη σιγαλιὰ
εἶν' ἐκεῖ ὁλόγυρα θανάτου.

Μὰ ξάφνου πέρα ἀπ' τὸ βουνὸ
γλυκὴ σημάντρου ἀχὴ γροικιέται,
ὡσὰν βαθιὰ ἀπ' τὸν οὐρανὸ
μέσα στὴ νύχτα νὰ σκορπιέται.

Κι' ἀντιλαλεῖ τερπνὰ τερπνὰ
γύρω στὴν ἄφωνη τὴν πλάσι
καὶ τὸ χωριὸ γλυκοξυπνᾶ
τὴν ἅγια μέρα νὰ γιορτάσῃ.

Πέτρος Βασιλικὸς

γάλης Ἐκκλησίας, ποὺ πάλευε νὰ σώση τὰ προνόμιά μας μὲ τὸν Πατριάρχη Διονύσιο. Καὶ δὲν ἄνοιγαν ὡς ὅτου ὁ Πατισὰχ πάψη νὰ βιάζη τὰ προνόμια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους.

Λαχταρισμένος ὁ λαὸς εἶχε πλημμυρίσει τὸν μακρὺ πλακοστρωμένο αὐλόγυρο τῆς ἐκκλησιᾶς γυρεύοντας νὰ μάθη τὴ νίκη καὶ ν' ἀκούση τὴν ἀκολουθία τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ πατέρας μου, τυλιγμένος τὸ σάλι του καὶ φορῶντας τὴ σαμουρόγουνά του, ἄκουε ρωτήματα καὶ στὰ ρωτήματα ἔδινε ἀπαντήσεις. Ἐγὼ πάντα τὸν βαστοῦσα ἀπὸ τὸ ράσο του μὲ τὴ μύτη κόκκινη ἀπὸ τὸ κρύο καὶ μὲ τὰ πόδια μου μέσα στὰ χιόνια μὲ τὰ κατίρια τὰ χριστουγεννιάτικα καινουργιοφορεμένα.

— Παπᾶ, νὰ διαβάσης τὸν ἑσπερινό, εἶπε ὁ κεραμιδάρης ὁ Γιαννάκος, σεβάσμιος γέροντας μὲ τὰ μακριὰ μαλλιὰ καὶ τάσπρα γένεια κι' ἀρχοντικός.

Ἡ καμπάνα χτυποῦσε ἀδιάκοπα γιορτερὰ καὶ χορταστικὰ σὲ πεῖσμα τῆς ἐξουσίας. Ὁ κόσμος πλήθαινε λίγο σὲ λίγο κι' ὁ γυναικόκοσμος ἄρχισε νὰ ἔρχεται πατῶντας χιόνια καὶ νὰ πλημμυρίζη τὸν αὐλόγυρο τῆς ἐκκλησιᾶς, χιονοστοιβαγμένο, μὲ τῆς κληματαριᾶς τἄκοπα κλαδιὰ χιονισμένα σὰν ξωτικὰ χέρια κάποιου θεριοῦ, ἁπλωμένα, χέρια ἁρπαχτικά.

Καὶ ὁ πατέρας μου παίρνοντας τὸ μεγάλο — σὰν κάστρου — κλειδὶ τῆς ἐκκλησιᾶς, γύρισε δυὸ φορὲς βαριὰ καὶ ἄνοιξε τὴ βαρειὰ θύρα. «Καὶ εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ μου» εἶπε κάνοντας τὸ σταυρό του καὶ μπῆκε πρῶτος μέσα. Τὴν ἴδια στιγμὴ ὁ καντηλανάφτης ἄνοιξε τὶς μεγαλόπορτες τοῦ νάρθηκα κι' ὁ κόσμος πλημμύρισε τὴν ἐκκλησιὰ ἀνάβοντας κεριὰ στὸ προσκυνητάρι, στὶς εἰκόνες, στὰ στασίδια. Ὁ Χριστὸς χαμογέλασε ἀπὸ τὴ θέσι του ἱλαρός, ἡ Παναγία μειδίασε, οἱ ἁγιοσαράντα-μάρτυρες παγωμένοι μέσ' ἀπὸ τὴ λίμνη τους, ὅπου τοὺς ἔρριξε ἡ μοῖρά τους, θαρρεῖς καὶ θερμάνθηκαν κι' ἄρχισαν νὰ ψάλλουν: «ἀλγεινὴ ἡ πῆξις ἀλλὰ γλυκὺς ὁ παράδεισος». Ὅλοι χαμογέλασαν μέσα στὴν ἐκκλησιὰ μὲ τάναμμα τοῦ πολυέλαιου. Καὶ πρὶν ἀκόμα ὁ παπᾶς πατέρας μου μπῆ στὸ ἱερὸ καὶ ἀνοίξη τὰ βημόθυρα καὶ φορῶντας τὸ πετραχεῖλι του βάλη «εὐλογητό», ὁ λαὸς μονάχος ἄρχισε νὰ ψάλλη: «Ἡ Γέννησίς σου Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν».

Ἦταν μιὰ ἔξαψι θαρρεῖς πυρετοῦ ποὺ ἔπιανε τὸν κόσμο.

Δὲ θὰ μοῦ φύγη ἀπὸ τὴ θύμησι ποτὲ πού, μπαίνοντας πίσω ἀπὸ τὸν πατέρα μου στοῦ ἱεροῦ τὴν πόρτα, ὅπου ζωγραφισμένος ὁ ἀρχάγγελος μὲ τὸ σπαθὶ — τὴ ρομφαία του — στὸ δεξὶ χέρι καὶ στ' ἀριστερὸ τὴ ζυγαριὰ ποὺ ζύγιζε τ' ἁμαρτήματα τῶν πεθαμένων, εἶδα τὸν πατέρα μου δακρυσμένο ἀπὸ συγκίνησι νὰ φοράη τὸ πετραχεῖλι του, ν' ἀνοίγη τὴν Ὡραία Πύλη καὶ νὰ κάνη τὸ σταυρό του. Τὰ δάκρυά του στάλαξαν σὰν δάκρυα μαστίχας στὰ μάγουλά του καὶ χάθηκαν μέσα στὰ ξανθά του γένεια. Τότε λύθηκα κι' ἐγὼ σ' ἕνα κλάμα χαρούμενο καὶ θλιβερὸ ποὺ δὲ ξέρω τί ἤτανε.

Σὲ λίγο γέμισε θυμίαμα ἡ ἐκκλησία. Ὁ πατέρας μου βάζοντας εὐλογητὸ βγῆκε ἀπὸ τὴν Ὡραία Πύλη καὶ κουνῶντας τὸ ἀσημένιο θυμιατό του θύμιαζε ἀδιάκοπα τὸ λαό, ποὺ κι' αὐτὸς μὲ δάκρυα στὰ μάτια γιόρταζε τὴν ὥρα τῆς χαρᾶς καὶ τῆς εὐτυχίας μὲ τ' ἄνοιγμα τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τὴ νίκη τοῦ Γένους, ποὺ ὁ Πατριάρχης νικητὴς σκόρπισε μὲ τηλεγραφήματα σ' ὅλα τὰ σημεῖα τῆς γῆς, ὅπου ἡ Χριστιανωσύνη ἦταν ἁπλωμένη κι' ὁ Ἑλληνισμὸς κρατοῦσε.

Ἔτσι ψάλθηκε ὁ Ἑσπερινὸς μὲ τὰ χριστουγεννιάτικα τροπάρια, μὲ τὴ χαρὰ τοῦ λαοῦ καὶ τὴν εὐτυχία. Οἱ καμπάνες δὲν ἔπαψαν ὡς τὸ πέσιμο τοῦ ἥλιου νὰ χτυποῦν, τοῦ ἥλιου ποὺ δὲν ἔλαμψε τὴ μέρα κείνη, μόνο πίσω ἀπὸ τὸν σκοτεινὸν οὐρανό, ἕτοιμον νὰ ξαναχιονίση, ἔδινε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

Τὸ σπίτι μας τὸ βράδυ κεῖνο ἦταν φωταγωγημένο μὲ τὴ μεγάλη μας λάμπα στὸ καλὸ δωμάτιο τῶν μουσαφίρηδων. Ἐκεῖ οἱ ἐπίτροποι τῆς ἐκκλησιᾶς ἤπιαν τὸ μαῦρο κρασὶ καὶ ψήνοντας μπριζόλες χοιρινὲς καὶ λουκάνικα θαυμαστὰ ἔφαγαν κι' εὐλόγησαν τὸν Παντοδύναμο.

Μὲ τὸ πέσιμο τοῦ ἥλιου τότε τὰ παιδιά, παίρνοντας τὴν ταλμπούκα τους καὶ τὸ τριάγκλι, σκορπίστηκαν σ' ὅλο τὸ μαχαλᾶ νὰ ψάλλουν τὰ κάλαντα ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ σπίτι μας.

Χριστούγεννα, Χριστούγεννα, πρώτη χαρὰ στὸν κόσμο,
καὶ ψὲς Χριστὸς γεννήθηκε κι' ὁ κόσμος δὲν τὸ νοιῶσε
κι' ὁ κόσμος εἶταν κόμπιλα καὶ βασιλὲς ἀτόσα.
Καὶ ψὲς ποὺ γύριζε ὁ Χριστὸς μὲ δώδεκα κλωνάρια
καὶ κεῖ ποὺ πάει κι' ἀκούμπησε χρυσὸ δέντρο τ' ἀξιώθη.
Καὶ τὸ δεντρὶ ἦταν ὁ Χριστὸς καὶ τὰ κλωνάρια ἄγγελοι
κι' αὐτὰ τὰ πυκνοκλώναρα οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι.
Κι' ἀπάνω στὴ φωλίτσα του περδίκια φωλιασμένα
καὶ κάτω στὴ ριζίτσα του πηγάδια καὶ λειβάδια,
καὶ κατεβαίνει ἡ πέρδικα παίρνει καὶ ἀνεβάζει
παίρνει νερὸ στὰ νύχια της καὶ δρόσο στὰ φτερά της,
δροσίζει τὸ Χριστὸ γεννᾶ, παχνίζει τὸν ἀφέντη
καὶ μεῖς τὸν αὐγενίζουμε, πολλὴ χαρὰ στὸν κόσμο.

* * *

Τάλλο πρωὶ διαβάστηκε ἡ ἀκολουθία τῶν Χριστουγέννων. Ἡ λειτουργία βάσταξε πολύ, γιατὶ ὅλα τὰ τροπάρια τάψαλαν ἡγεμονικὰ κι' ἀρχοντικά. Εἶπαν ὅλα τὰ τροπάρια τῆς ἀκολουθίας ὡραῖα καὶ ἔψαλε ὅλος ὁ λαὸς μαζὶ μὲ τοὺς ψαλτάδες τὸ «Μυστήριον ξένον ὁρῶ καὶ παράδοξον, οὐρανὸν τὸ σπήλαιον, θρόνον χερουβικὸν τὴν Παρθένον, τὴν φάτνην χωρίον κτλ.».

Καὶ σὰν τελείωσε ἡ λειτουργία καὶ ὁ πατέρας μου ξεφόρεσε τὰ ἱερά του ἄμφια καὶ μοίρασε ἀντίδωρο, μέτρησε καὶ τὰ τυχερά του στὸ δίσκο μέσα καὶ γέμισε τὴν τσέπη του, παίρνοντας τὸ ἱερό του ἐγκόλπιο στὸ χέρι ἄνοιξε τὴν ὑστερνὴ ἄσπρη σελίδα κι' ἔγραψε μὲ τὸ μελάνι καὶ τὴν πέννα ποὺ πῆρε ἀπὸ τὸ μεγάλο μπρούντζινο καλαμάρι του, ποὺ κρατοῦσε στὸ πεζοῦλι τοῦ ἱεροῦ πλάγι στὴν προσκομιδή, μὲ τὰ γράμματά του κεῖνα ποὺ ἔμοιαζαν σὰν ἱερογλυφικὰ τυλιγμένα καὶ μπερδεμένα: «Ἐν ἔτει σωτηρίῳ.... ἡμέρα 25 Δεκεμβρίου, ἄνοιξαν οἱ ἐκκλησίες. Διάβασαμ' τὸν ἑσπερινὸ καὶ σήμερα 26 τοῦ ἰδίου λειτούργησαμ' ὕστερα ἀπὸ τὸ κλείσιμο τῶν ἐκκλησιῶν τὴ λειτουργία τῆς Χριστοῦ γεννήσεως. Γράφω διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ Παπαβριστόλδου ἱερέως τῶν Ἁγιασαράντα Μάρτυρων».

Ἔτσι σώζεται ἀκόμα τὸ βιβλίο τοῦτο στὰ χέρια μου, μνημεῖο ἀγαπητὸ καὶ νοσταλγικὸ τῶν περασμένων μὲ κεριὰ κατασtάλαχτο, μὲ τῆς πολυκαιρίας τὰ χαλάσματα καὶ μὲ τὰ σημάδια τῆς πολυχρησίας καὶ τὸ ἱστορικὸ σημείωμα τοῦ πατέρα μου, ποὺ ἀγαποῦσε πάντα νὰ σημειώνη ὅλα τὰ σπουδαῖα συμβάντα τῆς ἐποχῆς του. καὶ τὴ γέννησι τῶν παιδιῶν του ἀκόμα, τῶν ἑφτὰ ἀγοριῶν του, ποὺ τοὺς σημείωνε τὴν ὥρα καὶ τὴν ἡμέρα καὶ τὴ χρονιὰ τοῦ ἐρχομοῦ τους στὸν πρόσκαιρο τοῦτο κόσμο.

Ποτὲ δὲ θὰ ξεχάσω τὰ δάκρυα τῆς χαρᾶς του, τὸν ἀλαλαγμὸ τοῦ λαοῦ καὶ τὸ διάβασμα τοῦ διθυραμβικοῦ κείνου Χριστουγεννιάτικου Ἑσπερινοῦ μὲ τὸ χιόνι ὡς μισὸν πῆχυ στοὺς δρόμους καὶ τὸν κόσμο νὰ τρέχη νὰ προλάβη τὴ χαρὰ τῆς ὥρας μέσα στὸν αὐλόγυρο τῆς ἐκκλησιᾶς καὶ μέσα στὴν ἐκκλησιὰ μὲ τοὺς πολυέλαιους ἀναμμένους καὶ τοὺς ἁγίους ἱλαροὺς καὶ τὴν Παναγία μὲ τὸ Χριστὸ ἀγκαλιὰ νὰ βλογᾶ τοὺς πιστοὺς Χριστιανοὺς κηρύχνοντας τὴν ἀγάπη καὶ τὴ νίκη τῆς Ἐκκλησίας.

Πολύδ. Παπαχριστοδούλου

Η ΕΤΑΙΡΙΑ

Εἴχαμε κάμει ἑταιρία τρία παιδιὰ γιὰ νὰ ποῦμε τὰ κάλαντα στὰ σπίτια τῆς συνοικίας. Ὁ Νάσος τοῦ Μιχαηλίδη τοῦ γιατροῦ, ἐγὼ καὶ ὁ Πᾶνος τοῦ κὺρ-Βασίλη τοῦ καρβουνιάρη, ποὺ εἶχε στὴ γωνιὰ τῆς ὁδοῦ Κυδαθηναίων «ἀποθήκη καυσοξύλων καὶ ξυλανθράκων» μαζὶ μὲ μερικὲς βαρέλλες κρασί, μιὰ φουφοῦ μὲ τηγάνι γιὰ μεζεδάκια καὶ λίγα τραπεζάκια γιὰ παρέες. Στὸ δικό μου σπίτι καὶ στοῦ Νάσου δὲν εἴχαμε πῆ τίποτα, γιατὶ φοβούμαστε πὼς δὲ θὰ μᾶς ἄφηναν.

Αὐτὸ τὸ εἶχε ὀργανώσει ὁ Πᾶνος ἀπὸ ἡμέρες. Μᾶς εἶχε τρελλάνει τ' αὐτιὰ γιὰ τὰ χρήματα ποὺ θὰ κερδίζαμε. Ἀλλὰ ὁ πειρασμὸς — τὸ βλέπω τώρα ποὺ θυμοῦμαι αὐτὴ τὴν πρώτη συνεταιρικὴ ἐπιχείρησι τῆς ζωῆς μου καὶ ἀναλύω τὰ ἐλατήρια καὶ τὶς λεπτομέρειές της — ἦτανε κυρίως τὸ ὅτι αὐτὸ τὸ μικρὸ κίνημά μας, χωρὶς νὰ τὸ ξέρουν στὰ σπίτιά μας, ἦταν ἕνα εἶδος χειραφεσίας, μιὰ προσπάθεια νὰ κερδίσουμε κάτι μονάχοι μας.

Τί μᾶς ἤθελε ἐμᾶς ὁ Πᾶνος, ποὺ εἶχε συνηθίσει νὰ τὰ λέῃ κάθε Χριστούγεννα, ποὺ εἶχε ὡραία καὶ γυμνασμένη φωνὴ καὶ ἤξερε τὰ κάλαντα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὥς τὸ τέλος; Μᾶς τὸ ἐξήγησε:

— Ἅμα σᾶς βλέπουν ἐσᾶς ἀπὸ τὰ παράθυρα θ' ἀνοίγουν τὴν πόρτα καὶ δὲ θὰ μᾶς λένε: «Τὰ εἶπαν ἄλλοι». Εἶσαστε καλοντυμένοι.

Ὁ Πᾶνος, παιδὶ ποὺ εἶχε μεγαλώσει στὸ πεζοδρόμιο, εἶχε τὴ μικρή του πεῖρα. Ὑπῆρχε ὅμως κι' ἄλλος λόγος. Δὲν εἶχε τὸ ἀπαραίτητο γιὰ τὰ κάλαντα τρίγωνο, οὔτε εἶχε χρήματα γιὰ νὰ δώσῃ τὸ μερίδιό του σὲ ἑταιρία μὲ ἄλλα παιδιὰ γιὰ ν' ἀγοράσουν. Αὐτὰ θὰ τὰ δίναμε ὁ Νάσος κι' ἐγώ. Ἀλλὰ δὲν εἴχαμε στὸ χέρι ὅσα χρειαζόντουσαν, οὔτε τολμούσαμε νὰ ζητήσουμε ἀπὸ τὰ σπίτια μας ἀπὸ φόβο μὴν ἀνακαλύψουν τί τὰ θέλαμε καὶ ματαιωθῆ ἡ δουλειά. Τότε σκέφθηκα νὰ βγάλω κρυφὰ ἀπὸ τὸν πήλινο κουμπαρᾶ μου ὅ,τι μποροῦσα καὶ εἶπα καὶ τοῦ Νάσου νὰ κάμῃ τὸ ἴδιο. Τοῦ ἔδειξα μάλιστα καὶ τὸν τρόπο.

— Κρατᾶς ἀνάποδα τὸν κουμπαρᾶ στὸ χέρι καὶ μὲ ἕνα μαχαῖρι στὴν τρύπα, νά, ἔτσι... τραβᾶς σιγὰ σιγὰ ἔξω τὶς δεκάρες.

Ἔτσι ἀπὸ τοὺς δυὸ κουμπαρᾶδες σχηματίσθηκε τὸ μικρὸ ποσὸν ποὺ εἶχε ὁρίσει ὁ Πᾶνος. Τοῦ τὸ παραδώσαμε καὶ σὲ λίγο γύρισε μ' ἕνα τρίγωνο.

Πρωΐ πρωΐ, τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, εἶπα στὴ μητέρα μου πὼς θὰ πάω στοῦ Νάσου, ἐκεῖ εἴπαμε πὼς θὰ γυρίσουμε στὸ δικό μας σπίτι νὰ παίξουμε μ' ἕνα παιχνίδι ποὺ μοῦ εἶχαν χαρίσει, καὶ ἀφοῦ κάμαμε μιὰ μικρὴ δοκιμὴ στὴν αὐλὴ τοῦ καρβουνιάρικου μὲ δάσκαλο τὸν Πᾶνο ἐπήραμε μπάλα τὶς πόρτες. Στὰ περισσότερα σπίτια μᾶς ἄνοιξαν. Τὰ κάλαντα τἄλεγε κυρίως ὁ Πᾶνος, ποὺ κρατοῦσε καὶ τὸ τρίγωνο, ἐγὼ προσπαθοῦσα νὰ τὸν συνοδεύω καὶ ὁ Νάσος, ὁ μικρότερός μας, μόλις ἄνοιγε τὸ στόμα του καὶ τὰ ψιθύριζε. Μόλις τὸν ἔβλεπαν γελοῦσαν, κι' ἔλεγαν:

— Τί ὡραῖο ἀγοράκι, σὰν ἀγγελοῦδι εἶναι τὸ καϋμένο.

Ἦταν πράγματι ὡραῖο παιδί. Ξανθός, μὲ γαλάζια μάτια, μὲ ρόδινα μαγουλάκια, μ' ἕνα στοματάκι σὰ φρέσκο κεράσι. Καὶ τὸν ἔκανε συμπαθητικώτερο ὁ τρόπος ποὺ ἔλεγε τὰ κάλαντα, ποὺ καθὼς ἐπρόδιδε πὼς δὲν τὰ ἤξερε καὶ ξανάλεγε τὰ ἴδια λόγια ἀπὸ τοὺς πρώτους στίχους χωρὶς νὰ μπορῆ νὰ μᾶς παρακολουθῆ ἐμᾶς τοὺς δύο, προκαλοῦσε τὴν εὐθυμία. Οἱ περισσότεροι στὰ σπίτια, μολονότι ὁ Πᾶνος ὡρμοῦσε πρῶτος στὶς σκάλες γιὰ νὰ πάρῃ τὰ χρήματα, ἐκαλοῦσαν τὸ Νάσο καὶ τοῦ τὰ ἔδιναν στὸ χέρι.

— Ὄχι ἐσύ. Νἄρθῃ ὁ μικρούλης, ὁ ξανθός.

Γυρίσαμε ὅλοι σχεδὸν τὴ συνοικία, ἀποφεύγοντας τοὺς δρόμους τοῦ δικοῦ μας σπιτιοῦ καὶ τοῦ Νάσου; κατεβήκαμε στὴν ὁδὸ Νίκης καὶ στὴν ὁδὸ Βουλῆς, φτάσαμε ἀκόμη καὶ στὸ Σύνταγμα καὶ κατὰ τὸ μεσημέρι βρεθήκαμε πίσω ἀπὸ τὸ ἱερὸ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης καὶ καθήσαμε στὸ πεζοῦλι γιὰ νὰ μοιράσουμε τὰ χρήματα.

— Βάλτε κάτω τὰ λεφτά, εἶπε ὁ Πᾶνος.

Καὶ ἄδειασε πρῶτος τὴν τσέπη του σ' ἕνα λερωμένο μαντῆλι. Τὸν ἐμιμηθήκαμε. Ἐκεῖνος ἐγονάτισε χάμω, ἔσκυψε ἀπάνω ἀπὸ τὰ χρήματα, ἐπῆρε δέκα δεκάρες καὶ τὶς ἔδωσε πρῶτα σὲ μένα καὶ ὕστερα ἄλλες δέκα τοῦ Νάσου.

— Αὐτὸ εἶναι τὸ μερίδιό σας, εἶπε.

Ἀλλὰ ἡ δεκάρες ἦσαν πολλές. Τὸν κύτταξα κατάπληκτος.

— Ἄφησε τὶς ζαβολιές, τοῦ εἶπα, θὰ τὰ μοιράσουμε ἀπὸ δεκάρα μὲ δεκάρα στὸν καθένα.

Ἀλλὰ ἐκεῖνος σηκώθηκε κρατῶντας

τὸ μαντῆλι μὲ τὰ πολλὰ χάλκινα κέρματα καὶ εἶπε.

— Ἐγὼ τἄλεγα ρὲ τὰ κάλαντα. Ἐσεῖς οὔτε ἀνοίγατε τὸ στόμα σας. Δικά μου εἶναι τὰ λεφτά.

Πέταξα τὶς λίγες δεκάρες ποὺ μοῦ εἶχε δώσει χάμω.

— Ἢ θὰ μᾶς δώσῃς τὸ μερίδιο μας, φώναξα, ἢ δὲν τὶς θέλω τὶς δέκα δεκάρες. Ἄστες καὶ σὺ Νάσο.

Ὁ μικρὸς ἔκαμε αὐτὸ ποὺ τοῦ εἶπα.

Νόμιζα πὼς ἔτσι θὰ συγκινοῦσα τὸν Πᾶνο. Ἀλλὰ ἐκεῖνος ἔσκυψε, μάζεψε καὶ κεῖνα ποὺ ἀφήσαμε, κι' ἔκαμε νὰ φύγῃ. Τὸν ἅρπαξα τότε ἀπὸ τὸ μανίκι, ἀλλὰ ὁ γυιὸς τοῦ καρβουνιάρη μὲ χτύπησε μὲ μιὰ κλωτσιὰ στὸ πόδι, ποὺ μ' ἔκαμε νὰ γονατίσω ἀπὸ τὸν πόνο. Ἅπλωσε καὶ ὁ Νάσος τὸ χέρι γιὰ νὰ τὸν κρατήσῃ κι' ἔτρεξε πίσω του φωνάζοντας, ἀλλὰ αὐτὸς γιὰ νὰ μὴ μᾶς ἰδῆ ὁ κόσμος νὰ τὸν κυνηγοῦμε καὶ τὸν πιάσῃ κανένας μεγάλος, στάθηκε, ἔσπρωξε δυνατὰ τὸ Νάσο καὶ τὸν ἔκαμε νὰ κυλισθῆ χάμω καὶ ἐξαφανίσθηκε στὴν πρώτη γωνιὰ τοῦ δρόμου. Δὲ μᾶς εἶχε ἀφήσει οὔτε τὸ τρίγωνο ποὺ τὸ εἴχαμε πληρώσει ἀπὸ τοὺς κουμπαρᾶδες μας.

Εἶχα καθήσει πάλι στὸ πεζοῦλι γιὰ νὰ μοῦ περάσῃ ὁ πόνος ἀπὸ τὸ χτύπημα στὸ γόνατό μου ποὺ εἶχε μελανιάσει καὶ ὁ Νάσος μὲ χώματα στὰ ροῦχα του ἀπὸ τὸ πέσιμο στεκόταν μπροστά μου καὶ σκούπιζε τὰ δάκρυα ἀπὸ τὰ μάτια του. Εἶδα τότε κάποιον κύριο ποὺ ἐρχόταν σὲ μᾶς — θὰ εἶχε καταλάβει ἀπὸ τὸ θέαμα ποὺ παρουσιάζαμε ὅτι κάτι εἴχαμε πάθει — ἀλλ' ἀντὶ νὰ μείνω καὶ νὰ τοῦ ζητήσω τὴ βοήθειά του γιὰ τὸν κλέφτη, ἐπῆρα ἀπὸ τὸ χέρι τὸ Νάσο καὶ φύγαμε τρέχοντες. Περάσαμε ἔξω ἀπὸ τὸ καρβουνιάρικο, ἀλλὰ ὁ Πᾶνος δὲν ἦταν ἐκεῖ. Γυρίσαμε στὰ σπίτια μας χωρὶς νὰ τολμήσουμε νὰ ποῦμε τὸ παραμικρό, καὶ τὸ ἀπόγεμά μας ἦτανε μελαγχολικό.

Τὴν ἄλλη ἡμέρα πῆγα στὸ σπίτι τοῦ Νάσου. Κάτω ἀπὸ τὸ μπαλκόνι πολλὰ παιδιά, μεγαλύτερα ἀπὸ μᾶς, τὰ ἀλάνια τῆς συνοικίας, ἔπαιζαν στὸ δρόμο κορώνα ἢ γράμματα. Σὲ λίγο εἴδαμε καὶ τὸν Πᾶνο, ποὺ ἦρθε καὶ ἀνακατεύθηκε μὲ τ' ἄλλα παιδιά, ἔβγαλε μιὰ φοῦχτα δεκάρες καὶ τὶς ἔδειξε στὸ μεγάλο μὲ ὕφος εὐχαριστημένο.

— Νὰ πόσα κέρδισα ἀπὸ χτές, τοὺς εἶπε. Ἔχω κι' ἄλλα.

Καὶ χτύπησε τὸ χέρι στὴν τσέπη του. Ἄκουσα μεταλλικὸ ἦχο. Ἦσαν οἱ δεκάρες μας ποὺ μᾶς εἶχαν δώσει στὰ σπίτια ποὺ εἴχαμε πῆ τὰ κάλαντα. Ἕνας κόμπος μοῦ ἔδενε τὸ λαιμὸ ἀπὸ τὴν ὀργὴ γιὰ τὸ ἄδικο ποὺ μᾶς εἶχε κάμει. Γι' αὐτὸ κυρίως ἤθελε νὰ κάμῃ ἑταιρία χθὲς μὲ μᾶς τοὺς δυό. Γιατὶ εἴμαστε τοῦ χεριοῦ του καὶ εἶχε σκοπὸ νὰ μᾶς τὰ πάρῃ στὸ τέλος.

— Πᾶμε κάτω νὰ τοῦ ζητήσουμε τὶς δεκάρες μας, εἶπε ὁ Νάσος.

Τότε εἶδα στὸ δρόμο κάτι ποὺ δὲν τὸ περίμενα. Ὁ μεγαλύτερος ποὺ ἦταν μαζὶ μὲ τὸν Πᾶνο, σηκώθηκε καὶ ἀφοῦ κύτταξε γύρω του, ὥρμησε ἀπάνω του, τὸν ξάπλωσε στὸ πεζοῦλι, τοῦ ἐπῆρε τὰ χρήματα ποὺ εἶχε στὴν τσέπη φοῦχτες φοῦχτες καὶ ὕστερα ἔφυγε. Ὁ Πᾶνος φώναζε καὶ ἔκαμε νὰ τὸν κυνηγήσῃ, ἀλλὰ ὁ ἄλλος ἤξερε νὰ κλωτσάῃ κι' αὐτός, καὶ ὁ γυιὸς τοῦ καρβουνιάρη κυλίσθηκε χάμω οὐρλιάζοντας.

Καὶ μεῖς παρακολουθούσαμε τὴ σκηνή.

Κι' ἔκανα τὸ συλλογισμό.

— Πότε θὰ κάμω κι' ἐγὼ δυνατὰ χέρια καὶ πόδια. Ὄχι γιὰ ν' ἁρπάζω ἐκεῖνο ποὺ ἔχει ὁ ἄλλος, ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴ μοῦ τρώῃ κανεὶς τὸ δίκηο.

Διον. Α. Κόκκινος

ΤΟ ΑΣΤΕΡΙ ΤΗΣ ΒΗΘΛΕΕΜ

Τὸ καραβάνι κοιμᾶται βαθιά, νικημένο ἀπ' τὴν πολυήμερη κοπιαστικὴ πορεία. Ἔγειρε πάνω στὴν ἄμμο, στὴν καρδιὰ τῆς ἐρήμου, ἐκεῖ ποὺ σβήνοντας τὴ φλογερὴ μέρα, ἁπλώθηκε λίγο - λίγο, βελούδινη, ἁπαλή, χαδιάρα ἡ μαυροφτέρουγη νύχτα.

Ἀνάκατα, ζῶα κι' ἄνθρωποι, γέρνουν στὸν ὕπνο κι' ἀποξεχνιοῦνται.

Ὅλα σωπαίνουν... Οὔτε ἕνας βαρὺς ἀνασασμός, οὔτε ἕνα βραχνὸ ρουχαλητὸ δὲν διακόπτει τὴ νεκρικὴ γύρω γαλήνη. Ἕνα μυστήριο, λές, πλανιέται πάνω ἀπὸ τὴ γῆ, τὴν ἀλλόκοτη ἀνατολίτικη τούτη νύχτα.

Τ' ἀστέρια λάμπουν περίεργα ἀπόψε, σὰ νὰ χαμογελοῦν καὶ τρεμοσβήνουν μὲ τόση χάρι, σὰ νὰ χορεύουν στὸ γαλάζιο κρουστάλλινο δῶμα.

Ἡ πλάσις κοιμᾶται κάτω στὴ γῆ. Μὰ ἐπάνω ὁ οὐρανὸς ἀγρυπνᾶ κι' ἑτοιμάζει τὸ θαῦμα!

Ὅμως τρεῖς ψυχὲς ἀγρυπνοῦν... Δὲν κλείνουν τὰ ματια τους, γιατὶ εἶναι ἡ καρδιά τους γεμάτη ἀπ' τὸ μυστήριο τῆς νύχτας. Καθισμένοι ἔξω ἀπ' τὶς βαρύτιμες βασιλικὲς σκηνές τους, κοιτάζουν ἀχόρταγα τὸ μεγάλο ἀστέρι πού, ἀόρατο γιὰ τοὺς ἄλλους, τοὺς ὁδηγεῖ στὸ προσκύνημα τοῦ καινούργιου Θεοῦ. Εἶναι οἱ τρεῖς Μάγοι ποὺ κίνησαν ἀπὸ τῆς γῆς τὰ πέρατα, μὲ μεγάλη ἀκολουθία, γιὰ νὰ προσκυνήσουν τὸ νεογέννητο βρέφος...

— Αὔριο φτάνομε πιά, εἶπε πρῶτος ὁ Γάσπαρ. Ἔφερα τὰ καλλίτερα μύρα τῆς χώρας μου γιὰ ν' ἀλείψω τὰ πόδια του, πρὶν ἀκόμα πατήσουν στὴ γῆ...

— Ἐγὼ τοὔφερα τὸ πολύτιμο χρυσάφι ποὺ τὰ ποτάμια τοῦ τόπου μου κατασταλάζουν στὶς ὄχθες τους, εἶπε ὁ Μελχιώρ.

— Μόνο φτωχὸ λιβάνι τοῦ φέρνω ἐγὼ γιὰ δῶρο, εἶπε ὁ λιγομίλητος ὀνειροπόλος Βαλτάσαρ.

Πιὸ πέρα ἀπὸ τὸ κατασκήνωμα τῶν σοφῶν Μάγων, μέσα στὸ πλῆθος τῶν σκλάβων καὶ τῶν καμηλιέρηδων, προσπαθεῖ νὰ κρύψη τὴ φλόγα της ἡ Ἀγάπη... Μιὰ εὐγενικιὰ γυναῖκα ἔχει σκεπάσει τὴν ἀρχοντιά της μὲ τὰ ροῦχα τῆς σκλάβας... Εἶν' ἡ πεντάμορφη γυναῖκα τοῦ Μελχιώρ, ἡ Βελιτά... Κανεὶς δὲν τὸ ξέρει πὼς ἀκολούθησε τὸ καραβάνι, ντυμένη σκλάβα... Κι' οὔτε μπορεῖ νὰ συμμεριστῆ τὸν ὕπνο τῶν ἥσυχων συνταξιδιωτῶν της... Ἡ καρδιά της εἶναι γεμάτη ἀγωνία... Φοβᾶται, ὑποψιάζεται, τρέμει κι' ἐπαγρυπνεῖ.

Μέρες ἔβλεπε τὸ βασιληᾶ νὰ κλείνη, μέσα σὲ πολύτιμα σεντούκια, τοὺς καλλίτερους θησαυρούς του, δῶρο ποιὸς ξέρει σὲ ποιὸν ἄρχοντα, ποὺ ἴσως θὰ τοὔδινε γιὰ γυναῖκα τὴν κόρη του. Πῶς τὸ φοβῶταν ἡ Βελιτά! Ὁ Μελχιώρ, ποὺ τὴ λάτρευε, εἶχε κάθε δικαίωμα νὰ φέρη μιὰν ἄλλη στὴ θέσι της, ἀφοῦ δὲν τοῦ εἶχε χαρίσει τὸ γυιὸ ποὺ περίμενε γιὰ νὰ στερεώση τὴ βασιλεία του... Ὁ σοφὸς Μελχιώρ, ποὺ κατάλαβε τὶς ὑποψίες της, δὲν τῆς ἔκρυψε τὴν ἀλήθεια: Ἕνας Θεὸς καινούργιος γεννήθηκε καὶ τοῦ ἔστειλε μήνυμα μὲ τ' ἀστέρια... Μὰ ἡ Βελιτὰ δὲ μποροῦσε νὰ τὸ πιστέψη... Νύχτες ὁλόκληρες ἔμεινε ἄγρυπνη, προσπαθῶντας νὰ δῆ κι' ἐκείνη τ' ἀχτινοβόλο ἀστέρι ποὺ ξεχώριζε μέσα στ' ἄλλα καὶ μιλοῦσε μὲ τοὺς σοφοὺς καὶ τοὺς προσκαλοῦσε στὸ παράξενο ἐκεῖνο προσκύνημα... Ὄχι! Ὄχι. Ὅλα τ' ἀστέρια ἔμοιαζαν μεταξύ τους... Ὁ Μελχιὼρ ζητοῦσε νὰ ξεγελάση τὸν πόνο της.

Γι' αὐτὸ ντύθηκε σκλάβα κι' ἀκολούθησε μυστικὰ τὸ καραβάνι, ὑπηρετῶντας ἀκούραστα τὴν ἀκολουθία. Ἤθελε νὰ πειστῆ μὲ τὰ ἴδια της τὰ μάτια.

Καὶ νά πάλι ἀπόψε πῶς τὰ καρφώνει γεμᾶτα ἀγωνία στὸν οὐρανό.

— Δὲν εἶναι ἄξια κάθε καρδιὰ νὰ ξεχωρίση τὸ θεῖο ἀστέρι, τῆς εἶχε πῆ ὁ Μελχιώρ... Μόνο στοὺς σοφοὺς ποὺ νίκησαν τὴ ζωὴ μὲ τὴ σκέψι δόθηκε τούτη ἡ δύναμι...

Μὰ ἡ Βελιτὰ δὲν ἤθελε νὰ πιστέψη.

— Μανούλα, διψῶ! Λίγο νεράκι μανούλα, ἄκουσε ἄξαφνα μιὰ ραγισμένη φωνὴ δίπλα της.

Ἦταν τὸ παιδὶ μιᾶς σκλάβας, ποὺ τὄκαιγε ὁ πυρετός. Τὸ νερὸ εἶχε σωθῆ κι' οἱ βασιληᾶδες τὄδιναν λίγο - λίγο στὴν ἀκολουθία. Ἡ μάνα τοῦ ἄρρωστου εἶχε σώσει τὸ

δικό της καὶ τὸ παιδὶ ὅλο κι' ἔλεγε πὼς διψοῦσε κι' ἔκλαιγε, ταράζοντας τὴ γαλήνη τῆς νύχτας...

Ἡ Βελιτὰ κοίταξε τὸ μπουκαλάκι της. Εἶχε ἀκόμη λίγες σταγόνες... Μὰ ἔμενε μιὰ ὁλόκληρη μέρα ἀκόμη, ὥς ποὺ νὰ φτάσουν στὸ τέρμα τοῦ ταξιδιοῦ... Μιὰ μέρα καυτερὴ μέσ' στὴν ἔρημο... Μὰ στὴν καρδιὰ τῆς ἀρχοντοπούλας ἔκαιγε ἡ λαχτάρα τῆς μάνας καὶ δὲ σκέφτηκε παρὰ τὸ παιδὶ ποὺ διψοῦσε. Ἔγειρε τρυφερὰ πάνω ἀπὸ τἄρρωστο κι' ἔχυσε στὸ φρυγμένο, μισάνοιχτο στόμα του τὸ νερὸ ποὺ τῆς εἶχε ἀπομείνει.

— Εὐχαριστῶ ἀδελφή, εἶπε ἡ μάνα, καὶ τὸ παιδάκι ἄνοιξε τὰ ὁλόμαυρα φωτεινὰ μάτια του καί, κοιτάζοντας τἄστρα, χτύπησε χαρούμενα τὰ χεράκια του.

— Νά το, μανούλα μου, πάλι, τὸ μεγάλο ἀστέρι ποὺ φέγγει σὰν ἥλιος καὶ μᾶς προσκαλεῖ.

— Δυστυχία μου, εἶπε ἡ μάνα ἀπελπισμένη, παραμιλεῖ ἀπ' τὸν πυρετό του.

Μὰ ἡ Βελιτὰ σήκωσε τὰ μάτια, κι' ἐξαγνισμένη ἀπ' τὴ θυσία, μὲ τὴν ἀθωότητα μικροῦ παιδιοῦ στὴν καρδιὰ καὶ μὲ τὴ σοφία ποὺ ὁ μητρικὸς πόνος τῆς εἶχε μάθει, εἶδε κείνη τὴ νύχτα, γιὰ πρώτη φορά, ὁλόφωτο, θριαμβευτικό, γεμᾶτο μυστήριο τὸ λαμπρὸ Ἀστέρι τῆς Βηθλεέμ...

Ἡ καρδιά της γέμισε ἀπὸ πίστι καὶ στ' αὐτιά της ἀντήχησαν ἄξαφνα οὐράνιες μελωδίες... Φτερουγίσματα σὰν πουλιῶν ποὺ πετοῦσαν, γιορτάσιμοι ἦχοι ἀπὸ ἀόρατες καμπάνες, μιὰ μυστικὴ ἁρμονία σὰν ἀπὸ συναυλία ἀγγέλων...

Τὴν ἄλλη μέρα, μέσα στὸ σπήλαιο, σὰν τέλειωσε τὸ προσκύνημα τῶν τριῶν βασιληάδων, μιὰ σκλάβα γλίστρησε μέσα ἀπὸ τὸ κοπάδι καί, δίχως νὰ πάρῃ τὴν ἄδεια κανενός, μὲ μαλλιὰ ξέπλεκα κι' ἁπλωμένα σ' ἱκεσία τὰ κάτασπρα χέρια της, γονάτισε μπρὸς στὸ ξανθὸ Βρέφος ποὺ χαμογελοῦσε. Ὁ Μελχιὼρ ἐστράφη, κατάπληκτος, γιατὶ στὸ λιγερὸ ἐκεῖνο παράστημα, καὶ στὴν ἀσημένια γλυκειὰ φωνὴ ποὺ ἱκέτευε, γνώρισε τὴν Βελιτά του.

— Μητέρα τοῦ ὡραίου αὐτοῦ παιδιοῦ μὲ τὰ γαλανὰ ἀθῶα ματάκια, ἂν εἶναι ἀλήθεια Θεὸς τὸ παιδί σου ἄκουσε τὴν παράκλησί μου. Εἶσαι γυναῖκα καὶ νοιώθεις τὸν πόνο μου. Θέλω ἕνα παιδάκι κι' ἐγώ. Ἕνα διάδοχο γιὰ τὸ βασιληᾶ ποὺ μοὔκαμε τὴν τιμὴ νὰ μὲ κάμῃ γυναῖκα του...

— Θὰ γίνῃ ὅ,τι ποθεῖς, εἶπε ἁπλᾶ, χαμογελῶντας ἡ μητέρα τοῦ νεογέννητου Θεοῦ, βοηθῶντας τὴ σκλάβα νὰ σηκωθῆ καὶ παραδίνοντάς την στὸ Μελχιὼρ πού, συγκινημένος, τὴ σκέπασε μὲ τὸν πορφυρό του μανδύα.

Ἔξω ὁ οὐρανὸς χρυσοστόλιστος, σὰν οὐρὰ παγωνιοῦ, μὲ τ' ἀστέρια του ποὺ τρεμόσβηναν σὰ νὰ χόρευαν θριαμβευτικά, σκέπαζε προστατευτικὰ τὸ σπήλαιο ποὺ πάνω του ἄγρυπνος φύλακας ἔλαμπε νυχτερινὸς ἥλιος, τ' ἀστέρι τῆς Βηθλεέμ.

Σοφία Μαυροειδῆ Παπαδάκη

Γιὰ νὰ μαθαίνετε

Ἀκροστιχὶς

Τὰ ἀρχικὰ τῶν κάτωθι ζητουμένων λέξεων ἀποτελοῦν χώραν τῆς Κ. Ἀφρικῆς. 1) Ρωμαῖος αὐτοκράτωρ. 2) Ἄπειρον. 3) Ἄγριον σαρκοφάγον ζῷον. 4) Χώρα τῆς Ἀσίας. 5) Νῆσος τῆς Ἑλλάδος. 6) Πόλις τῆς Ἑλλάδος. 7) Νῆσοι τῆς Μεσογείου. 8) Μία τῶν ἠπείρων. 9) Πόλις τῆς Ἑλλάδος. 10) Ὅσιος.

Τετράγωνον

* * * * = Ἀρώματα.
* * * * = Πρόθεσις.
* * * * = Ξηροπόταμος
* * * * = Κάτοικος χώρας τῆς ΝΔ. Ἀσίας.

Καὶ καθέτως τὰ ἴδια.

Ι. ΚΑΤΣΙΒΑΛΗΣ

Τρίγωνον

* * * * * Πρώτη σειρά: Ἁρπακτικὸν πτηνόν. Δευτέρα σειρά: Χρονικὴ ὑποδιαίρεσις. Τρίτη σειρά: Ἄρθρον (αἰτ.). Τετάρτη σειρά: Ἀντωνυμία. Πέμπτη σειρά: Σύμφωνον.
* * * *
* * *
* *
*

Καὶ καθέτως τὰ ἴδια.

Γ. ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗΣ

Κρυπτογραφικὸν

1234156789 = Βασιλεύς.
1567319 = Ἀπόστολος.
156789 = Νῆσος.
1514 = Βασιλεύς.
4151 = Πάλι.
51489 = Νῆσος τοῦ Αἰγαίου.
7861589 = Ποταμός.
8789 = Βουνό.

Β. Γ. ΚΑΡΚΑΝΗΣ

ΑΙ ΛΥΣΕΙΣ ΤΟΥ 11ου ΦΥΛΛΟΥ

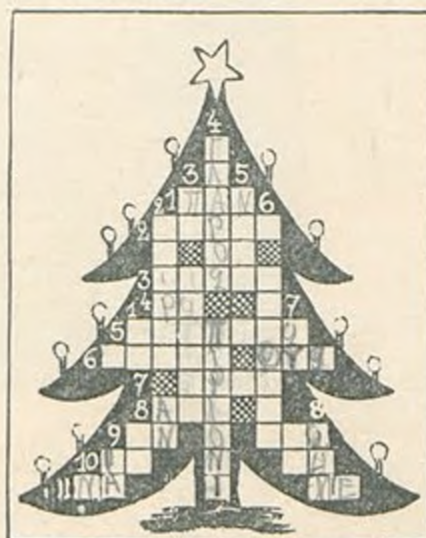
Σταυρόλεξον: Ὁριζοντίως 1 Σαξωνία, 2 σανός, 3 Ρᾶ—νά, 4 ὅρια—Ἄγαρ, 5 Ἰς—νί, 6 Σινᾶ—νέος, 7 δς—σή, 8 ἀμνός. Καθέτως 1 Κροῖσος, 2 ἄρσις, 3 ἅς, 4 ξανά—ἅλμα, 5 ὤν, 6 νότα—ναός, 7 Ἰς, 8 νᾶνος, 9 Λαρίσης.

Σταυρόλεξον: Ὁριζοντίως 1 μαία—ἱερά, 2 ἐν—φῶς—ἅς, 3 γῆρας, 4 ἀὴρ—ἀνά, 5 Ρᾶς—Ἴνα, 6 καὶ—οἷς, 7 Αἷμος, 8 ὦ ἀ—σάξ—νό, 9 Σίνα—ὤνια. Καθέτως 1 μετά—Κέως, 2 ἄν—Ἥρα—αἱ, 3 γραῖα, 4 ἀφή—ἴσα, 5 ὥρα—ἆμα, 6 ἴσα—δξω, 7 σανός, 8 Ρᾶ—ναὶ—νί, 9 Ἀσία—στοά.

Ἡ μαγικὴ εἰκών: Φαίνεται ἂν ἀναποδογυρίσετε τὴν εἰκόνα, μεταξὺ τοῦ πατέρα καὶ τῆς μητέρας καὶ τοῦ ἑνὸς Σκαπανέως.

ΤΟ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΔΕΝΔΡΟ

Ὁριζοντίως: 1 Ἀρχαῖος θεός. 2 Ἑλληνικὴ πόλις τῆς ἀρχαιότητος εἰς τὴν Νότιον Ἰταλίαν. 3 Εὐνοϊκά (ἀρχ.). 4 ΡΣ. 5 Ἥρως μυθιστορήματος δημοσιευομένου εἰς τὴν «Νεολαίαν». 6 Κράτος τῆς ΒΔ. Εὐρώπης.—Ὄργανον αἰσθήσεως. 7 Ἥμερον ζῷον. 8 Πρόθεσις. 9 Ζῶσα ὕπαρξις.—Μικρὸν καταστρεπτικὸν διὰ τὰ ἐνδύματα ἔντομον (ἀρχ.). 10 Κλωστή — Δική σου. 11 Δεικτικὸν (δημ.). — Μαζί.

Καθέτως: 1 Προτάσσεται τοῦ ὅρκου (δημ.).—Ἀναφορικὴ ἀντωνυμία. 2 Ἀρχαῖον περσικὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, ὡς ἐπίσης καὶ τῶν κληρικῶν τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας (αἰτιατική) — Ὑποθετικόν. 3 Νότα βυζαντινῆς μουσικῆς — Μέρος τῆς ἐξαρτύσεως τοῦ ἱστιοφόρου πλοίου. 4 Θαλασσινὸ πουλί — Ἐργαλεῖον χρησιμοποιούμενον ἀπὸ πολλοὺς τεχνίτας καὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς ξυλουργούς. 5 Σκέρτσο. 6 Ἀναχώρησις καραβιοῦ. 7 Νότα — Τῆς ὁποίας. 8 Ἕνας ἀπὸ τοὺς υἱοὺς τοῦ Νῶε. 9 Ἄνθη.

Οἱ ψαράδες

Τέσσαρες ψαράδες ἐψάρευαν στὴν ἴδια λίμνη, κοντὰ στὴν ὁποία εἶχαν κτίσει τὰ σπιτάκια τους (Α, Β, Γ, Δ). Τέσσαρες ὅμως ἄλλοι ψαράδες ἦλθαν νὰ ἐγκατασταθοῦν καὶ αὐτοὶ στὴ λίμνη καὶ ἔκτισαν ἐπίσης τὰ σπιτάκια τους (Χ, Ψ, Λ, Κ).

Οἱ πρῶτοι ψαράδες θέλουν νὰ σηκώσουν ἕνα τοῖχο ἀνάμεσα στὴ λίμνη καὶ στὰ σπιτάκια. Ὁ τοῖχος αὐτὸς πρέπει νὰ ἀποκλείη τὴν ἐπικοινωνία τῶν σπιτιῶν τῶν ψαράδων, ποὺ ἦλθαν ὕστερα (Χ, Ψ, Λ, Κ) μὲ τὴ λίμνη. Ἐπίσης πρέπει νὰ ἐξασφαλίζη τὴν ἐπικοινωνία τῶν σπιτιῶν Α, Β, Γ, Δ μὲ τὴ λίμνη.

Πῶς θὰ σηκωθῆ ὁ τοῖχος;

ΧΡΩΜΑΤΙΣΑΤΕ!

Ὁ πίνακάς μας ἔχει δύο θέματα. Σὲ κάθε κομματάκι τοῦ σχεδίου ὑπάρχουν δύο ἀριθμοί. Ἂν χρωματίσετε ἔχοντας ὑπ' ὄψιν τὸν πρῶτο ἀριθμό, θὰ παρουσιασθῆ μιὰ ὡραία ζωγραφιά. Ἂν ἐξ ἄλλου χρωματίσετε μὲ τὰ χρώματα τοῦ δευτέρου ἀριθμοῦ, θὰ ἔχετε ἕναν ἄλλο πίνακα.

Τὰ χρώματα εἶναι τὰ ἑξῆς:

0 ἄσπρο, 1 μαῦρο, 2 κόκκινο ἀνοιχτό, 3 πράσινο, 4 μπλέ, 5 κίτρινο, 6 κόκκινο, 7 καφέ, 8 βιολετί.

Ὀλίγη εὐθυμία

ΜΕΓΑΛΗ ΓΚΑΦΑ!

Ἡ κυρία Ἑλένη ἤθελε ν' ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὶς συχνὲς ἐπισκέψεις μιᾶς ἐνοχλητικῆς γνωστῆς της. Εἶπε λοιπὸν στὰ ἕξη παιδάκια της νὰ κάνουν ὅσο μποροῦν περισσότερο θόρυβο, ὅταν ἔρχεται ἡ ἐνοχλητικὴ κυρία.

Τὴν ἄλλη μέρα ἡ ἐπισκέπτρια ἦλθε πάλι. Καὶ τὰ παιδάκια ἄρχισαν τὶς φωνὲς καὶ τὸν θόρυβο.

— Μὰ τί ταραχή, τί κακὸ εἶναι αὐτό, παιδιά μου; Θὰ σᾶς μαλώση ἡ μητέρα! εἶπε ἡ ἐπισκέπτρια.

— Δὲ μᾶς μαλώνει! Ἡ μητέρα ἴσα - ἴσα μᾶς εἶπε νὰ κάνουμε φασαρία ὅταν εἶσαι ἐδῶ, γιὰ νὰ μὴ μᾶς ἔρχεσαι τόσο συχνά!

Ο ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΣ!

Στὸ μάθημα τῆς Γεωγραφίας, ὁ καθηγητὴς ρωτᾶ τὸν μαθητή:

— Ποιὸ δρόμο θ' ἀκολουθήσης γιὰ νὰ πᾶς ἀπὸ τὰς Ἀθήνας εἰς τὰς Ἰνδίας;

— Θὰ κατέβω στὸν Πειραιᾶ.
— Ἔπειτα;
— Θὰ μπῶ στὸ καράβι.
— Καὶ κατόπιν;
— Ἔπειτα τὸν δρόμο τὸν ξέρει ὁ καπετάνιος.

ΤΙ ΔΕΝ ΕΜΑΘΕ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

— Γιὰ νὰ δοῦμε τί ἔμαθες στὸ Σχολεῖο σου. Πῶς ὠνομάζοντο οἱ ἀρχαιότατοι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος;

— Ἀρχαῖοι Ἕλληνες!

ΔΕΝ ΤΟ ΕΛΑΒΕ!

Κάποιος φίλος τοῦ Κουφιοκεφαλάκη τοῦ ἔγραψε νὰ τοῦ στείλη ἀπ' τὴν Ἀθήνα κάτι βιβλία ποὺ τοῦ ἐχρειάζοντο. Ὁ Κουφιοκεφαλάκης δὲν ἔκαμε τὴν παραγγελία τοῦ φίλου του. Κι' ὅταν συνάντησε ὕστερα ἀπὸ καιρὸ τὸν φίλο του στὸ δρόμο, θέλησε νὰ δικαιολογηθῆ:

— Ξέρεις, τοῦ εἶπε, τὸ γράμμα ποὺ μοῦ ἔγραφες νὰ σοῦ στείλω κάτι βιβλία δὲν τὸ ἔλαβα!

Διασκεδάζοντας

'Απορίες

Γιατί λέμε 'Αριστοτέλης καὶ ὄχι 'Αριστοφόρος;
Γιατί Σωκράτης καὶ ὄχι Σωέθνης;
Γιατί πετρέλαιο καὶ ὄχι πετρόνερο;
Γιατί πεδιάς καὶ ὄχι γερωνάς;
Γιατί νυφίτσα καὶ ὄχι γαμπρίτσα;
Γιατί 'Αριστοφάνης καὶ ὄχι 'Αριστοκρύπτης.

Μαγικὴ εἰκὼν

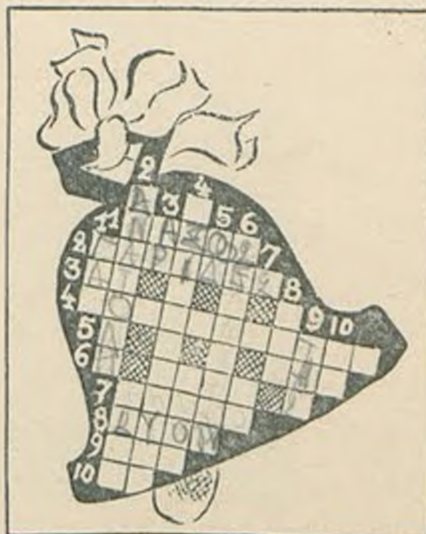
'Ο κὺρ-Γιώργης κατέβηκε στὴν αὐλὴ νὰ κόψῃ ξύλα γιὰ τὸ τζάκι. Ἄργησε ὅμως νὰ γυρίσῃ καὶ ὅταν τὸν ζήτησε σὲ λίγο ὁ γυιός του δὲν τὸν βρῆκε.
'Ως τόσο εἶναι κάπου ἐκεῖ κοντά. Ποῦ εἶναι;

ΚΑΜΠΑΝΕΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

'Ο ρ ι ζ ο ν τ ί ω ς: 1 Νῆσος τῶν Κυκλάδων. 2 Νᾶνοι ἀστακοί... 3 ΑΤ. 4 Κάτοικος Στερεᾶς 'Ελλάδος (δημ.). 5 Διεθνὲς σῆμα κινδύνου. 6 'Ονομαστὴ λίμνη τῆς 'Αβησσυνίας. 7 Ὅπλον τὸ ὁποῖον ἔφερον ἡ 'Αθηνᾶ καὶ ὁ Ζεὺς ὁ αἰγίοχος (καὶ δορὰ αἰγός). 8 Μᾶς ἀκολουθεῖ πιστὰ καὶ εἶναι ἀναπόσπαστος ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον ὅταν ὑπάρχῃ φῶς. 9 Νῆσος καὶ δηλητήριον. 10 Προτρεπτικὸν (δημ.).

Κ α θ έ τ ω ς: 1 Διότι (ἀρχ.). 2 Σημεῖον τοῦ ὁρίζοντος. 3 Μέτρον ἐπιφανείας — 'Η ἀρχαιοτέρα κ ο ι τ ί ς τοῦ πολιτισμοῦ. 4 'Εκπαιδεύει καὶ ὁδηγεῖ τοὺς στρατιώτας εἰς τὴν μάχην. 5 ΟΔ — 'Αρχαῖος Βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, ἐκστρατεύσας εἰς τὴν Μικρὰν 'Ασίαν κατὰ τῶν Περσῶν. 6 'Υποδιαίρεσις ξένης νομισματικῆς μονάδος (πληθ.). 7 Προτρεπτικὸν (δημ.). 8 Μικρὸν ἄγριον ζῷον. 9 Ἄρθρον (αἰτ.). 10 Τῆς ὁποίας.

Μεσοστιχὶς

Τὰ μεσαῖα γράμματα τῶν κάτωθι ζητουμένων λέξεων δίδουν τὸ ὄνομα ἥρωος τῆς 'Ελληνικῆς 'Επαναστάσεως τοῦ 21.

1) Νῆσος τῶν Κυκλάδων. 2) Τὸ μαλλί. 3) Κουρέλι. 4) 'Αρχαία θεά. 5) Σημεῖον τοῦ ὁρίζοντος. 6) Τὴν ἔχουν οἱ χριστιανοὶ πρὸς τοὺς πλησίον. 7) Νῆσος τῶν Κυκλάδων. 8) Τὸ σπίτι τῶν προβάτων. 9) Σήκωμα.

'Εκάστη τῶν ἀνωτέρω λέξεων ἀποτελεῖται ἀπὸ πέντε γράμματα.

Μ. Ε. ΜΑΤΣΑΚΗΣ

Αἴνιγμα

Κέως, Εὔβοια καὶ Σκῦρος
Σαμοθράκη μὰ καὶ Σῦρος
ἕνα γράμμα τους χαρίζουν
κι' ἄλλη μία νῆσο τέτοια
στὴ στιγμὴ σοῦ σχηματίζουν

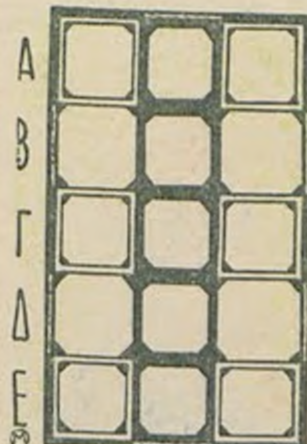
ΑΝ. Α. ΧΑΛΑΣ

Μαγικὴ εἰκὼν

— Μαμά, ἔκανε ὁ Λέανδρος μιὰ ἄσκησι καὶ τὴν ἔστειλε στή...
— Ποῦ τὴν ἔστειλε, παιδί μου;
— Μὰ σᾶς εἶπα!

ΑΝ. Χ—Σ

ΣΥΛΛΑΒΟΓΡΙΦΟΣ

Σὲ κάθε τετραγωνίδιο θὰ τοποθετήσετε μία συλλαβή.

Εἰς τὴν δευτέραν κάθετον στήλην πρέπει νὰ τοποθετήσετε μίαν πόλιν τῆς 'Ελλάδος.

'Οριζοντίως νὰ εὑρεθοῦν αἱ ἑξῆς λέξεις:

Α' σ ε ι ρ ά, 1η καὶ 2α στήλη: Εἶναι οἱ γωνίες τοῦ τετραγώνου, 2α καὶ 3η: Λέγεται καὶ νόμος, 1η καὶ 3η: Μικρὸς κόλπος.

Β' σ ε ι ρ ά, 1η καὶ 2α στήλη: πουλί, 2α καὶ 3η: Τροφὴ τῶν ζώων.

Γ' σ ε ι ρ ά, 1η καὶ 2α στήλη: Ὄχι κακό, 2α καὶ 3η: Οἱ πνεύμονες ἔχουν δεξιὸν καὶ ἀριστερόν, 1η καὶ 3η ἀκρωτήριον.

Δ' σ ε ι ρ ά, 1η καὶ 2α στήλη: Μ' αὐτὸ γεμίζομε τὰ μπουκάλια, 2α καὶ 3η: Ὄχι ἧττα.

Ε' σ ε ι ρ ά, 1η καὶ 2α στήλη: Ὄσπριον, 2α καὶ 3η: φωτιστικὴ ὕλη, 1η καὶ 3η: 'Οδηγεῖ τοὺς ναυτικούς.

Μ. Ε. ΜΑΤΣΑΚΗΣ

ΑΙ ΛΥΣΕΙΣ ΤΟΥ 11ου ΦΥΛΛΟΥ

Ν α ὶ ἢ ὄ χ ι; 1, 2, 4 ναί. 3, 5 ὄχι.

Τ ρ ί γ ω ν ο ν: Κῦτος, Υἱός, τοῦ, ὅς, Σ.

Γ ε ω γ ρ α φ ι κ ὴ 'Α κ ρ ο σ τ ι χ ί ς: ΤΑΥΓΕΤΟΣ, (Ταῦρος, 'Αχελῷος, Ὕδρα, Γιβραλτάρ, Ἕβρος, Τίβερις, 'Ολλανδία, Σινά).

Π ο ι κ ί λ η 'Α κ ρ ο σ τ ι χ ί: ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, (Βέρροια, ΝΕῖλος, ΚῦΒος, 'ΑμβΟῦργον, ΝαύπΛιον, 'ΙσπανΙα, ΣτρυμῶΝ, ΠαλαιολΟγος, 'ΑγαμέμνωΝ).

Μ α γ ι κ ὸ ν Γ ρ ά μ μ α: Διὰ τοῦ Π: (Πίος, Πόρος, Πῶς, Πᾶνος Ἅρπα).

Κ ρ υ π τ ο γ ρ α φ ι κ ό ν: Φεραῖος, Φόρος, Φρέαρ, Ἔαρ, Ἔρις, Ρᾶσα, 'Ασία, Σοφός.

Π ῶ ς ἐ β α θ μ ο λ ο γ ή θ η σ α ν: Κῶστας 10, Παῦλος 9, Πέτρος 7, Νῖκος 6.

Β έ λ ο ς: Οἱ σταυροί: Συρία, κατὰ σειράν, Σῦρος, Κῦρος, Πόρος, Σινᾶς, Αἶμος.

Μ α γ ι κ ὴ ε ἰ κ ώ ν: ἔ, κάτι ('Εκάτη).

Ὀλίγη εὐθυμία

ΛΟΓΙΚΟΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ...

— Τὰ γράμματα παιδί μου θὰ σοῦ δώσουν ψωμὶ νὰ φᾶς.
— Καλά, ἀλλὰ δὲν βλέπω ἐγὼ ὅτι ὁ φούρναρης ποὺ δὲν ξέρει γράμματα ἔχει ἕνα σωρὸ ψωμιά;

ΑΦΕΛΕΙΑ

'Ο καθηγητὴς συλλαμβάνει ἕνα μαθητή, ἐνῷ παίζει, κατὰ τὴν ὥρα τῆς παραδόσεως.
— Τί κάνεις αὐτοῦ, ἀνόητε;
— Πολὺ καλά, κύριε καθηγητά. Καὶ σεῖς;

ΔΕΝ ΕΦΘΑΝΕ Η ΜΙΑ!

'Ο πατέρας τοῦ Τάκη εἶχε ἀνοίξει μιὰ μικρὴ τρύπα στὸ κάτω μέρος τῆς ἐξώπορτας γιὰ νὰ μπαινοβγαίνῃ ἡ γάτα. Ὕστερα ἀπὸ καιρὸ γυρνῶντας σπίτι του, εἶδε τὸν Τάκη σκυμμένο στὴν πόρτα καὶ ἐργαζόμενον πυρετωδῶς μὲ διάφορα ἐργαλεῖα.
— Τί κάνεις αὐτοῦ; τὸν ἐρωτᾶ.
— Γέννησε ἡ γάτα μας τρία γατάκια, πατέρα. Κι' ἀνοίγω τρεῖς μικρὲς τρύπες, γιὰ νὰ μπαινοβγαίνουν τὰ γατάκια!

ΤΕΡΑΤΟΛΟΓΙΑΙ

'Ο Κωστάκης, ποὺ διακρίνεται γιὰ τὶς τερατολογίες του, διηγεῖται στοὺς φίλους του τὶς ἐντυπώσεις του ἀπ' ἕνα ταξίδι στὴν Εὐρώπη:
— Οἱ δρόμοι, παιδιά, εἶναι τόσο πλατεῖς, ὥστε ὑπάρχουν εἰδικὰ αὐτοκίνητα γιὰ νὰ σὲ πηγαίνουν ἀπὸ τὸ ἕνα πεζοδρόμιο στὸ ἄλλο!

ΔΕΝ ΥΠΗΡΧΕ ΛΟΓΟΣ...

'Ο Τοτὸς λέγει στὴ μητέρα του ὅτι τὸ πρωΐ κτύπησε τὸ πόδι του στὸ σίδερο τοῦ κρεββατιοῦ καὶ ὅτι πόνεσε πολύ.
— Καὶ δὲν ἔκλαψες καθόλου; ρωτᾶ ἡ μητέρα του.
— Ὄχι, δὲν ἦταν κανείς. Γιατί νὰ κλάψω;

ΖΩΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΜΑΣ

Κεντρικὴ Διοίκησις

ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΤΗΣ Α. Β. Υ. ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ

Ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Διαδόχου Παύλου, Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ε. Ο. Ν., ὁ ἀναπληρωτὴς τοῦ Κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου, Ἐπιτελάρχης τῆς Κεντρικῆς Διοικήσεως Ε. Ο. Ν. κ. Θεοχαρόπουλος, ἀπέστειλε τὸ κάτωθι τηλεγράφημα:

«Α. Β. Υ. ΔΙΑΔΟΧΟΝ ΠΑΥΛΟΝ
Γενικὸν Ἀρχηγὸν Ε.Ο.Ν.
Ἀνάκτορα Ψυχικοῦ

Εὐλαβῶς ὑποβάλλω παράκλησιν Ὑμετέραν Βασιλικὴν Ὑψηλότητα, ὅπως Αὐτὴ εὐαρεστουμένη εὐδοκήσῃ καὶ δεχθῇ ἐπὶ σημερινῇ ἐπετείῳ διαπύρους εὐχὰς Φαλαγγιτῶν, Φαλαγγιτισσῶν, Σκαπανέων καὶ Σκαπανισσῶν».

ΑΙ ΕΥΧΑΙ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝ. ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ

Ὁ Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος τῆς Ἐθνικῆς Ὀργανώσεως Νεολαίας κ. Ἀλ. Ν. Κανελλόπουλος ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τῆς θείας γεννήσεως, εὔχεται εἰς πάντας τοὺς συναγωνιστάς του ὅπως διέλθωσι μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των τὰς ἁγίας ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων ἐν ὑγείᾳ καὶ χαρᾷ.

ΕΚΚΛΗΣΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Οἱ ἅγιες ἡμέρες τῶν Χριστουγέννων πλησιάζουν. Ἐπάνω στὰ σύνορα, στοὺς ἀκραίους σταθμοὺς τῆς Πατρίδος μας, οἱ Ἀκρῖται μας ἀγρυπνοῦν γιὰ τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀκεραιότητά της. Οἱ Φαλαγγῖτες μας θὰ φέρουν καὶ ἐφέτος, μαζὶ μὲ τὶς ἀδελφικὲς εὐχές μας, καὶ λίγα δῶρα μας καὶ θὰ συνεορτάσουν μαζί τους τὶς ἅγιες ἡμέρες.

Γιὰ τὰ δῶρα αὐτὰ κάνουμε ἔκκλησι σὲ κάθε Ἕλληνα ποὺ μπορεῖ νὰ προσφέρῃ κάτι, ἕνα μάλλινο, μιὰ σοκολάτα, λίγα σιγάρα καὶ ὅ,τι ἄλλο μπορεῖ ὁ καθένας.

Κάθε προσφορά, ἔστω καὶ ἡ πιὸ μικρότερη, θὰ εἶναι δεκτὴ στὴν Κεντρικὴ Διοίκησι (Σταδίου 28, β' ὄροφος, γραφεῖον Νομαρχιακῆς Ἐπιτροπῆς, 11-1 καθ' ἑκάστην).

Ἡ Ἐθνικὴ Ὀργάνωσις
Νεολαίας Ἑλλάδος

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΑΡΡΕΝΩΝ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ

Ζωρὰ κίνησις παρατηρεῖται εἰς τὴν Περιφερειακὴν Διοίκησιν Ἀρρένων Πρωτευούσης μὲ τὴν ἵδρυσιν καὶ λειτουργίαν τῶν διαφόρων Σχολείων εἰς τὰς Ὑποδιοικήσεις. Ἀπὸ τῆς 22ας Νοεμβρίου ἤρχισαν τὴν λειτουργίαν καὶ τὰ Σχολεῖα Παθητικῆς Ἀεραμύνης.

Εἰς τὰ σχολεῖα αὐτά, τέσσερα ἐν Ἀθήναις καὶ τρία εἰς Πειραιᾶ, διδάσκουν Συνεργάται καθηγηταί, εἰδικῶς ἐκπαιδευθέντες εἰς τὴν Σχολὴν Παθητικῆς Ἀεραμύνης.

Ἡ ἐκπαίδευσις γίνεται κατὰ τὴν Τετάρτην καὶ Κυριακήν. Ἐπίσης ἀπὸ τῆς 22ας Νοεμβρίου λειτουργοῦν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ Ἐκπαιδευτηρίου τῆς Ε. Ο. Ν. τὰ σχολεῖα Μέσων διαβιβάσεων.

ΜΙΑ ΩΡΑΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙ ΦΑΛΑΓΓΙΤΩΝ & ΣΚΑΠΑΝΕΩΝ
ΓΙΑ ΤΑ ΜΑΘΗΤΙΚΑ ΣΥΣΣΙΤΙΑ

Ἀγαπητὴ «Νεολαία»,

Ἐμεῖς οἱ Φαλαγγῖται καὶ Σκαπανεῖς δύο τάξεων τοῦ 8ου Γυμνασίου Ἀθηνῶν μετὰ ἀπὸ μιὰ ὁμιλία ποὺ μᾶς ἔκαμε ὁ καθηγητής μας τῶν Φυσικῶν ἀνοίξαμε ἕναν ἔρανο γιὰ τὰ μαθητικὰ συσσίτια. Τοῦτο γιατὶ δὲν φανταζόμεθα πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ μεγαλυτέρα ἀδικία ἀπὸ τοῦ νὰ ὑπάρχουν καὶ μάλιστα στὴ σημερινή μας ἐποχή, παιδιὰ νὰ πεινοῦν.

Ἂς μὴ ξεχνοῦμε τὸ καθῆκον μας ὡς μελῶν τῆς αὐτῆς κοινωνίας, τὸ καθῆκον ποὺ ἔχομεν νὰ ἐμποδίσωμεν τὰ κακὰ τὰ ὁποῖα ἀσφαλῶς θὰ προέλθουν ἀπὸ τὴν κακὴν διατροφὴν τῶν παιδιῶν.

Πῶς εἶναι δυνατὸν σὲ μιὰ χώρα ποὺ ζοῦμε ὅλοι μαζὶ καὶ ποὺ πρέπει νὰ εἴμεθα ὅλοι ἀγαπημένοι, ἐμεῖς νὰ ἔχωμε ὅ,τι μᾶς χρειάζεται, περισσότερο καὶ ἀπὸ ὅ,τι μᾶς χρειάζεται, ἐνῷ ὑπάρχουν παιδιὰ μικρότερα ἀπὸ ἐμᾶς, ποὺ πεινοῦν; Τὰ λεπτὰ ποὺ στέλλομε βέβαια δὲν εἶναι πολλά, μόνον 1480 δρχ. Μὰ τώρα τὶς γιορτὲς ἀποφασίσαμε νὰ βάλωμε στὴν ἄκρη ὅ,τι μπορέσωμε: ἕνα γλυκό, μιὰ σοκολάτα, ἕνα παιχνίδι λιγώτερο δὲν θὰ εἶναι μεγάλη στέρησις γιὰ μᾶς.

Μπορεῖ νὰ γίνῃ ἕνα πιάτο φαῒ γιὰ ἕνα παιδὶ πεινασμένο. Μπορεῖ τὸ γλυκό, ἡ σοκολάτα, τὸ παιχνίδι νὰ μᾶς εὐχαριστήσουν περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι θὰ μᾶς εὐχαριστήσῃ τὸ νὰ δώσωμε φαῒ σὲ παιδιὰ ποὺ πεινοῦν;

Θὰ ποῦμε στοὺς γονεῖς μας καὶ στοὺς συγγενεῖς μας ποὺ μᾶς κάνουν δῶρα τώρα τὶς γιορτές, πῶς φέτος δὲν θέλομε δῶρα καὶ πῶς τὸ καλύτερο γιὰ μᾶς δῶρο ἐκ μέρους των θὰ εἶναι νὰ μᾶς δώσουν εἰς χρῆμα τὴν ἀξίαν τοῦ δώρου ποὺ θὰ μᾶς κάνουν.

Οἱ Φαλαγγῖται καὶ Σκαπανεῖς τῶν τάξεών μας ποὺ κανεὶς δὲν τοὺς κάνει δῶρα θὰ βγοῦνε νὰ ποῦν τὰ κάλαντα καὶ θὰ προσθέσουν καὶ αὐτοὶ στὰ χρήματα ποὺ θὰ κατορθώσωμε νὰ μαζέψωμε ἐμεῖς. Ἔτσι θὰ νοιώσωμε πάλι τὴ χαρὰ νὰ μπορέσωμε νὰ προσφέρωμε κάτι.

Μὰ τὰ φτωχὰ καὶ πεινασμένα παιδιὰ εἶναι πολλὰ καὶ ὅσα χρήματα καὶ ἂν μαζέψωμεν ἐμεῖς θὰ εἶναι ποσὸν ἀσήμαντο. Γι' αὐτὸ ἀπευθυνόμεθα στὸν κάθε ἕναν ἀπὸ σᾶς, στὸ κάθε εὔπορο παιδὶ ποὺ μαζὶ μὲ τὴ χαρὰ τῶν πρωτοχρονιάτικων δώρων ἢ τῶν χρημάτων ποὺ θὰ πάρῃ ἀπὸ τοὺς δικούς του, δὲν πρέπει νὰ μὴ νοιώσῃ μαζὶ καὶ τὴ χαρὰ νὰ βοηθήσῃ πεινασμένα παιδιά.

Φαλαγγῖται καὶ Σκαπανεῖς, σεῖς ποὺ εἶστε εὔποροι, φωνάξτε στοὺς δικούς σας πῶς φέτος τὰ δῶρα σας τὰ θέλετε εἰς χρῆμα, χρῆμα ποὺ θὰ τὸ καταθέσετε γιὰ τὰ Μαθητικὰ συσσίτια,

Ξέρετε μεγαλύτερη χαρά, ἀπὸ τὴ χαρὰ ποὺ μπορεῖ νὰ νοιώσῃ κανεὶς δίνοντας φαῒ σὲ ἕνα παιδὶ πεινασμένο; Διὰ τοὺς Φαλαγγίτας καὶ Σκαπανεῖς δύο τάξεων 8ου Γυμνασίου Ἀρρένων Ἀθηνῶν.

Ἡ Ἐπιτροπή:
Ε. ΛΥΤΟΣ
Μ. ΦΑΜΕΛΗΣ
ΤΖΑΝΕΤΑΚΗΣ
ΘΕΟΧΑΡΗΣ

Ἀπὸ τῆς προπαρελθούσης Κυριακῆς ἤρχισεν ἡ ἐντατικὴ ἐκπαίδευσις τῶν φαλαγγιτῶν, δὶς τῆς ἑβδομάδος, εἰς τὴν Σκοποβολήν.

Καταβάλλονται προσπάθειαι ὅπως, ἐκτὸς τοῦ σκοπευτηρίου Ὑμηττοῦ, ἐξευρεθοῦν κατάλληλοι χῶροι καὶ εἰς ἄλλα σημεῖα τῶν Ἀθηνῶν ὡς καὶ εἰς τὰς Ὑποδιοικήσεις ἵνα δημιουργηθοῦν καὶ ἄλλα σκοπευτήρια.

Ἐκτός, ὅμως, τούτων καὶ εἰς τὸ ζήτημα τῶν ἐκδρομῶν δὲν καθυστέρησεν. Ἐπραγματοποιήθη σιδηροδρομικῶς ἡ ἐκδρομὴ τμημάτων τῶν Ὑποδιοικήσεων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς εἰς Μπογιάτι. Τὸ πρόγραμμα τῆς ἐκδρομῆς ἦτο πλούσιον καὶ ὡς πρὸς τὴν στρατιωτικὴν προπαίδευσιν καὶ ὡς πρὸς τὴν ψυχαγωγίαν. Ἐδόθη συναυλία μὲ ἐκτελεστὰς φαλαγγίτας τῶν Τμημάτων τῆς Ψυχαγωγίας τῆς Περιφερειακῆς Διοικήσεως. Τὸ κουκλοθέατρον ἐσκόρπισε τὸ γέλιο καὶ τὴ χαρὰ εἰς τοὺς ἐκδρομεῖς. Ἡ δὲ Μανδολινάτα συνώδευε τὰ τραγούδια καὶ τοὺς χορούς.

Καὶ τὸ πρόγραμμα ἀθλητισμοῦ δὲν παρημελήθη. Αἱ ἀθλοπαιδιαὶ ὁ δρόμος, ἡ σφαῖρα, ὁ λίθος, ὁ δίσκος κλπ. εὗρον τὴν ἀνάλογον θέσιν τους εἰς τὸ ὅλον πρόγραμμα.

Προετοιμασίαι λαμβάνουν χώραν, διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν 50 Σχολείων ἀναλφαβήτων εἰς τὰς ὑποδιοικήσεις. Τὰ σχολεῖα ταῦτα θὰ λειτουργήσουν βάσει προγράμματος συνταχθέντος παρὰ τοῦ 3ου Γραφείου τῆς Περιφερειακῆς Διοικήσεως Ἀρρένων Πρωτευούσης.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΘΗΛΕΩΝ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ

Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸν Ραδιοφωνικὸν Σταθμὸν Ε.Ο.Ν. αἱ Σκαπάνισσαι Λ. Κωνσταντινίδου, Ἀρὼν Ι., Π. Κωνσταντινίδου, Ρ. Μπακογιάννη, διὰ πρώτην φοράν, μὲ μεγάλην ἐπιτυχίαν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς συνεργάτιδος δίδος Παγκάλου.

Κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἡ κίνησις εἰς τοὺς Ὑποτομεῖς τῆς Ὑποδιοικήσεως Θηλέων Νότου ἦτο ἡ κάτωθι:

Τὴν Τετάρτην 6ην τρέχ. μηνός, ἑνιαίαν ἡμέραν ἐκπαιδεύσεως εἰς ὅλους τοὺς Ὑποτομεῖς, ἐξετελέσθη τὸ καθορισθὲν πρόγραμμα μὲ πολλὴν τάξιν.

Οἱ πυρῆνες ἐκπαιδεύσεως παρακολουθοῦν τὰ μαθήματα μὲ μεγάλην προθυμίαν καὶ τὰς καλλιτέρας ἐπιτυχίας συγκεντρώνουν τὰ μαθήματα τῶν οἰκοκυρικῶν καὶ ἰχνηλασίας. Κατὰ τὴν συγκέντρωσιν τῶν Φαλαγγιτισσῶν τοῦ 1ου Ὑποτομέως ἐγένετο ἐπιθεώρησις ὑπὸ τοῦ Κ.Ε.Ν.

Τὴν Κυριακὴν 10ην τρέχ. εἰς τὸν 1ον Ὑποτομέα ἔγινεν ἔκτακτον συμβούλιον τῶν βαθμοφόρων. Ἐπίσης αἱ Σκαπάνισσαι συνεκεντρώθησαν ἔξω-

ΖΩΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΜΑΣ

Οἱ Σχηματισμοὶ Πρωτευούσης

θεν τοῦ Ὑποτομέως εἰς τὴν πλατεῖαν, ὅπου ἐξετέλεσαν τὸ πρόγραμμα τῆς ψυχαγωγίας.

Αἱ Σκαπάνισσαι τοῦ 3ου Ὑποτομέως τὴν Κυριακὴν ἠσχολήθησαν μὲ τὴν σπορὰν ἑνὸς ἐκ τῶν χώρων καλλιεργείας.

Αἱ Σκαπάνισσαι καὶ Φαλαγγίτισσαι τοῦ 4ου Ὑποτομέως ἐξέδραμον εἰς Διόνυσον. Ἡ ἀναχώρησις ἐκ τοῦ Ὑποτομέως ἔγινεν εἰς τὰς 8.20 π.μ. καὶ συμφώνως μὲ τὸ καθορισθὲν πρόγραμμα διεξήχθη ἡ ἐκδρομή. Λόγῳ τοῦ ψύχους ἡ ἀναχώρησις ἐκ Διονύσου ἔγινε στὰς 4.30′ μ. μ.

Τὴν Κυριακὴν τὸ πρωῒ οἱ Φαλαγγίτισσες τοῦ 8ου καὶ 9ου Ὑποτομέως (Γυμνασίου Καλλιθέας) συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ Γυμνάσιον, ὅπου ἀπὸ τὰς 8.30′ π. μ. μέχρι τῆς 1ης μ. μ. ἔπλεκαν τὰ πλεκτὰ τῶν Ἀκριτῶν. Εἰς τὰς 11 π. μ. τὰς ἐπεσκέφθη ὁ Κ.Ε.Ν., ὁ ὁποῖος ἔμεινεν ἀρκετὴ ὥρα ζητῶντας ἐξηγήσεις ἀπὸ τὴν κάθε μία.

Αἱ λοιπαὶ Φαλαγγίτισσαι τοῦ 8ου Ὑποτομέως συνεκεντρώθησαν εἰς τὸν Ὑποτομέα καὶ ἐπῆγαν ἕναν περίπατο ἕως τὴν Νέαν Σμύρνην. Αἱ Φαλαγγίτισσαι τοῦ 9ου Ὑποτομέως ἐπῆγαν πεζῇ εἰς Νέον Φάληρον, ὅπου ἐξετέλεσαν τὸ πρόγραμμα ψυχαγωγίας.

Αἱ Σκαπάνισσαι τοῦ 8ου καὶ 9ου Ὑποτομέως ἔπαιξαν καὶ τὸ πρωῒ καὶ τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς εἰς τὸν παιδικὸν κῆπον.

Ὁ 10ος Ὑποτομεὺς τὸ πρωῒ εἶχεν ἐκκλησιασμὸ καὶ κατόπιν περίπατον εἰς τὸ Φαληρικὸ Δέλτα, ὅπου ἐξετελέσθη τὸ πρόγραμμα ψυχαγωγίας καὶ ἡ Ὑποτομεάρχης ἔκανε μιὰ σύντομη ὁμιλία «Περὶ τῆς οἰκογενειακῆς ἑστίας».

Εἰς τὴν Π.Δ.Θ.Π. τὸ πρόγραμμα τηρεῖται ἐπακριβῶς, τὰ μαθήματα τῆς Τετάρτης γίνονται ἀνελλιπῶς, καθὼς καὶ αἱ τῶν ειδικοτήτων ἐκπαιδεύονται χωριστά. Μιὰ δημιουργικὴ ἐπανάστασις παρουσιάζεται, ποὺ συναρπάζει τὸν παρατηρητήν.

Μὲ τὴν δέουσαν θρησκευτικὴν εὐλάβειαν παρηκολούθησεν ἕνας λόχος Φαλαγγιτισσῶν τὴν περιφορὰν τῆς εἰκόνος τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

Τὴν Κυριακὴν ἐξέδραμον εἰς Βούλαν, ὅπου κατεσκήνωσαν εἰς τὸ Πατριωτικὸν Ἵδρυμα, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ἐγευμάτισαν.

Εἰς τὸν 2ον Ὑποτομέα παρατηρεῖται γενικὸν ἐνδιαφέρον καὶ ἐξαιρετικὴ κίνησις διὰ τὴν ἑτοιμασίαν τοῦ ἑορτασμοῦ Χριστουγέννων καὶ Πρωτοχρονιᾶς. Εἰς τὴν συγκέντρωσιν ὡμίλησεν ἡ Ὑπ)χης «Περὶ περιβάλλοντος καὶ τῆς ἐπιδράσεως, ἣν ἐξασκεῖ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων». Ἐπίσης ὡμίλησεν εἰς τὸ Ράλλειον Γυμνάσιον ἡ Τομεάρχης εἰς τὰς ἐκεῖ συγκεντρωθείσας «Περὶ τῆς σημασίας τῶν μαθημάτων, ἅτινα διδάσκονται τὴν ἡμέραν αὐτήν».

Εἰς τὸν 4ον Ὑποτομέα ἐξακολουθοῦν τὰ μαθήματα ζωγραφικῆς, καταγίνονται δὲ εἰς τὰς προετοιμασίας τῶν ἑορτῶν.

Λόχος τοῦ 5ου Ὑποτομέως ἔλαβε μέρος εἰς τὴν Λιτανεῖαν τοῦ Ἁγίου Νικολάου Ν. Κοκκινιᾶς μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὴν Τομεάρχην. Ἐτηρήθη τὸ πρό-

Τμῆμα Σκαπανέων Μπογιατίου παρελαύνει κατὰ τὸν ἑορτασμὸν τῆς ἐπετείου τῆς ἱδρύσεως τῆς Ε.Ο.Ν.

γραμμα λειτουργίας τοῦ Ὑποτομέως.

Ἡ Διοικήτρια μετὰ τῆς Ὑποδιοικητρίας καὶ τινων Ἐπιτελῶν περιῆλθον τοὺς διαφόρους Ὑποτομεῖς μείνασαι ἱκανοποιημέναι ἀπὸ τὴν ἐν γένει λειτουργίαν των.

Βαθειὰ συγκινημένες ὅλες ἐσυνοδεύσαμεν εἰς τὴν τελευταίαν της κατοικίαν τὴν συναγωνίστριαν Ἀντωνίαν Ζούρα, ἐκ τῶν πρώτων στελεχῶν τῆς Ὑποδιοικήσεώς μας, ἡ ὁποία ἄφησε σὲ μᾶς τὴν παραδειγματικὴν ἐργατικότητά της. Τὸ πένθος ἐξεφράσθη ἀμέριστον πρὸς τὴν οἰκογένειαν τῆς μεταστάσης συναγωνιστρίας.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ Ε. Ο. Ν.

Ὑπὸ τῆς ἁρμοδίας ὑπηρεσίας τῆς Κεντρικῆς Διοικήσεως ἐξεδόθησαν τὰ κάτωθι τεύχη:

Ἀριθ. 17 Διδάγματα ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας. Ἀριθ. 27 Περὶ τῆς ὕλης τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἀπασχολήσεως. Ἀριθ. 30 Ὑποθῆκαι τοῦ Ἀρχηγοῦ. Ἀρ. 31 Ὑγιεινή. Ἀρ. 32 Οἰκοκυρικά.

Οἱ ἐκδρομεῖς τοῦ 24ου Ὑποτομέως εἰς Μπογιάτι.

Ἀριθ. 33 Ὁδηγίαι ἐκπαιδεύσεως ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ κανονισμοῦ στρατιωτικῶν ἀσκήσεων. Ἀρ. 36 Περὶ τῆς γεωργίας ἐν Ἑλλάδι. Ἀρ. 39 Περὶ τοῦ Ἔθνους καὶ ἀρ. 40 Περὶ τοῦ Βασιλέως.

ΠΡΟΣΦΟΡΑΙ ΓΑΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ Ε. Ο. Ν.

Συνεχίζονται αἱ προσφοραὶ γαιῶν πρὸς καλλιέργειαν εἰς τὴν Ε. Ο. Ν. ἀνὰ τὰς διαφόρους ἐπαρχίας τοῦ Κράτους. Οὕτω ὁ κ. Ἀθανάσιος Δροῦγος ἔμπορος ἐκ Νέου Μοναστηρίου Δομοκοῦ δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν Νομάρχην Φθιωτιδοφωκίδος γνωρίζει ὅτι θέτει εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ε. Ο. Ν. ἀγρὸν ἐκ τεσσάρων στρεμμάτων ἐπὶ τρία ἔτη πρὸς καλλιέργειαν.

ΔΩΡΕΑΙ

Ἐξακολουθοῦν καθημερινῶς αἱ δωρεαὶ ἰδιωτῶν καὶ ὀργανώσεων ὑπὲρ τῶν σκοπῶν τῆς Ὀργανώσεως. Οὕτω αἱ νεώτεραι προσφοραὶ εἶναι αἱ ἑξῆς:

Σταμάτιος Βαφειαδάκης, Μέρλιν 3 Ἀθῆναι, δραχ. 4.000. (Ὅπως βραβευθῇ ἡ καλλιτέρα προσλαλιὰ πρὸς τὸν ἀποκαλυφθησόμενον ἀνδριάντα τοῦ ἥρωος Κανάρη). Ἀλέξανδρος Πραπόπουλος, ἐκ Πατρῶν, δραχ. 10.000. Ὁ Ἡγούμενος ἱερᾶς μονῆς Προφήτου Ἠλιού, ἐκ Ρουστίκων Ρεθύμνου, δραχ. 1.000. Μαρκάκης Βασίλειος, Ἐπίσκοπος Ἀρκαδίας, ἐξ Ἁγίων Δέκα Κρήτης, δραχ. 500. Ἐμμανουὴλ Ρολόγης καὶ Θεμιστοκλῆς Στεφανάκης, ἐκ Ρεθύμνου, δραχ. 760. Ὁ κ. Εὐμένιος, Ἐπίσκοπος Λάμπης καὶ Σφακίων, ἐκ Σπῆλι Ἁγίου Βασιλείου, δραχ. 500. Ὁ Ἡγούμενος τῆς ἱερᾶς μονῆς Ἀρσανίων, ἐξ Ἀρσανίων Ρεθύμνου, δραχ. 500.

Σπῦρος Νιάρχος, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Βαλαωρίτου 15, δραχ. 5.000. Σταῦρος Κουμάνταρος, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀμερικῆς 22, δραχ. 200. Σπῦρος Κουμάνταρος, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Βαλαωρίτου 15, δραχ. 200. Γεώργιος Ἀλιφέρης, ἐκ Πειραιῶς, δραχ. 100. Α. Διαμαντόπουλος, ἐξ Ἀθηνῶν, δραχ. 100. Ν. Κλεινάκης, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Καυκάσου 12, δραχ. 50. Ἀνδρ. Δαρκόπουλος, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σόλωνος 26, δραχ. 500. Ν. Κουμάνταρος, ἐκ Πειραιῶς, δραχ. 100. Σταῦρος Νιάρχος, Βαλαωρίτου 15, δραχ. 1.000.

Ὁ κ. Ἰωάννης Δ. Μπογιατζῆς, ἐκ Πειραιῶς, δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν Κεντρικὴν Διοίκησιν τῆς Ε.Ο.Ν., γνωρίζει ὅτι προσφέρει ὑπὲρ τῆς Ὀργανώσεως ἑπτὰ κτήματα, κείμενα εἰς τὴν Κοινότητα Καλλιμασίας Χίου, δι' ἓν ἔτος, καὶ περιλαμβάνοντα ἐλαιόδενδρα, μαστιχόδενδρα καὶ εὔφορον καλλιεργήσιμον γῆν.

Ὁ κ. Γεώργιος Μ. Θεοδωράκης, ἐκ Βασιλικῶν Ἀνωγείων Κρήτης, ἐπίσης δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν Κεντρικὴν Διοίκησιν γνωρίζει ὅτι προσφέρει ὑπὲρ τῆς Ε.Ο.Ν. ἐπὶ μίαν τριετίαν τὰ εἰσοδήματα τριῶν ἐλαιοδένδρων, κειμένων εἰς τὴν θέσιν «Ὄξω βρύση». Ὁμοίως καὶ ὁ κ. Κωνσταντῖνος Καλαμπάκης, ἐκ Βασιλικῶν Ἀνωγείων Κρήτης, γνωρίζει δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν αὐτὴν Κεντρικὴν Διοίκησιν ὅτι παραχωρεῖ εἰς τὴν Ε.Ο.Ν. ἀγρὸν ἐκτάσεως τριῶν στρεμμάτων εἰς θέσιν «Τραχάλες» ἐπὶ μίαν διετίαν.

Εἰς πάντας τούτους ἀπήντησε δι' ἐπιστολῆς ὁ ἀναπληρωτὴς τοῦ Κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου ἐπιτελάρχης Ε.Ο.Ν., εὐχαριστῶν καὶ συγχαίρων διὰ τὴν πατριωτικὴν αὐτῶν πρᾶξιν.

— Ὁ Ἡγούμενος τῆς ἱερᾶς Μονῆς Προφήτου Ἠλιοῦ (Ρουστίκων Ρεθύμνου) δραχ. 1.000 ὑπὲρ τῶν σκοπῶν τῆς Ε.Ο.Ν.

— Ὁ Ἐπίσκοπος Ἀρκαδίας κ. Βασ. Μαρκάκης, Ἅγιοι Δέκα Κρήτης, διέθεσεν ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τῆς Ε.Ο.Ν. δραχ. 500.

— Οἱ κ. κ. Ἐμμανουὴλ Ρολόγης καὶ Θεμ. Στεφανάκης, ἐκ Ρεθύμνου, διέθεσαν ὑπὲρ σκοπῶν τῆς Ε.Ο.Ν. δραχ. 550.

— Ὁ Ἐπιθεωρητὴς τῆς Α′ Ἐκπαιδευτικῆς Περιφερείας Ρεθύμνου διέθεσεν ὑπὲρ τῶν σκοπῶν τῆς Ε.Ο.Ν. δραχ. 760.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

— ΒΑΣ ΠΑΥΛΟΥ. Δυστυχῶς οὔτε τὸ «Πρὸς τὴν σημαία», οὔτε τὸ «Ὁ ἀπρόσεκτος». Στεῖλε μας τίποτε ἄλλο καλογραμμένο.— Β. Χ. ΦΕΡΜΕΛΑΝ. Θέλετε ν' ἀλλάξετε τοὺς δύο τελευταίους στίχους τοῦ πρώτου 4στίχου καὶ τοὺς δύο τελευταίους τοῦ τρίτου τετραστίχου καὶ νὰ μᾶς τὸ ξαναστείλετε; Τὸ σύνολο δὲν εἶναι κακὸ καὶ θὰ ἐπιθυμούσαμε νὰ τὸ ὑποβάλωμε στὴν Ἐπιτροπή. Σημειώσατε Σ 95. — ΕΛ. ΡΕΝΤΖΟΥ. Ταχυδρομικῶς, ἀλλὰ ἐν καιρῷ!— Κ. ΔΟΥΜΑΖΟΝ. Σὲ παρακαλοῦμε νὰ διαβάσης στὸν καλὸ πατέρα σου τὰ συγχαρητήριά μας γιὰ τὰ δύο ποιήματά του. Τὰ ἐδιαβάσαμε καὶ μᾶς ἤρεσαν ὡς «ἰδέα», ἀλλ' ὑστεροῦν πολὺ στὴν τεχνικὴ καὶ γι' αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ δημοσιευθοῦν. Πρέπει νὰ ὑπερηφανεύεσαι γιὰ τὸν πατέρα σου. Ἐσύ, ποὺ ἔχεις τὸ εὐτύχημα νὰ πηγαίνης στὸ σχολεῖο, πρέπει νὰ τὸν βοηθῆς σ' ὅ,τι ἔχει ἀνάγκη, σχετικῶς μὲ ὅσα μᾶς γράφεις.— ΜΙΧ. ΠΑΝΤΟΥΒΑΚΗΝ. Τὸ «πρωϊνὸ ξύπνημα» θέλει ἐπεξεργασία. Ἰδοὺ ἕνα ἑξάστιχο:

Πρωῒ θὰ ξυπνήσω
μὲ γέλιο νὰ χαιρετήσω
τὴ χρυσὴν αὐγή.
Θὰ τρέξω στὴ δουλειὰ
πρὶν ξυπνήσουν τὰ πουλιὰ
κι' ὁ ἥλιος νὰ βγῇ.

Ἂν τὸ ξαναστείλης σημείωσε Σ 97. Στὸ γράμμα σου παραπονεῖσαι ὅτι: «σ' ἄλλους φαίνεσαι, ἀγαπητὴ «Νεολαία» μαλακὴ καὶ δίδεις διδαχές, σ' ἄλλους δὲ φαίνεσαι λιγόλογη καὶ ψυχρή». Δὲν ἔχεις ἄδικο, Παντουβάκη. Πραγματικὰ σ' ἄλλους ἀπαντοῦμε ἐκτενέστερα καὶ σ' ἄλλους μὲ μιὰ - δυὸ λεξοῦλες. Ἀλλὰ—πρόσεξε—δὲν τὸ κάνουμε ἀπὸ λόγους προτιμήσεως. Ἀπαντώντας στὸν Ἄλφα διεξοδικῶς, ἀπαντοῦμε μαζὶ σὲ πολλοὺς ἄλλους. Γι' αὐτὸ σᾶς συνιστοῦμε νὰ διαβάζετε ὅλη τὴ σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας καὶ νὰ προσέχετε ἰδιαιτέρως ὅ,τι νομίζετε πὼς ἀφορᾷ καὶ σᾶς—ἐσένα, τὸν δεῖνα, τὸν τάδε κλπ. Ἔπειτα, πῶς εἶναι δυνατὸν ν' ἀπαντῶμε σ' ὅλους μὲ ὁλόκληρα κατεβατά; Πίστεψε πὼς δὲν θὰ φθαναν οὔτε οἱ 32 σελίδες τοῦ περιοδικοῦ. Μὴ παραπονεῖσαι λοιπὸν καὶ προπαντὸς μὴ «παρεξηγεῖς». Ταλέντο ἔχεις. Νὰ εἶσαι βέβαιος. Πρέπει ὅμως νὰ τὸ καλλιεργήσῃς.— ΔΕΤΣΙΚΑΝ. Δὲν ἐδιαβάστηκε, ἐπειδὴ εἶναι γραμμένο καὶ στὶς δύο ὄψεις τοῦ χαρτιοῦ. Κι' ὅμως μᾶς γράφεις ὅτι διαβάζεις τὴ «Νεολαία» προσεκτικὰ ἀπὸ τὴν πρώτη ὡς τὴν τελευταία σελίδα της. Ξανάγραψέ το τακτικά. — Γ. ΛΕΦΟΥΣΗΝ. Μὰ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ δημοσιευθῇ τὸ διήγημα ποὺ μᾶς ἔστειλες; 13 σελίδες σὲ κόλλες διαγωνισμοῦ! Καὶ δὲν εἶναι ἄσχημο. Πρόσεξε νὰ χωρίζῃς τὸ διάλογο ἀπὸ τὸ λοιπὸ κείμενο καὶ ν' ἀποφεύγῃς τὶς μεγάλες προτάσεις. Ἐμετρήσαμε 27 λέξεις σὲ μιὰ πρότασι! Ἀκόμη ἀπόφευγε νὰ γράφῃς ἀριθμοὺς μὲ ψηφία μέσα στὸ κείμενο. Κάπου λὲς «ὁ Θανάσης ἦταν 12 χρονῶν». Τὸ 12 ἔπρεπε νὰ τὸ γράψῃς μὲ γράμματα (δώδεκα). Χτυπᾶνε ἄσχημα οἱ ἀριθμοὶ μέσα σὲ λογοτεχνικὸ κείμενο. Συντόμευσέ το σὲ 1 - 1½ σελίδα τὸ πολὺ καὶ ξαναστεῖλέ το.— ΝΙΚ. ΠΑΠΑΔΑΤΟΝ. Σὲ συγχαίρομε γιὰ τὸ περιεχόμενο τῆς ἐπιβολῆς σου. Τὸ ποιηματάκι σου θέλει λίγο δούλεμα. Ἔχει τὰ στοιχεῖα Σ 98.— ΝΙΚΗΝ ΔΙΚΑΙΟΥ. Δημοσιεύομε στὴ στήλη αὐτὴ ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὸ γράμμα σου «Εἶμαι ὑπερήφανη, γιατὶ εἶμαι Φαλαγγίτισσα. Προσπαθῶ καὶ πάντα θὰ προσπαθῶ νὰ συντελῶ στὸ νὰ δοξασθῇ καὶ πάλι ἡ ἀγαπημένη μας Ἑλλάδα. Σὺ ἀγαπητή μου «Νεολαία» εἶσαι ἕνα πρᾶγμα ἀπαραίτητο γιὰ μένα. Μόλις τελειώσω τὰ μαθήματά μου σὲ παίρνω στὰ χέρια μου καὶ σὲ διαβάζω. Ἔπειτα ἀπὸ τὰ σχολικά μου βιβλία σὺ εἶσαι ἡ πνευματικὴ τροφή μου». Μπράβο σου, Δικαίου. Ἀπὸ τὸ γράμμα σου φαίνεται ὅτι ἐκατάλαβες καλὰ τί ἀπαιτεῖ ἀπὸ σᾶς τὶς φαλαγγίτισσες ὁ Ἀρχηγός. Τὸ διηγηματάκι σου «Τὸ φτωχὸ» εἶναι γραμμένο προσεκτικώτατα. Θὰ ταίριαζε νὰ μπῇ στὸν «Κῆπο τῶν Σκαπανέων», ἂν δὲν ἦταν τόσο θλιβερό.

Πίστεψε πὼς ἐμεῖς, ποὺ τὸ ἐδιαβάσαμε συγκινηθήκαμε. Γράψε μας κάτι εὔθυμο γιὰ τὰ Σκαπανάκια, στὰ ὁποῖα πρέπει νὰ δίδωμε νὰ διαβάζουν χαρούμενα κι' εὔθυμα πράγματα. — Κ. ΝΙΑΡΧΟΝ. Ἡ φωτογραφία θὰ δημοσιευθῇ μὲ τὴ σειρά της. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὴν ἐπιστρέψωμε. Σκέψου τί θὰ γινόταν ἂν ὠφείλαμε νὰ ἐπιστρέψωμε ὅλες τὶς φωτογραφίες ποὺ μᾶς στέλλονται. Θὰ ἐχρειαζόταν ἰδιαιτέρα ὑπηρεσία. Βγάλε ἕνα ἄλλο ἀντίτυπο. Τί θὰ στοιχίσῃ; 3 - 4 δραχμές. Νὰ δυὸ - τρεῖς στίχοι τοῦ ποιήματός σου:

Στὴν εἴσοδό μου ἐπάνω
τὴ φωτογραφία τοῦ Ἀρχηγοῦ μου βάνω
ἔρχοντας ἀπὸ τὸ σχολειὸ
αὐτὴν νὰ πρωτοδῶ.

Πρόσεξε αὐτὸ τὸ «ἔρχοντας». Εἶναι λάθος, ποὺ δυστυχῶς τὸ κάνουν πολλὰ παιδιὰ κι' ὅταν μιλοῦν κι' ὅταν γράφουν. Τὸ σωστὸ εἶναι ἐρχόμενος, στὴν καθαρεύουσα, ἐννοεῖται. Μετοχὴ τῆς παθητικῆς φωνῆς δὲν χρησιμοποιεῖται στὴ δημοτική.—ΙΣΜΗΝΗΝ ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ. Γιατί καὶ στὶς δύο ὄψεις τοῦ χαρτιοῦ; Ξαναγράψε το τακτικὰ καὶ ξαναστεῖλέ το. Σημείωσε Π 43. Οἱ λύσεις ἐδόθησαν στὸν ἁρμόδιο συντάκτη.— ΣΩΤΗΡΙΟΝ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΝ. Καλὸ τὸ διήγημά σου «Ἕνας λαμπρὸς πύργος» ὡς συμβολικὴ ἰδέα. Μόνο ποὺ εἶναι γραμμένο σὲ ὕφος «ἐκθέσεως». Πρόσεξε μερικὲς λέξεις καὶ τύπους σὰν κι' αὐτούς: ἀλληλλοσυγκρούοντο, εἰσῆλθον, ἐμάστιζε, ν' ἀνορθώσῃ κ.λ.π. Ἡ γλῶσσα δὲν εἶναι «μικτή». Τὸ μισὸ διήγημα εἶναι γραμμένο στὴν καθαρεύουσα καὶ τὸ ἄλλο μισὸ στὴ δημοτικὴ «μάννα, νὰ χαθῇ, σὲ στενοχωροῦν, περνοῦν κλπ.». Λέγοντας «μικτὴ γλῶσσα» ἐννοοῦμε ἄλλο πρᾶγμα. Θὰ μιλήσωμε γι' αὐτὸ καμμιὰν ἄλλη φορά, ἐπειδὴ σήμερον ἔχομε ν' ἀπαντήσωμε σὲ πολλούς.— ΝΙΚ. ΤΣΙΑΡΑΝ ΔΙΔ)ΛΟΝ. Σᾶς ἀπαντοῦμε ταχυδρομικῶς. Ἀπὸ τὸ ὡραιότατο γράμμα σας δημοσιεύομε ἐδῶ τὰ ἀκόλουθα γιὰ νὰ διαβασθοῦν κι' ἀπὸ τοὺς μικροὺς καὶ μεγάλους ἀναγνῶστες τῆς «Νεολαίας». Μᾶς γράφετε: «Ἀγαπητὴ «Νεολαία» ἀποτραβηγμένοι σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς δοξασμένης μας πατρίδας, κοντὰ στὴν ἀρχαία κατοικία τῶν μυθικῶν θεῶν, τὸν πανύψηλο καὶ χιονοσκεπασμένο Ὄλυμπο, μακριὰ ἀπὸ τὸ θόρυβο, μὰ καὶ τὴν αἴγλη τῆς πόλης, προσφέρουν οἱ νέοι μας ὅ,τι πιὸ πολὺ μποροῦνε στὸ μεγάλο καὶ βαρὺ Ἔργο τοῦ ἀγαπημένου μας Ἀρχηγοῦ. Ἂν κι' οἱ περισσότεροι εἶναι κτηνοτρόφοι, φροντίζουν μιὰ φορὰ τὴν ἑβδομάδα τουλάχιστο νὰ συγκεντρωθοῦν καὶ συνεργαζόμενοι μὲ τοὺς μαθητὲς τοῦ Σχολείου ν' ἀκούσουν, νὰ μάθουν, νὰ φωτιστοῦν. Στὸ Ἐθνικὸ κήρυγμα «Καλλιεργῆστε τὴ γῆ» οἱ νέοι μας πρόθυμα ὥργωσαν πενῆντα στρέμματα καὶ τὰ ἑτοίμασαν γιὰ τὴ σπορά». Παρακάτω «...ὅλα τὰ παιδιὰ τοῦ Σχολείου, ποὺ ξέρουν νὰ διαβάζουν, χωρισμένα σὲ ὁμάδες ἀπὸ τρία καὶ τέσσερα, διαβάζουν τὴ «Νεολαία». Ἔτσι, ἂν μᾶς λείπουν τὰ ραδιόφωνα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα θ' ἀκούγαμε τὴ φωνὴ τοῦ Ἀρχηγοῦ καὶ τῶν συνεργατῶν του, ἔχομε τὴ «Νεολαία», ποὺ τὴν παίρνομε ἀπὸ τὸ πλησιέστερο πρακτορεῖο κι' ἔτσι τὰ ἔχομε ὅλα».— ΑΘ. ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΟΝ. Τὸ διήγημα (;) «Ἡ καλύβα τῆς δυστυχίας» πολὺ βαρὺ γιὰ τὴ σελίδα τῶν Νέων. Ἀρχίζετε ἔτσι: «Λένε πὼς ἡ ζωὴ χτίστηκε σὰν μιὰ πυραμίδα, ποὺ ἔχει γιὰ βάσι τ' ἀναρίθμητα γεγονότα τῆς ἀδυσώπητης πάλης καὶ γιὰ κορυφὴ τὸ φτωχὸ ἀποτέλεσμα τῶν πορισμάτων. Ἀκόμη, ἂν ἐξετάσωμε βαθύτερα, θὰ δοῦμε πὼς ζωὴ εἶναι μιὰ ἄνιση πάλη καὶ ἕνας ἀδυσώπητος ἀγώνας τοῦ ἀτόμου πρὸς τὴν ἀνάγκη κλπ. κλπ.» Ἔπειτα, δὲν πρόκειται περὶ διηγήματος, ἀλλὰ μᾶλλον περὶ φιλοσοφικῆς μελέτης τῆς ζωῆς. Ἀπὸ τὸ ποίημά σας «Ἡ λησμονιά»

Ὅλα χαθῆκαν, πέσανε στῆς λήθης τὸ πηγάδι
κι' ὁ γέρο πάππος κάθησε καὶ εἶπε ἕνα βράδυ,
ὄνειρα, πόθους καὶ καϋμοὺς τῆς ἔρημης τῆς
[νειότης.
ποὺ ὅταν ὁ καιρὸς περνᾷ ἁπλώνετ' ἡ ματαιότης.

Μολονότι μᾶς ἐξηγεῖτε σὲ σχετικὴ ὑποσημείωσι τί θέλει νὰ πῇ τὸ τετράστιχο αὐτό, ὁμολογοῦμε πὼς δὲν κατωρθώσαμε νὰ συλλάβωμε τὸ νόημά του.— Β. ΦΕΡΜΕΛΑ - ΙΒΥΚΟΝ. Καλὰ τὰ 3 πρῶτα τετράστιχα, ἔτσι ποὺ τὰ ξανάγραφες. Ἀλλὰ γιὰ πρόσεξε τὸ 4ο. Θέλεις νὰ δημοσιεύσωμε μόνο τὰ 3 πρῶτα; Σημείωσε Σ 102.— ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΚΑΤΣΑΝΟΝ. Τί ὡραῖος ὁ γραφικὸς χαρακτήρας σου! Πρόσεξε πολὺ μὴ τὸν χαλάσῃς. Γράφε ἀργὰ πάντα, ἂν θέλῃς νὰ τὸν διατηρήσῃς. Εἶσαι πολὺ νέος καὶ δὲν μπορεῖς νὰ καταλάβῃς τὴ σπουδαιότητα τοῦ χαρίσματος αὐτοῦ. Ἀκολούθησε τὴ συμβολή μας καὶ θὰ ρθῇ κάποια ἡμέρα, ποὺ θὰ μᾶς θυμηθῇς. Τὸ ποιηματάκι σου ὡραῖα γραμμένο ὅπως καὶ τὸ γράμμα. Ἀλλά... γιὰ κοίταξε:

Ὦ ἔνδοξε Πατέρα
τῆς φυλῆς μας Ἀρχηγέ!
Σὺ μᾶς ἔβγαλες μιὰ μέρα
ἀπ' τὸν μαῦρο τὸν αἰθέρα.

Ἂν ὑπάρχῃ μαῦρο χιόνι μπορεῖ νὰ ὑπάρχῃ καὶ μαῦρος αἰθέρας. Ἐκτὸς πιὰ ἂν κάνῃς «σουρεαλισμό», ἀλλὰ δὲ φαίνεσαι γιὰ τέτοιος. — ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΑΝ. Μὰ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ δημοσιευθῇ; Ξαναδιάβασέ το, ἂν ἔχῃς κρατήσει ἀντίγραφο.— Ι. ΜΑΘΗΤΟΠΟΥΛΟΝ. Σ' εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ γράμμα σου. Τὸ ποίημά σου κλείνει πολὺ ἐνθουσιασμό, ὅμως τοῦ λείπει ἡ τέχνη. Ἰδοὺ ἕνα τετράστιχο:

Μὰ πάλι πρόβαλε ἐξαφνικὰ
ὁ λαμπρὸς ἥλιος παληὰν ἀχτῖδα
«σταθῆτε ἐχθροί», λέγει ἐμπιστευτικὰ
ὁ Κυβερνήτης, «ἡ Ἑλλὰς ἐπανεῦρε τὴν ἐλπίδα».

— ΜΑΡΙΑΝ ΛΑΜΠΡΙΝΟΥΔΗ. Σ' εὐχαριστοῦμε. Τὸ ποιηματάκι σου δὲν εἶναι πολὺ καλό. Ἔχει 6 φορὲς τὴ λέξι «ζήτω», δυὸ φορὲς σὲ κάθε τετράστιχο. Πάντως σὲ συγχαίρομε γιὰ τὰ φρονήματα ποὺ ἐκδηλώνεις στὴν ἔμμετρο ζητωκραυγή σου. Εἶσαι μία πρώτης τάξεως φαλαγγίτισσα.— ΚΩΝΣΤ. ΑΝΘΟΥΛΗΝ. Ἂν δὲν μᾶς ἀπατᾷ ἡ μνήμη εἶναι δημοτικὸ ἢ ὄχι; — Κ. ΜΑΥΡΟΠΟΥΛΟΝ. Ὡραῖο, σωστό, σύντομο, μὲ νόημα. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀσφαλῶς θὰ τὸ ἐγκρίνῃ. Στεῖλε καὶ ἄλλο.— ΙΩΑΝΝΗΝ ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΗΝ. Μᾶς γράφεις: «Σᾶς στέλνω ἕνα ποιηματάκι μου βγαλμένο ἀπὸ τὴν ἑλληνική μου καρδιά». Κι' ἔτσι εἶναι. Τὸ ποιηματάκι σου ἀποδίδει τοὺς πατριωτικοὺς παλμοὺς τῆς καρδιᾶς σου, ἀλλὰ κάπως παράφωνα. Τί λὲς κι' ἐσύ, Γιάννη, νὰ περιμένωμε κανένα ἄλλο καλύτερο; Ναί; Ἔ! στεῖλε μας λοιπόν. Μὴ βάλεις ὅμως στὸ τέλος τοῦ ποιήματος τὴ λέξι «φέν». Εἴδαμε κι' ἐπάθαμε γιὰ νὰ καταλάβωμε τί θὰ πῇ αὐτὸ τὸ «φέν», ὥσπου ἐμαντεύσαμε ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ γαλλικοῦ «τέλος».

> **ΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ ΜΑΣ**
> Ἡ πρώτη: Εἰκὼν τῆς γεννήσεως ἔργον τοῦ γνωστοῦ βυζαντολόγου ζωγράφου κ. Παπαλουκᾶ.
> Ἡ τελευταία: Ἐπίκαιρος ποιμενικὴ σύνθεσις τοῦ ζωγράφου κ. Α. Κοντοπούλου.

ΥΠΗΡΕΤΡΑ

(Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελίδα 367)

νεκρὸν ἢ ζῶντα εἰς τοὺς οἰκείους του.

Τέλος ὁ πτωχὸς ναυαγὸς ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς.

Οἱ καλοὶ ναῦται ἠθέλησαν νὰ τῷ προσφέρωσι ποῦντς καὶ ἄλλα θερμὰ ποτά.

Ἀλλ' ἅμα ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ μπάρμπα-Διόμας, διὰ τοῦ πρώτου βλέμματος εἶδε βαρέλια.

Τὸ πλοῖον ἦτο φορτωμένον οἴνους.

— Ὄχι ποῦντς, εἶπε διὰ πνιγμένης φωνῆς· κρασὶ δῶστέ μου!

Οἱ ναῦται τῷ προσήνεγκον φιάλην πλήρη ἡδυγεύστου μαύρου οἴνου, καὶ ὁ μπάρμπα-Διόμας τὴν ἐρρόφησεν ἀπνευστί.

Ὑπέφωσκεν ἤδη ἡ ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων, καὶ ἡ θεία εἰς μάτην προσεπάθει νὰ παρηγορήσῃ τὴν σφαδάζουσαν ὑπὸ ἄλγους Οὐρανιώ.

Ἀλλ' ἡ σύζυγος τοῦ Νταραδήμου ἐλθοῦσα τότε ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ μπάρμπα-Διόμας ἐναυάγησε μέν, ἀλλ' ἐσώθη, καὶ ὅτι ἔφθασεν ὑγιής.

Ὁ Ἀργυράκης καὶ ἄλλοι τινὲς ἀγρόται εἶχον ἴδει, φαίνεται, μακρόθεν τὴν ἀνατροπὴν τῆς λέμβου, καὶ ἐκεῖθεν διεδόθη ὅτι ὁ γέρων ἐπνίγη. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐνύκτωσε, δὲν εἶδον καὶ τὸ σωστικὸν καὶ οἰνοφόρον τρεχαντήριον.

Ὁ μπάρμπα-Διόμας, ἐλθὼν μετ' ὀλίγον καὶ ὁ ἴδιος, ἐνηγκαλίσθη τὴν κόρην του.

Ὢ πενιχρὰ ἀλλ' ὑπερτάτη εὐτυχία τοῦ πτωχοῦ!

Τὸ Οὐρανιὼ ἔχυνεν ἀκόμη δάκρυα, ἀλλὰ δάκρυα χαρᾶς. Ὁ πατήρ της δὲν τῆς εἶχε φέρει οὔτε αὐγά, οὔτε μυζήθρες, οὔτε ὄρνιθες, ἀλλὰ τῆς ἔφερε τὸ σκληραγωγημένον καὶ θαλασσόδαρτον ἄτομόν του καὶ τὰς δύο στιβαρὰς καὶ χελωνοδέρμους χεῖράς του, δι' ὧν ἠδύνατο ἀκόμη ἐπί τινα ἔτη να ἐργάζεται δι' ἑαυτὸν καὶ δι' αὐτήν.

† Ἀλ. Παπαδιαμάντης

Τύποις: «ΠΥΡΣΟΥ» Α. Ε.

